

ستبران ۱۰

(۱۳۱)

نشریه سراسری سندیکای صنعت برق ایران
پاییز ۱۴۰۱، دوره جدید، شماره دهم (۱۳۱ از سری متوالی)
قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

- سیاست برق را می‌سوزاند
- مرور چالش‌های صنعت برق از نگاه مجلس
- بیم و امیدهای قیمت‌گذاری برق
- چاره‌جویی در بطن بودجه

چالش‌های بجران ساز

قرارداد تیپ

قراردادهای متوقف

صادرات و واردات

دانش‌بنیان‌ها

بودجه

ناکارآمدی سازمانی

تامین مالی

مطالبات

O&M

شریک قابل اطمینان
ارائه راهکارهای جامع
قیمت رقابتی

بهره‌برداری واحدهای نیروگاهی با مولدهای انرژی متنوع

بهره‌برداری از واحدهای تولید همزمان آب و برق

بهره‌برداری از واحدهای پالایشگاهی

نگهداری، اجرای تعمیرات اساسی و بازدید مسیر داغ واحدهای نیروگاهی

نگهداری و اجرای تعمیرات اساسی واحدهای پالایشگاهی

راه‌اندازی واحدهای نیروگاهی با مولدهای انرژی متنوع

راه‌اندازی واحدهای پالایشگاهی و آب‌شیرین‌کن

تست‌کارایی واحدهای نیروگاهی و پالایشگاهی

بازسازی واحدهای نیروگاهی

آموزش دوره‌های تخصصی در حوزه نیرو و نفت و گاز

تهران، بلوار میرداماد،

دکتر مصدق، خیابان یکم، پلاک ۴

تلفن: ۰۲۱-۲۳۱۵۱۸۰۰

فکس: ۰۲۱-۲۲۹۲۵۰۲۶

www.mapnaom.com

info@mapnaom.com

 [@mapnaom](https://www.linkedin.com/company/mapnaom)

ماندگار تجهیز ایرانیان

نماینده انحصاری برند ایسکرا در ایران

تامین کننده انواع:

تجهیزات اندازه گیری الکتریکی

کلید های فشار ضعیف و رله های حفاظتی زمینس

رگولاتور و خازن های فشار ضعیف و متوسط

تجهیزات فشار ضعیف

واتساپ فروش:

۰۹۳۷-۷۷۳۸۸۸۸

۰۹۰۵-۳۸۶۷۲۰۴

آدرس وب سایت:

www.mandegartajhiz.com

آدرس پست الکترونیک:

info@mandegartajhiz.com

شماره های تماس:

۰۲۱-۸۸۶۷۷۲۱۴

۰۲۱-۸۸۶۷۷۲۱۳

www.iran-transfo.com

www.itc-co.com

تهران خیابان سید جمال‌الدین اسدآبادی، خیابان سوم (شهید امیر جهانبخش)، پلاک ۲۳، شرکت بازرگانی ایران ترانسفو
تلفن: ۰۲۱-۴۲۸۷۸

گروه صنعتی ایران ترانسفو

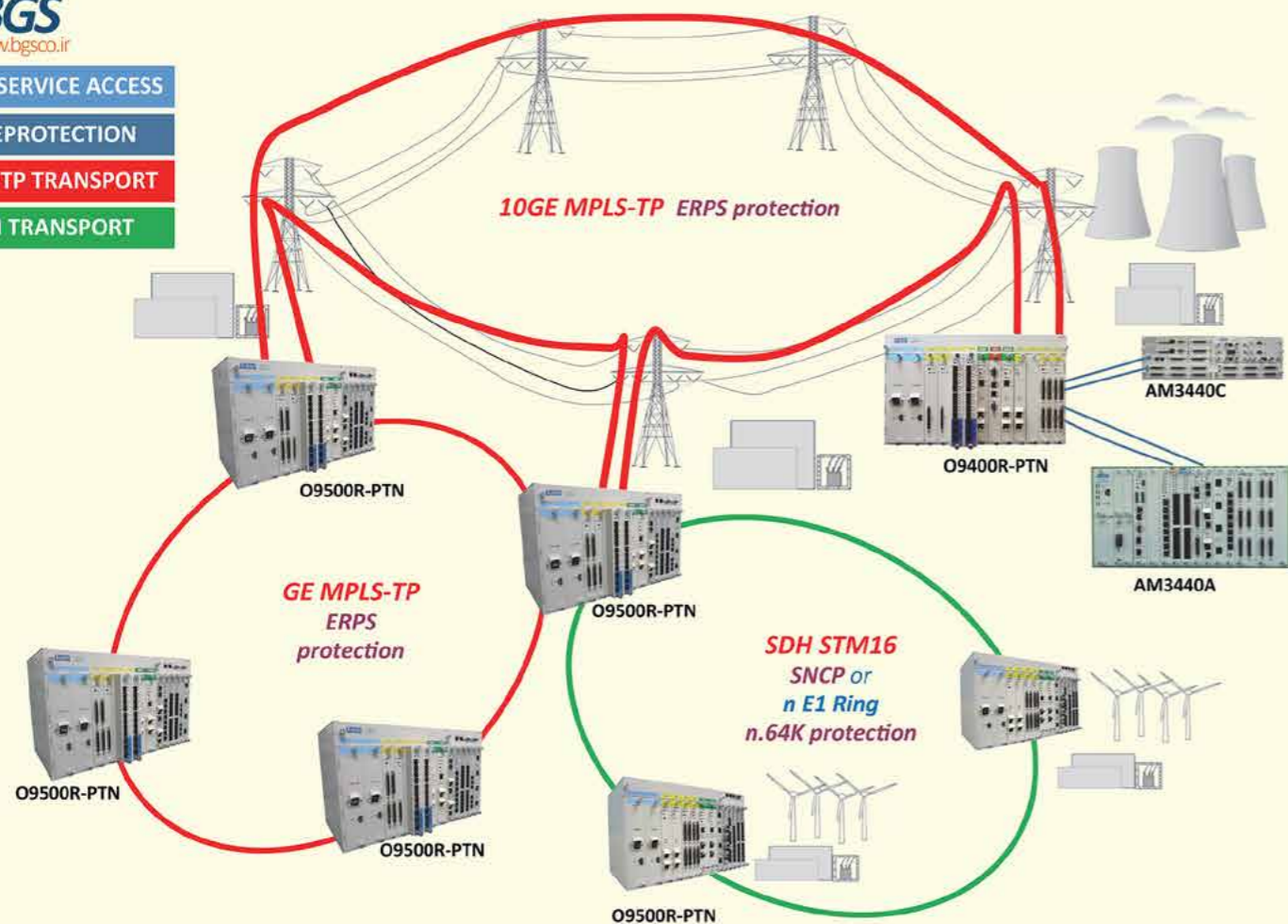
موفقیت گروه صنعتی ایران ترانسفو در کسب رتبه ممتاز صادر کننده ملی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۱

گروه صنعتی ایران ترانسفو در بیست و ششمین سالروز ملی صادرات در سال ۱۴۰۱ با کارنامه درخشان خود در امر صادرات و در بین بیش از ۶۰۰ شرکت صادر کننده کشوری، جزو هفت شرکت صادر کننده ممتاز ملی انتخاب و مفتخر به دریافت تندیس افتخار و لوح تقدیر از مقام محترم ریاست جمهوری اسلامی ایران گردید.

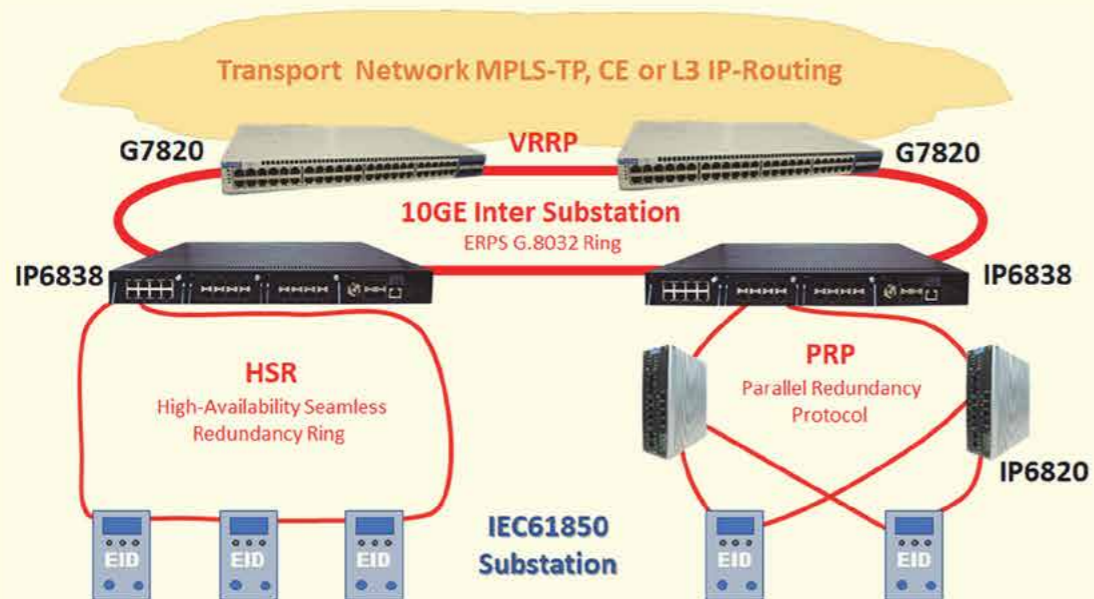

ارائه راهکارهای مخابراتی و ارتباطی در حوزه شبکه نیرو

- MULTISERVICE ACCESS
- TELEPROTECTION
- MPLS-TP TRANSPORT
- SDH TRANSPORT

- IEC-61850 SUB-STATION
- ETHERNET FE/GE/10GE
- SWITCH L2, L2.5, L3
- TELEPROTECTION

www.bgsco.ir

شماره تماس : ۰۲۱ ۴۶۱۱۸۰۰۶
 شماره فکس : ۰۲۱ ۴۶۱۱۸۰۰۷
 آدرس ایمیل : info@bgsco.ir

شرکت اندیشه های فرانگر برسام
 نماینده شرکت Loop Telecom در ایران

شرکت آزمایشگاه‌های صنایع انرژی

شرکت دانش بنیان اپیل

- ✓ آزمایشگاه آکرودیته دارای گواهینامه ISO IEC 17025 ملی و بین المللی (قابل ردیابی از ILAC)
- ✓ نهاد صدور گواهینامه محصول دارای گواهینامه ISO IEC 17065 بین المللی (قابل ردیابی از IAF)
- ✓ نهاد بازرسی فنی (مورد تأیید توانیر)

حمایت صندوق نوآوری و شکوفایی از مشتریان اپیل

مشتریان دانش بنیان اپیل:

- کمک بلاعوض بطور سالیانه تا سقف ۳ میلیارد ریال "بابت هزینه انجام آزمون در اپیل"
- کمک بلاعوض تا سقف ۲ میلیارد ریال "بابت هزینه اخذ گواهینامه های صادراتی CE/ATEX/SIL/CoC از طریق اپیل"
- سایر مشتریان اپیل:
- تسهیلات کم بهره بابت هزینه های "انجام آزمون در اپیل" و "اخذ گواهینامه های صادراتی CE/ATEX/SIL/CoC از طریق اپیل"

021-61971

Info@eepil.com

@epil_co

www.epil.ir

09109104342
 09109105352
 09109104636

epil-ir

- 7" TFT - Touch Screen
- Resolution: 1024 x 600
- Refresh Rate: 60 Hz
- LCD Size: 4.8" x 6.5" (H x W)
- 1 x Ethernet Port

HMI

- 8 Digital Input
- Up to 4 Digital Output
- 4 Current Input
- 3 Voltage Input
- MODBUS, DNP3
- 3.5" TFT Color RGB 65k
- 96 x 96 x 89 mm (W x H x D)
- 1 x RS485
- 1 x RS232
- 1 x USB
- 1 x SD

IED

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهید مطهری، خیابان میرعماد
کوچه یازدهم (پیمانی)، پلاک ۱۱، واحد ۱۰۷
تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۱۷۵۵۰۳ - ۸۸۵۴۰۲۰۸
فکس: ۰۲۱ - ۸۸۱۷۵۴۹۳

Head Office: Unit 107, No. 11, Peymani Alley, Miremhad St.,
Motahari Ave., TEHRAN 1587747818 IRAN
Tel: +98 21 88540208 - 88175503
Fax: +98 21 88175493

Rack Mount RTU

- Up to 90 Digital and Analoge I/O
- MODBUS, DNP3, IEC60870-5-101, 103, 104
- Security: AES-128 / HMAC-256
- Optional User Friendly HMI
- Wide Range of Power Measurement
- User Friendly Softwares: Config, Test, Monitoring

Compact RTU

- Up to 34 Digital and Analoge I/O
- MODBUS, DNP3, IEC60870-5-101, 103, 104
- Security: AES-128 / HMAC-256
- Optional User Friendly HMI
- Wide Range of Power Measurement
- User Friendly Softwares: Config, Test, Monitoring

mini RTU

- 8 Digital Input
- 8 Digital Output
- MODBUS, DNP3
- Security: AES - 128 / HMAC - 256
- 1 RS232, 1 RS485
- 96 x 96 x 89 mm (W x H x D)

www.azarkelid.com
contact@azarkelid.com

PARS SWITCH CO.

Manufacturer of Medium & High Voltage
Circuit Breakers and Disconnecting Switches
سازنده کلید و سکسیونر فشار متوسط و قوی

LTB 420 kV

PDS 245 kV

سکسیونر گازی تابلویی مدل LBS -P
دستی / موتوری 24 kV

VP4E 36kV

VP4E 24kV

تلفن فروش: ۰۲۴-۳۳۷۹۰۷۱۲-۱۶
فکس: ۰۲۴-۳۳۷۹۰۷۱۱

sales@parswitch.com
www.parsswitch.com

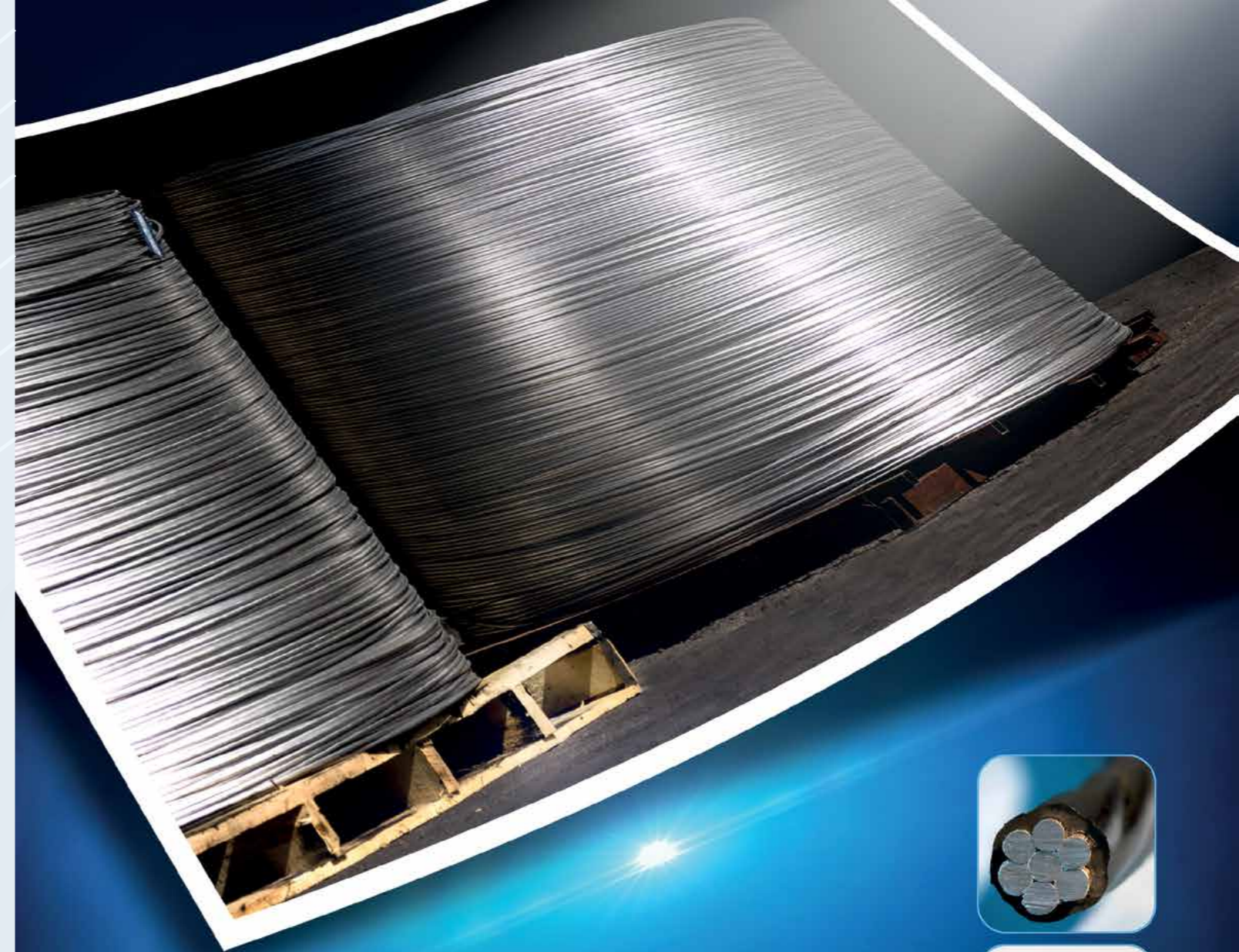
صنایع برق زنگان پارس

سازنده تابلوهای فشار متوسط کشویی و فیکس

و تابلوهای حفاظت و کنترل

تلفن: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۹۵۴-۵
فکس: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۹۹۰
www.zanganpars.com
info@zanganpars.com

تابلو کیوسکی شرکت زنگان پارس

Qom Alliage | قم آلیاژ

تولید کننده آلیاژ فلزات غیر آهنی

Non-Ferrous Alloys Manufacturing

- ◆ مفتول آلومینیوم خالص EC و مفتول آلومینیوم آلیاژی ۱۰۱ و ۶ هادی های آلیاژی AAAC
- ◆ سیم آلومینیوم و هادی های هوایی بدون روکش و کابل
- ◆ آلیاژ های آلومینیوم، آلیاژ های سرب، آلیاژ های روی (زاماک) و سرب خالص
- ◆ نیمکره آلومینیومی بمنظور مصرف در صنایع فولاد
- ◆ انجام خدمات آزمایشگاهی

دفتر تهران: خ. آفریقا، بالاتر از خ. دستجردی، ک. بابک مرکزی، پلاک ۶
تلفن: ۰۲۰-۸۸۷۷۰۹۶۷-۷۰ و ۰۲۰-۸۸۲۰۰۴۱۲-۱۳ نمابر: ۰۲۰-۸۸۷۹۸۲۹۰
سامانه ارتباط پیامکی با مشتریان: ۰۲۰-۳۰۰۰۷۲۲۲۷۰۰۸۸۷۷

**POWER
IS IN
CURRENT**

قدرت در جریان است

تسهیلات مالی

نمونه سازی / فعالیت های قبل از تولید و تولید صنعتی / سرمایه در گردش / لیزینگ و استصناع / تست و آزمون

ضمانت نامه

شرکت در مناقصه و مزایده / حسن انجام کار / پیش پرداخت / حسن انجام تعهدات

سرمایه گذاری

سرمایه گذاری جسورانه در استارتاپ ها / مشارکت در طرح های فناورانه / هم سرمایه گذاری (سه جانبه با سایر نهاد های مالی)

☎ ۰۲۱ ۸۸۵۷۵۹۷۳ | ۸۸۳۶۶۵۸۱ | ۸۸۵۷۴۸۳۷
📠 ۰۲۱ ۸۸۳۶۶۵۷۴
@ info@energyfund.ir
in energy-power-fund
📷 powerandenergy.fund

**ویژه های شرکت های فناوری
و دانش بنیان
صنعت برق و انرژی کشور**

شرکت سیم راد سما
تولید کننده مفتول،
سیم و کابل آلومینیومی

+98 21 66 76 0000
www.simrodsama.com

صندوق پژوهش و فناوری صنعت برق و انرژی

www.energyfund.ir

تهران، شهرک قدس (غرب)
انتهای بلوار شهید دادمان، پژوهشگاه نیرو
ساختمان فناوری، طبقه ۳

شرکت پارس ساختار

وابسته به گروه صنعتی پارس ساختار

مجری EPC خطوط، پست ها، انواع نیروگاه های برق و انواع پروژه های عمرانی، صنعتی، معدنی و گلخانه ای

■ نشان طلای سی و هشتمین مسابقات اختراعات جهانی زنو سوئیس در سال ۲۰۱۰

■ اولین شرکت رتبه یک رشته برق خارج از تهران در سطح کشور

■ دریافت تندیس حمایت از تولید ملی در دومین جشنواره ملی حاتم در بخش تولید محصولات "های تک" با فناوری پیشرفته

■ واحد نمونه صنعتی آذربایجان شرقی در بخش کانی غیر فلزات در سال ۱۴۰۰

دفتر مرکزی:

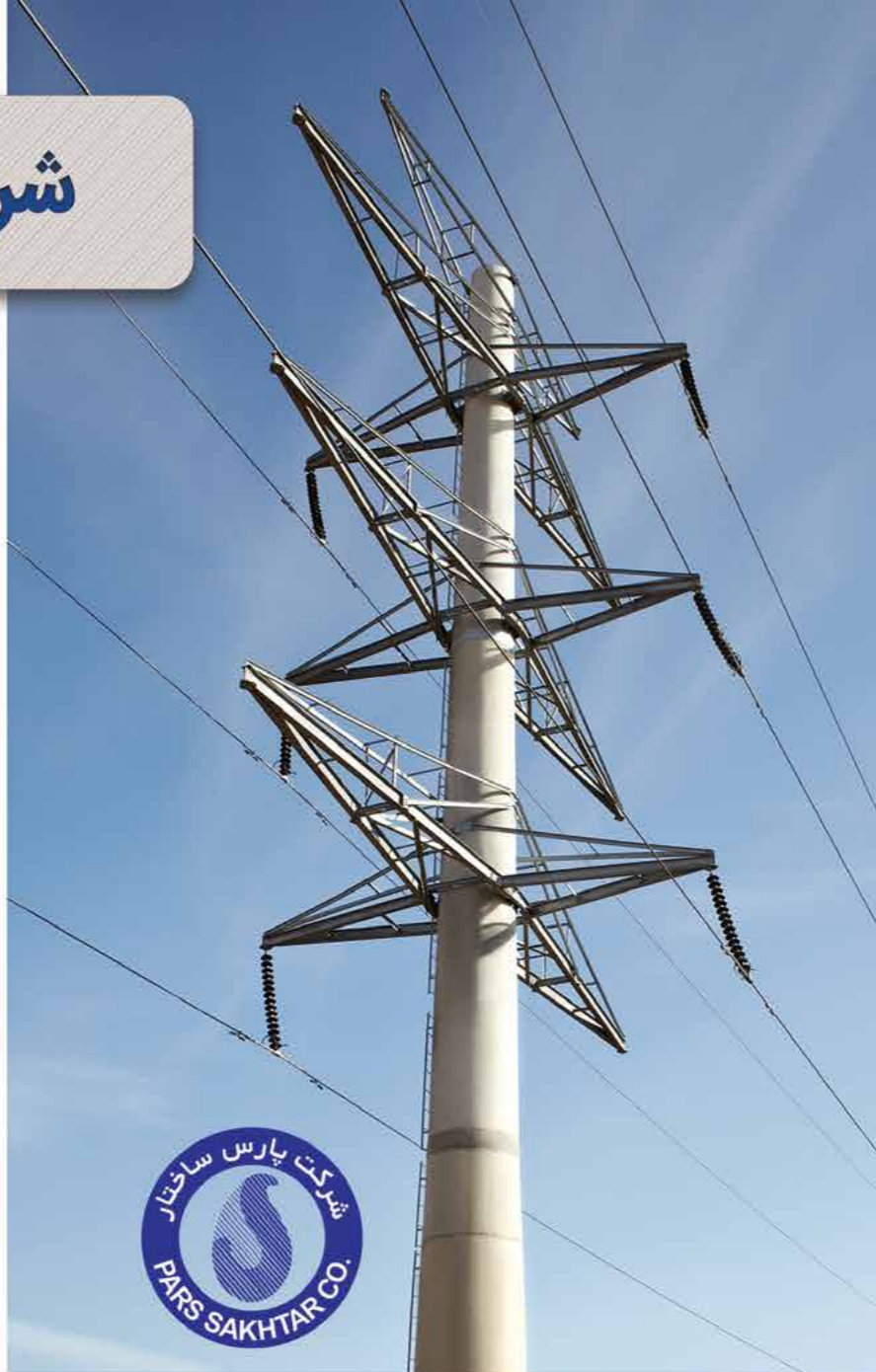
تبریز، چهارراه آبرسان
دپارتمان اداری هتل گسترش
تلفن: ۰۴۱-۳۱۶۶ داخلی ۶۰۰

دفتر تهران:

پل مدیریت، بلوار فرهنگ
پلاک ۱۱
تلفن: ۰۲۱-۸۸۶۸۱۳۶۶

www.parssakhtar.ir

parssakhtar

آمیزه های پلیمری ابهر
ABHAR POLYMER
COMPOUNDS
www.abharpolymer.com

قدرت ما بر پایه دانش ماست

تماس با ما: ۰۲۱۸۱۹۳۱۴۰
آدرس: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۶۴

تولیدکننده انواع کامپاند پلی اتیلن (PE)

آبیاری قطره ای

پوشش لوله های فولادی

لوله های پنج لایه ساختمانی PEX, PERT

سیم و کابل

انواع کامپاند پایه پلی اتیلن (PE):

- قابل شبکه ای شدن برای عایق کابل های ولتاژ پایین و کابل های خودنگهدار (TIX5)
- روکش کابل های قدرت و عایق کابل های مخابراتی
- مقاوم در برابر آتش (HFFR) جهت عایق، روکش و بدینگ کابل های قدرت، کنترل و فیبر نوری
- قابل شبکه ای شدن شبکه ای شدن مخصوص لوله های پنج لایه ساختمانی (PEX-AL-PEX)
- پوشش لوله های فولادی خطوط انتقال نفت، گاز و آب
- لوله های آبیاری قطره ای

شرکت تولیدی گرانول قزوین
Ghazvin Granules Producing Co.
www.ggp.ir

قابل اعتماد و مسئولیت پذیر

تماس با ما: ۰۲۱۸۱۹۳۱۴۶۰
آدرس: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۶۴

تولیدکننده انواع کامپاند پی وی سی (PVC)

- جهت عایق کابل های ابزار دقیق، رانژه، کنترل، روکش کابل های مخابراتی، جوش و ساختمانی، روکش کابل های فشار قوی با مقاومت عایقی بالا، روکش های کم دود و ضد روغن، روکش و عایق ۱۰۵ درجه (مطابق با استانداردهای بین المللی و الزامات توانیر)
- انواع فیلر، بدینگ و مستریج (مطابق با استاندارد رال)
- صنایع خودرو سازی
- صنایع ساختمانی و درب و پنجره

مستریج و فیلر

درب و پنجره و لوازم خانگی

صنایع خودرو سازی

سیم و کابل

با بیش از ۳۱ سال سابقه در تولید تجهیزات الکترونیکی

- ▶ UPS
- ▶ Battery & BMS
- ▶ Stabilizer
- ▶ Charger Rectifier

دفتر مرکزی: ۰۲۱-۷۶۲۵۰۸۱۸ فروش: ۰۲۱-۷۱۳۲۷
 خدمات مشتریان: ۰۲۱-۷۴۲۹۱ فکس: ۰۲۱-۷۶۲۵۰۸۲۸

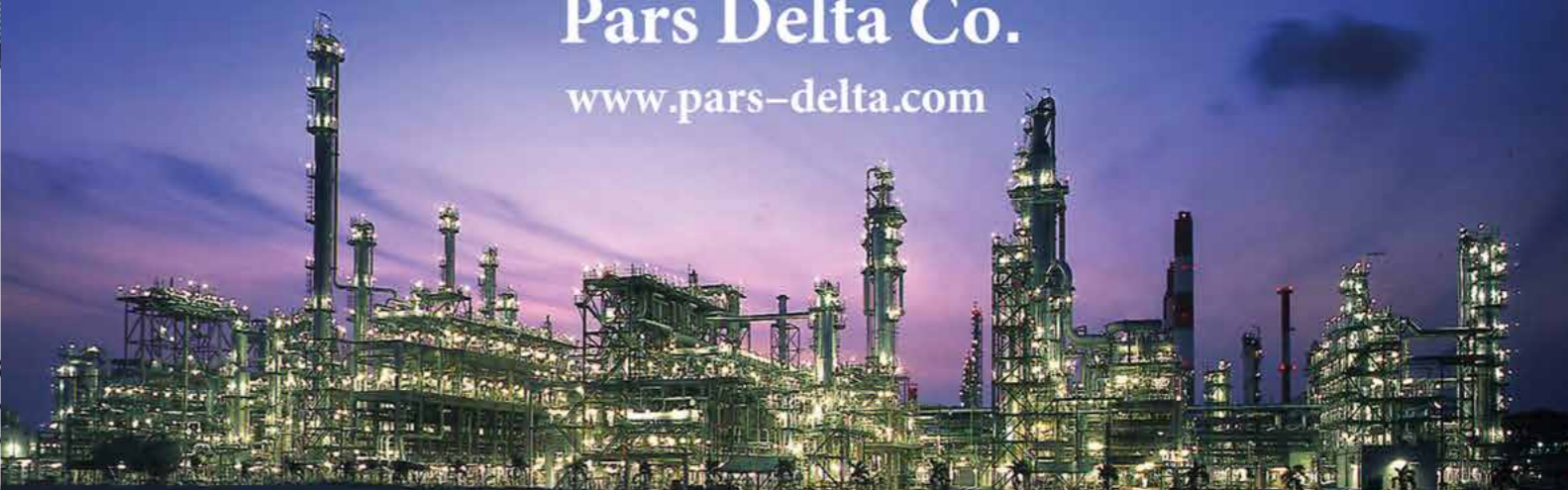
www.farancorp.com

پارس دلتا

Pars Delta Co.

www.pars-delta.com

- تولید انواع تابلوهای برق و پست های کمپکت تحت دانش فنی ABB
- تامین تجهیزات فشار ضعیف، فشار متوسط، فشار قوی و اتوماسیون ABB
- نماینده رسمی ترانس های قدرت GBE ایتالیا در انواع روغنی و خشک
- نماینده رسمی سکسیونرهای سخت کار هوایی و تابلویی Ivep چک

آدرس: تهران، بلوار مرداماد، خیابان آقازاده فرد (اطلسی)، پلاک ۲، طبقه ۳
 تلفکس: ۰۲۱-۲۶۴۰۰۷۳۶-۸

دانش بنیان

مهندسين رسانش انرژی نوین (رسان)

تولید کننده پست‌های کمپکت
و انواع تابلو برق

تابلوهای فشار متوسط

- کشویی
- کمپکت AIS
- کمپکت GIS
- ستتی
- پست‌های کمپکت با بدنه فلزی
- پدمانند
- روزمینی
- موبایل
- انواع تابلوهای فشار ضعیف (فیکس - مدولار - کشویی)
- نشانگر خطای زمینیی و هوایی
- سگسیونر گازی فشار متوسط
- دینالاگر

+98 21 44002534-5
www.rasan-eng.com
info@rasan-eng.com

تهران، میدان دوم صادقیه، بلوار آیتاله کاشانی، خیابان نیرو دوم، بلاک ۱، واحد ۱۱

اپلیکیشن کابل کمان، به صورت اختصاصی طراحی شده است برای دوستانی که با سیم و کابل سرو کار دارند.

2 توان مصرفی وسایل برقی
توان مصرفی وسایل برقی در لایه ها و طبقه بندی های مختلف و میزان سیم و کابل مصرفی برای ساختمان.

1 تبدیل واحد اندازه گیری سیم
تبدیل واحد اندازه گیری سیم در سیستم امریکایی به میلیمتر AWG TO MM با تمامی مشخصات مورد نیاز.

4 ترجمه کدهای مشخصه
جهت شناسایی کدهای درج شده روی کابل های مخابراتی و برق و ایجاد کدهای مورد نظر به آسانی.

3 انتخاب کابل
انتخاب کابل مورد نیاز بر اساس جریان ، توان ، طول مسیر نوع کابل و میزان افت ولتاژ مورد نظر.

6 خبر نامه
در این بخش خبرهای شرکت کابل سازی کمان به همراه اطلاعات و مقالات جدید مورد استفاده در این حوزه به استحضار میرسد.

5 محصولات
در این بخش محصولات به صورت کاملا سهل الوصول و با اطلاعات کامل و جامع قابل دسترسی خواهد بود.

شرکت صنعتی و مهندسی پالایش نیرو (پانیر)

سازنده انواع کلیدهای خلا و سکسیونرهای
گازی فشار متوسط با برند FULMEN
سازنده انواع خازن، بانک های خازنی و رگولاتورهای
اصلاح ضریب توان با برند PANIR

FULMEN

www.Panir-co.com
Admin @Panir-co.com

- دارای تاییدیه از شرکت توانیر
دارای گزارش آزمون نوعی (Type Test) از
آزمایشگاه های بین المللی FGH آلمان و ICMET رومانی
دارای رفرنس استفاده در پروژه های بزرگ کشوری نظیر:
- مجتمع فولاد قانات
 - فرودگاه منطقه ویژه اقتصادی ماکو
 - شرکت صنایع روی لوشان
 - شرکت پتروشیکامان ایستاتیس
 - شرکت ایران خودرو
 - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی
 - قرارگاه خاتم
 - شرکت ملی مس
 - شرکت پتروشیمی امیرکبیر
 - نیروگاه برق حرارتی رامین اهواز
 - اغلب پروژه های ملی اجرا شده توسط
 - شرکت های برق منطقه ای کشور

تامین افق اشتاد نیرو (وابسته به گروه صنعتی اشتاد)

مجری EPC پروژه های صنعت آب و برق

- اجرای EPC خطوط و پست های توزیع، فوق توزیع و انتقال برق
- اجرای EPC نیروگاه های تولید برق بر پایه انرژی های نو (خورشیدی و بادی)
- اجرای EPC نیروگاه های مولد مقیاس کوچک انرژی برق (CHP)
- تولید انواع پایه های بتنی H شکل و گرد پیش تنیده مورد استفاده در شبکه های توزیع نیروی برق
- مجری EPC پروژه های صنعت آب (ایستگاه های پمپاژ، تصفیه خانه ها، تلمبه خانه ها و تاسیسات آبی و ابزار دقیق)
- ارائه خدمات مشاوره، طراحی و مهندسی بازرگانی و تامین تجهیزات داخلی و خارجی صنعت آب و برق

www.eshtad-co.com
info@eshtad-co.com

تلفکس: ۰۴۱-۹۱۰۰۱۰۵۰
کدپستی: ۵۱۳۶۹۹۸۳۹۴

تبریز، خیابان بهشتی (منصور سابق)، بعد از تقاطع
مدرس (بهداری سابق)، ساختمان روشن، پلاک ۲۱۰

کفپوش عایق برق کسری

دیگر نگران برق گرفتگی نباشید!

دارای گزارش آزمون از:

- مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت وزارت کار
- آزمایشگاه فشار قوی وزارت نیرو
- آزمایشگاه فشار قوی دانشگاه تهران
- مرکز پژوهش متالورژی رازی
- دانشگاه صنعت آب و برق شهید عباسپور
- مطابق استانداردهای بین المللی IEC60243:1, IEC61111, EN61111

عضو رسمی سندیکای صنعت برق و کمیته ملی برق و الکترونیک ایران

تهران، قلهک، شریعتی، کوچه مسعود، خیابان مظهری، پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۹۱۳۷۷۳۳۴۳

تلفن مستقیم کارشناسان واحد کفپوش عایق برق: ۰۲۱ - ۷۵۴ ۳۳ ۳۳۳ - ۴

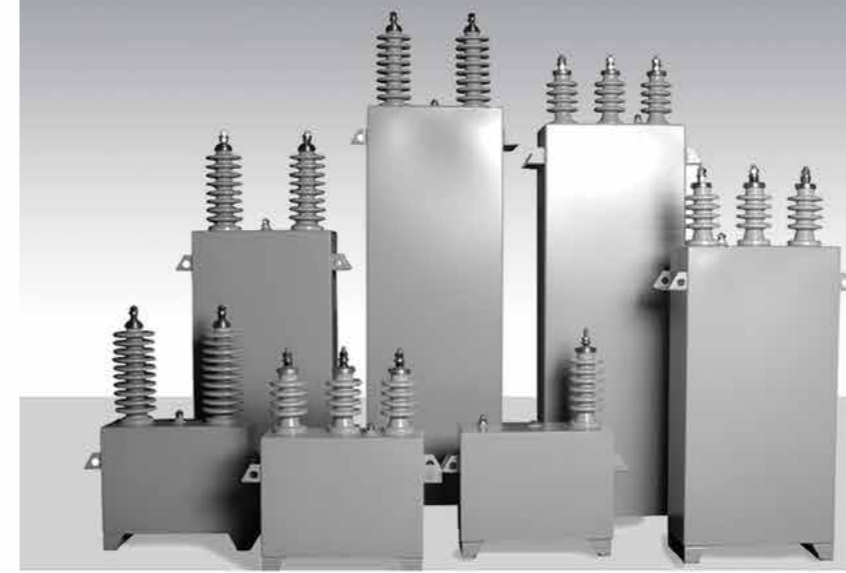
www.kasracompany.com

info@kasracompany.com

Tel/Fax: +98 21 264 000 37 - 39

MMS: +98 902 263 2010

SMS: 3000 722 707

اطلاعات فنی یونیت خازنی فشار متوسط (MV)
بر اساس استاندارد IEC 60871

توان خروجی : 50Kvar ... 500 Kvar

ولتاژ نامی : 1 ... 19.05KV

فرکانس نامی : 50 هرتز

دی الکتریک : فیلم پلی پروپیلن

روغن : Jarylec و بدون PCB

تلفات : در درجه حرارت 40°C مقدار ضریب تلفات => 0.15W/Kvar

فیوز داخلی : خازنها با و بدون فیوز داخلی می باشند

مقاومت تخلیه : زمان تخلیه کمتر از ۵ دقیقه

بانک خازنی و تجهیزات تابلویی

بانکهای خازنی از قدرت 0.1 تا 4.8 مگاوار و سطح ولتاژ 0.4 تا 33 کیلوولت و با یونیت های خازنی در ظرفیت های مختلف از 1Kvar - 500Kvar

بصورت حفاظت ستاره دوپل روی سازه استراکچر بیرونی در فضای باز و یا تابلویی داخل سالن

INDUSTRIES SUPPORT CO
شرکت پشتیبانی صنایع

آریا صنعت ارم

گروه شرکت های پشتیبانی صنایع و آریا صنعت ارم

- تابلوهای کنترل و حفاظت پستهای انتقال
- تابلوهای AC/DC فیکس و کشویی
- تابلوهای فشار متوسط (کامپکت و کشویی)
- تابلوهای توزیع، اندازه گیری، بانکهای خازنی و سنکرونازیینگ
- تابلوهای کنترل پروسس (PLC) و سرور (PC)
- تابلوهای مخابراتی (PLC, RTU, HVI, SCADA, ...)

استاندارد ها :
IEC 61439
IEC 62271

گواهی تایپ تست تابلوهای فشار متوسط کشویی

گواهی تایپ تست تابلوهای فشار ضعیف کشویی

گواهی تایپ تست IP42 , IP43 , IP54 , IP56

گواهینامه های ISO9001, ISO45001, ISO14001, HSE-MS

دارای تاییدیه از شرکت توانیر و شرکت های توزیع نیروی برق
و عضو وندور لیست کالای صنعت نفت و سایر وندور لیست های اصلی کشور

گارانتی محصولات به مدت هیجده ماه از تاریخ تحویل، خدمات پس از فروش به مدت ده سال پس از تاریخ تحویل

Office : 021-88615910

Factory: 021-46888402

www.a-s-e.co

www.is-co.ir

Fax: 021-88615911

SMS: 0935 666 06 68

info@a-s-e.co

info@is-co.ir

Mashad
Wire &
Cable Group

Tower of HV Cables 10.63 kv

نمایشگاه بین المللی
صنعت برق ایران

مشهد کابل
SINCE 1990 (تاسیس ۱۳۷۰) (تاریخ ۷۰۳۵)

Mashad
Wire & Cable Co.

SCAN ME

نمونه ای اصلی لیبل محصولات
شرکت صنایع سیم و کابل مشهد

اکنون که پس از ۳۰ سال تجربه در زمینه تولید با کیفیت انواع محصولات سیم و کابل در سطوح ولتاژی مختلف تا ۶۳kv و کاربریهای متنوع در خدمت شما همراهان گرامی هستیم باید اعلام کنیم کلیه محصولات تولیدی با برند سیم و کابل مشهد بدون هیچ گونه پیشوند و پسوند ارائه می گردد و تمامی محصولات موجود در سطح بازار با نامی به غیر از (سیم و کابل مشهد) هیچ گونه ارتباطی با این شرکت نداشته و مسئولیتی متوجه این مجموعه نمی باشد.

برای دومین سال بعد از سال ۱۳۹۸ واحد نمونه کیفیت کشوری در سال ۱۴۰۰

از سازمان ملی استاندارد ایران

تولید کننده انواع سیم و کابل فشار ضعیف، متوسط و فشار قوی (10-63kv)

در خطوط انتقال و توزیع برق - صنایع نفت و گاز و پتروشیمی - صنایع مخابراتی و ابزار دقیق - صنایع برق و الکترونیک - صنایع دریایی و راه آهن - صنایع آب و سدها پروژه های نیروگاهی - نیروگاه های خورشیدی (سولار) - صنایع خودروسازی - صنایع واگن سازی و مترو - صنعت ساختمان و برجها - صنایع پزشکی و بیمارستانی

www.mashadcable.ir
info@mashadcable.ir

mashadcable.ir
فکس: ۰۵۱) ۲۵۴۱ ۴۸۴۴

نشانی کارخانه: مشهد مقدس، شهرک صنعتی توس، فاز یک
تلفن: ۰۵۱) ۲۱۵۶ و تلفن: ۰۵۱) ۱۴۰۰-۱۰ ۲۵۴۱

MESBAR KAVEH CO.
شرکت مسبار کاوه
تولیدکننده مقاطع مسی

شرکت مسبار کاوه

♦ **مفتول**
مفتول ۸ میلیمتر UPCAST

♦ **افشان**
مفتول از قطر ۱/۳۸ تا ۴/۵۰ میلیمتر آنیل شده یا بدون آنیل
مفتول از قطر ۰/۳۵ تا ۱ میلیمتر آنیل شده یا بدون آنیل
مفتول از قطر ۰/۱۲ تا ۰/۳ میلیمتر آنیل شده یا بدون آنیل

♦ **بانچری**
محصول بانچ شده از مقطع ۰/۵ تا ۳۰۰ میلیمتر

♦ **استرنبری**
هادی استرنبر شده (کلاس ۲) با یا بدون آنیل از مقطع ۰/۵ تا ۵۰۰ میلیمتر

♦ **آلومینیوم آلیاژی**
آلومینیوم تک رشته آلیاژی (سری ۵۰۰۰) از قطر ۰/۱۲ الی ۴/۵ میلیمتر

دفتر مرکزی مسبار کاوه: میدان آرژانتین، خیابان الوند
کوچه جویین، نیش خیابان اهورا مزدا، پلاک ۸
تلفن: ۴۰۷ ۸۸۸۸ - ۴۰۸ ۸۸۸۸
www.mesbarkaveh.ir

پیمان خطوط شرق
WWW.PKS-CO.COM

PKS, A New Perception of Persian Art

پیمان خطوط شرق، شرکت دانش بنیان ایرانی
طراح و سازنده پایانه راه دور سطوح توزیع، فوق توزیع و انتقال

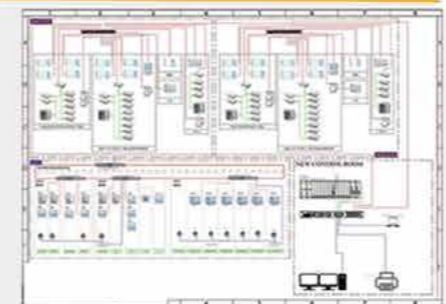
PKS-RTU513

DPT10
Digital Power Transducer

DPM10
power meter

PKS Substation Automation System (PKS_SAS)

PKS-RTU513S
Com.RTU520

- هوشمند سازی شبکه های توزیع انرژی (Smart Grid)
- طراحی و خدمات مهندسی مراکز کنترل، مانیتورینگ و دیسپاچینگ
- مهندسی و اجرای سیستم های اتوماسیون پست های فشار قوی برق
- طراحی و ساخت سیستم های مبتنی بر پایانه راه دور (RTU)
- تامین، طراحی و خدمات مهندسی سیستم های ایتترفیس صنایع زیر ساختی

TEL: +98(51)35423184
FAX: +98(51)35425622
ZipCode:9185173825
Web:www.pks-co.com

آدرس: کیلومتر ۱۲ بزرگراه آسیایی، پارک علم و فناوری خراسان رضوی
بلوار اصلی بین خیابان رشد و هم آفرینی ساختمان پیمان خطوط شرق

ستبران ۱۰

صنعت برق ایران سال‌هاست جولانگاه مصائب و چالش‌های متعددی است که عمدتاً از چند عامل مشخص نشأت گرفته و به تدریج در بطن ساختارهای ناکارآمد مدیریتی، تصمیم‌سازی‌های منفعل یا نادرست و همچنین فضای عمومی کسب و کار، به بحران‌های آسیب‌زا و خسارت بار تبدیل شده‌اند.

اقتصاد بیمار برق که بیش از هر چیز ناشی از نحوه قیمت‌گذاری برق بوده و پیامد روشن آن ایجاد ناترازی در جریان مالی این صنعت است، یکی از اصلی‌ترین ریشه‌های مشکلاتی است که امروز خود را در قامت انباشت مطالبات، کسری بودجه و رکود نشان داده است.

همین مساله در کنار ناکارآمدی‌های جدی رژیم حقوقی و قراردادی صنعت برق بحرانی به نام قراردادهای متوقف را به دنبال داشته که تلاش‌های بخش خصوصی برای حل آن از مسیر قرارداد تیپ هم تا امروز به نتیجه قابل اتکایی نرسیده است.

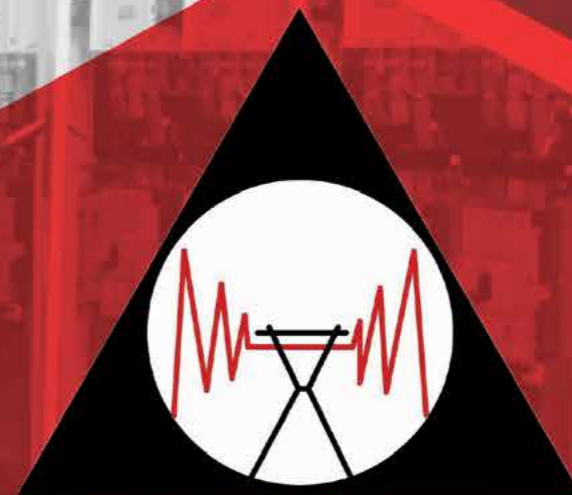
با یک بررسی ساده درخواهیم یافت که تعریف مدل‌های جدید برای تامین پایدار مالی طرح‌های زیرساختی صنعت برق، صادرات، تامین مواد اولیه مورد نیاز سازندگان، توسعه دانش‌بنیان‌ها، افزایش سهم تجدیدپذیرها در سبد انرژی، واردات تجهیزات و مواد اولیه غیرموجود در کشور و دهها اقدام توسعه محور دیگر هم در صنعت برق با موانع متعدد و جدی مواجه هستند که عمدتاً از ساختارهای سیاست‌گذاری و رویکردهای دولت در این حوزه ناشی می‌شوند.

دهمین شماره نشریه ستبران نگاهی جامع، فراگیر و منسجم به بخشی از مهمترین مشکلات فعالان صنعت برق در حوزه‌های مختلف از جمله ساخت تجهیزات، پیمانکاری، مهندسی مشاور و مهندسی بازرگانی دارد.

این شماره چکیده‌ای از موضوعاتی است که سال‌ها در نشریه ستبران مورد بررسی قرار گرفته و همچنان جزو ابرچالش‌های فعالان صنعت برق کشور محسوب می‌شوند.

www.ptsc03.com

پارسیان توانیر سپهر

PARSIAN TAVANIR SEPEHR

SIEMENS

Schneider Electric

ABB

HOPPECKE
POWER FROM INNOVATION

GENERAL

GE

خدمات و محصولات:

تامین کلیه تجهیزات و لوازم برقی

طراحی، مشاوره و اجرای کلیه تاسیسات برقی،

اداری، تجاری، صنعتی، مسکونی و اجرای پست‌های برق

طراحی، مشاوره، ساخت، نصب و راه‌اندازی کلیه تابلوهای برق

MCC – MDP – CB – BMS – PLC – CONTROL

+98 21 86051471-2

+98 912 2452 753

ptsco3@yahoo.com

ستبران، ارگان سندیکای صنعت برق ایران، تلاش می کند به منظور معرفی پتانسیل های حقیقی بخش خصوصی صنعت برق، به ویژه در حوزه سازندگان، پیمانکاران، مشاوران و شرکت های مهندسی بازرگانی، تصویر روشنی از توانمندی های این بخش نشان دهد. به علاوه شناسایی و بررسی چالش ها و گلوگاه های صنعت با هدف طرح دیدگاه های مختلف و روشن کردن زوایای مختلف اقتصاد کلان و خرد کشور هم از جمله دیگر سیاست های این نشریه است.

صاحب امتیاز:

سندیکای صنعت برق ایران

مدیر مسئول:

غلامرضا ناصح

سردبیر:

مهدی مسائلی

شورای سیاست گذاری:

پیام باقری، محمد صادق جنان صفت، مازیار جوانی، جعفر جولا، مسعود حجت، رضا راجی کرمانی، منصور سعیدی، سید علیرضا سیاسی راد، سعید مهذب ترابی، علیرضا هاشمی

دبیر تحریریه:

طیبه السادات میرحسینی

تحریریه:

سمیه کاظم زاده، زینب حدادی، مرجان کریمی

مدیر هنری:

علی چاشنی گیر

مدیر اجرایی:

بهارک باقرپور

سایت:

طیبه السادات میرحسینی

توزیع:

سپیده گرجی

امور آگهی ها:

سمیرا کریمی

امور اداری:

طیبه علی آبادی فراهانی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

آیین چاپ تابان (شیرپاستوریزه، خیابان فتح پانزده، پلاک ۱۷ - تلفن: ۶۶۸۰۸۸۲۰)

نشانی:

تهران، خیابان فاطمی غربی، خیابان سین دخت شمالی، پلاک ۱۵

تلفن:

۶۶۵۷۰۹۳۰-۶

فکس:

۶۶۹۴۴۹۶۷

سایت:

www.ieis.ir

ایمیل:

setabran@ieis.ir

سرمقاله

در باب فویبای تصمیم گیری در صنعت برق

۴

بازخوانی پرونده یک دهه چالش

۶ بخش خصوصی تکیه گاه خروج صنعت برق از بحران

۸ مخمصه بحران ساز ابر چالش های برق

۱۲ سیاست برق را می سوزاند

۱۴ ناکارآمدی سازمانی در حکمرانی صنعت برق

۱۸ مرور چالش های صنعت برق از نگاه مجلسی ها

۲۴ مطالبات معوق و سقوط آزاد توانمندی های صنعت برق

۲۶ سیاست انقباضی وزارت نیرو در مقابل سازندگان

۳۰ بیم و امیدهای قیمت گذاری

۳۳ برق زیر بار فاصله قیمت

۳۴ چاره جویی در بطن بودجه

۳۸ ساختارهای سنتی و نبود مدل های جامع تامین مالی

۴۰ چندگانه چالش های دانش بنیان ها

۴۶ فرصت هایی که از دست می روند

۴۸ پارک علم و فناوری برای دانش بنیان های نیرو و انرژی

۵۰ صادرات و رویارویی با ۹ چالش جدی

۵۴ صادرات گرفتار گلوگاه تحریم

۶۰ راهبرد برون رفت از بحران قراردادهای متوقف

۶۴ آوردگاه نفس گیر تحریم و ارز

۶۶ جنگ سازندگان برای حیات و بقا

۶۸ جفای وارداتی به سازندگان

۷۰ اما دریغ از یک پاسخ

نمایشگاه

نمایشگاه بیست و دوم؛ فرصت طلایی چهار روزه

۷۴

در باب فویبای تصمیم‌گیری در صنعت برق

مصائب و مسائل صنعت برق در طول بیش از یک دهه اخیر ادبیات ثابت و مشترک داشته است. عمده نظرات، پژوهش‌ها و تحلیل‌های منتشر شده در این خصوص، چند محور ثابت داشته که اگرچه گاهی با ادبیاتی متفاوت طرح می‌شدند، اما در نهایت به یک نقطه مشترک ثابت می‌رسیدند.

ضعف نهادی و ابرچالش صنعت برق، اقتصاد بیمار این صنعت است که به عنوان ریشه عمده مسائل فعالان این حوزه شناخته می‌شود. نحوه قیمت‌گذاری برق، ناترازی درآمد و هزینه‌های وزارت نیرو و در نهایت مطالبات معوق بخش خصوصی بخشی از پیامدهای همین ابرچالش جدی است.

بخش دیگری از مسائل صنعت برق هم زاینده رژیم حقوقی و قراردادی این صنعت است که عمدتاً از عدم وحدت رویه متون قراردادی در دستگاه‌های اجرایی زیرمجموعه وزارت نیرو، عدم جاری شدن قرارداد تپ منصفانه و عدم تمکین بخشی از شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو به قرارداد تپ ابلاغی است. این مساله البته زیر سایه شوم ناکارآمدی‌های فضای کسب و کار، نوسانات شدید نرخ ارز و سایر نهادهای تولید و تحریم‌ها، ابعادی به گستردگی توقف بیش از هزار قرارداد جاری صنعت برق در حوزه‌های انتقال و توزیع و فسخ قرارداد و ضبط ضمانت‌نامه برخی از شرکت‌ها داشته و عمده این بنگاه‌های اقتصادی را در معرض ورشکستگی قرار داده است.

در طول این ده تا پانزده سالی که صنعت برق با شتابی قابل توجه به سمت افول حرکت کرده است، سندیکای صنعت برق ایران به نمایندگی از فعالان بخش خصوصی بارها و بارها راهکارهای عملیاتی منسجم و فراگیری را به وزارت نیرو، دولت، مجلس، نهادهای نظارتی و سایر ارگان‌های ذیربط ارائه داده و پافشاری و پیگیری گسترده‌ای برای عملیاتی شدن حداقل بخشی از این راهکارها داشته است. اما علیرغم اینکه امروز سندیکا تنها تشکل اقتصادی با قابلیت مرجعیت دانشی A+ محسوب می‌شود و جزو معدود تشکل‌هایی است که مورد وثوق دستگاه‌های اجرایی و نظارتی است، اما در عمل کمتر پیش آمده که راهکارهای پیشنهادی‌اش از مرحله تایید مدیران ارشد دولتی به مرحله اجرا رسیده باشد؛ بنابراین شاید پیش از بررسی و مرور دوباره مشکلات و مسائل

فعالان بخش خصوصی صنعت برق باید این سوال را مطرح کنیم که چرا در شرایطی که چالش‌ها و راهکارها برای دولت به درستی روشن است، هنوز هم اقدام عملیاتی مناسب و اثربخشی برای رفع آن‌ها صورت نگرفته و پس از سال‌ها همچنان صنعت برق با همان مشکلات و البته با ابعاد و خسارات بسیار گسترده‌تری دست به گریبان است.

اینکه مدت‌هاست صنعت برق به دلیل کمبود منابع مالی، کسری مستمر بودجه و عدم توانایی وزارت نیرو در تسویه بدهی‌هایش به سازندگان، پیمانکاران، تولیدکنندگان برق و سیستم بانکی در رکودی چشمگیر، سیری نزولی را در توسعه زیرساخت‌هایش تجربه می‌کند و در طول این مدت در حل مسائل عدیده‌ای مانند مطالبات و قراردادهای متوقف ناکام مانده است، به درستی نشان می‌دهد که تصمیم‌گیری در وزارت نیرو و به ویژه در

دستگاه‌های اجرایی تابعه و زیرمجموعه به یک فویبای بزرگ تبدیل شده است.

وقتی در اوج نوسانات نرخ ارز وزارتخانه‌های کلیدی نظیر نفت و یا راه و شهرسازی به سرعت برای جبران خسارات وارد شده به پیمانکاران به دلیل افزایش قیمت‌ها چاره‌اندیشی کردند و حتی معاونت آب وزارت نیرو هم مواجهه با اثرات قراردادی نوسانات قیمت‌ها را با ابلاغ یک بخشنامه شفاف ساده کرد، صنعت برق تا مدت‌ها درگیر شفاف‌سازی اثرات و پیامدهای این نوسانات برای وزارت نیرو بود.

جالب اینجاست که همه مواردی که از سوی نمایندگان بخش خصوصی طرح می‌شد، مورد قبول مدیران ارشد وزارت نیرو بود، اما هراس از برخورد دستگاه‌های نظارتی و کم‌حاشیه‌تر بودن انفعال نسبت به اقدام، آن‌ها را ترغیب می‌کرد که به جای تصمیم‌گیری، دائماً با عدم پاسخگویی و یا جلسات بی‌نتیجه، پرونده را بدون نتیجه مشخصی مفتوح نگه دارند.

عدم بهره‌مندی از انعطاف‌های قانون تاسیس وزارت نیرو نظیر بند "ز" این قانون و همچنین عدم تیپ‌سازی قراردادها وفق ماده ۲۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در شرکت‌های توزیع از جمله موارد دیگری هستند که طی این سال‌های پرتلاطم اقتصادی، مغفول مانده‌اند.

در وانفسای مواجهه با این چالش‌ها که شبیه بیماری مزمن پیش رفته‌ای، تمام زوایای صنعت برق را گرفتار کرده است، فعالان این صنعت ناگزیرند با مشکلات ناشی از فضای عمومی کسب و کار کشور نظیر عدم ثبات اقتصادی، تأثیرات سیاست‌های داخلی و خارجی بر اقتصاد و تنش‌های قراردادی در حوزه نیروی انسانی دست و پنجه نرم کنند. فقط کافی است افزایش ۵۷ درصدی نرخ حقوق و دستمزد و پیامدهای اقتصادی آن را برای صاحبان بنگاه‌های کسب و کار به خاطر بیاوریم، آنگاه با این سوال مواجه می‌شویم که صیانت از ظرفیت‌های بخش خصوصی و اعمال فشار بر کارآفرینان بدون بهبود شرایط کسب و کار و اقتصاد، آیا مدنظر سیاست‌گذاران هست یا خیر؟

طبیعی است که صنعتی با این سطح از چالش و بحران، انعکاس مناسبی در بین سرمایه‌گذاران نخواهد داشت. وقتی نرخ بازگشت سرمایه در این صنعت نسبت به بسیاری از صنایع فعال کشور اندک بوده و حتی در وصول مطالباتش هم با مشکل مواجه است، چطور می‌توان انتظار ورود سرمایه‌های جدید به این صنعت را داشت. در نهایت افول جدی سرمایه‌گذاری‌ها در صنعت برق به نحیف‌تر شدن بخش خصوصی و در ادامه تضعیف بازوهای اجرایی وزارت نیرو در حوزه ساخت و توسعه زیربنایی این صنعت منجر می‌شود. حاصل این سیکل باطل بحران‌زده، همین صنعت برقی است که ظرفیت‌های ساخت و پیمانکاری‌اش هر روز بیشتر به تحلیل می‌روند، بازارهای صادراتی‌اش را به رقبای سنتی و منطقه‌ای تقدیم می‌کند و در داخل یا قادر به وصول مطالباتش نیست و یا به دلیل رکود به سختی پروژه جدیدی می‌گیرد.

به هر حال سندیکا بارها راهکارهای خود را برای روش‌مند کردن پرداخت بدهی‌ها، استفاده از ابزارهای جدید تامین مالی، تدوین قرارداد تپ، حل مساله قراردادهای متوقف از مسیر ظرفیت‌های قانونی موجود و نیز توسعه صادرات ارائه داده است. قطعاً اگر در وزارت نیرو و از آن مهمتر دستگاه‌های اجرایی زیرمجموعه اراده حل مساله وجود داشته باشد، راهکارها به شکلی شفاف و دقیق در دسترس بوده و سندیکا با تمام توان آمادگی همکاری، همفکری و مشارکت برای پیاده‌سازی این راه حل‌ها را خواهد داشت. فراموش نکنیم که صنعت برق این روزها بیش از هم‌زمانی به همدلی و اتحاد برای عبور از بحران نیاز دارد ■

بخش خصوصی تکیه‌گاه خروج صنعت برق از بحران

خروج از بحران

پیام باقری | رئیس هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

صنعت برق از صنایع پیشرو در دنیا محسوب می‌شود که غالباً رابطه مستقیمی با توسعه‌یافتگی جوامع دارد. به بیان ساده‌تر این صنعت یکی از عوامل و محورهای توسعه پایدار کشورها به شمار می‌آید. از این رو صنعت برق توانمند معادل توسعه‌یافتگی بیشتر است. مصادیق این رابطه مستقیم و تقارن توسعه یافتگی با صنعت برق در دنیا مشهود است. به همین دلیل مراجع تصمیم‌گیر و دولت‌مردان در کشورهای مختلف به این صنعت توجه ویژه داشته و تلاش می‌کنند با تکیه بر ظرفیت‌های صنعت برق، زمینه را جهت توسعه پایدار فراهم آورند.

در این میان صنعت برق ایران طی چند دهه اخیر به تدریج در مسیر توسعه و پیشرفت قرار گرفته و به موفقیت‌هایی نائل گردیده و تاکنون نقش تعیین‌کننده‌ای در آبادانی و توسعه کشور ایفا نموده به طوری که نقش بسزایی در جایگاه امروز کشور داشته است. نکته شایان ذکر این است که برق در ایران در زمره صنایعی قلمداد می‌شود که در دهه‌های گذشته وابستگی‌های جدی در حوزه‌های متعدد داشته است. اما امروز در شرایطی قرار دارد

که تولیدات و خدمات آن حتی از مرزهای کشور فراتر رفته و این صنعت را به قدرت اول ظرفیت منصوبه در منطقه تبدیل کرده است. ضمن اینکه این صنعت در خلق ثروت و تولید ارزش افزوده جزو صنایع سرآمد کشور محسوب می‌شود، چرا که در فرایند تبدیل مواد پایه و خام به تجهیزات و کالای نهایی در راس هرم ارزش افزوده قرار دارد، در عین حال با اتکا به ظرفیت‌های این صنعت در حال حاضر تمام شهرهای ایران و بالغ‌بر ۹۹ درصد روستاهای کشور از برق برخوردارند و این آمار حاکی از آن است که این صنعت در انجام مأموریت ذاتی خود یعنی تامین برق پایدار در جهت رفاه آحاد مردم جامعه کارنامه موفقی داشته است.

بدون تردید جایگاه امروز صنعت برق کشور، مرهون همراهی، اهتمام و تلاشی است که بخش خصوصی فعال این حوزه داشته و در طول این سال‌ها با پشت‌سر گذاشتن موانع عدیده و عبور از پیچ و خم‌های پرچالش این مسیر، ضمن ظرفیت‌سازی و به‌کارگیری توانمندی‌ها و استعدادهای موجود در سطح کشور، به تکیه‌گاهی مستحکم در توسعه پایدار کشور و همچنین بازارهای بین‌المللی تبدیل شده

است.

فعالان بخش خصوصی صنعت برق به‌رغم مواجهه با موانع مختلف و تحمل کاستی‌های متعدد این حوزه، هیچگاه پا پس نکشیده و در عبور از بزنگاه‌های حساس کشور مانند جنگ و تحریم و نیز در برخورد با چالش‌هایی همچون خاموشی و کمبود منابع مالی شانه خالی نکرده و از انجام مسئولیت‌های خطیر در مسیر توسعه و آبادانی کشور دریغ نورزیده‌اند.

بخش خصوصی صنعت برق مجموعه‌ای توانمند از سازندگان، پیمانکاران، مشاورین و بازرگانانی است که بالغ بر ۲۰ سال است در قالب سندیکای صنعت برق ایران گرد هم آمده و همچنان در توسعه این صنعت نقش آفرینی کرده و در مسیر سازندگی و اعتلاء کشور عزیزمان گام برمی‌دارند تا جایگاه ایران را به رفیع‌ترین درجات در داخل و خارج از کشور برسانند.

در عین حال تجربه نشان داده که همواره از مشارکت و همراهی سندیکا به‌عنوان نماینده بخش خصوصی صنعت برق با مراجع ذی‌ربط به‌ویژه وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه نتایج درخور توجهی حاصل شده است. چراکه در غالب موارد

سندیکا در کنار بیان مشکلات، راهکارهای عملیاتی نیز ارائه می‌دهد و با توجه به این سطح از اثربخشی و کارآمدی، سندیکای صنعت برق ایران برای دو سال متوالی در بین بالغ‌بر ۵۰۰ تشکل ملی و استانی ثبت شده در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، به تنها تشکل اقتصادی حائز شرایط اخذ رتبه A+ تبدیل شده است که دارای مرجعیت دانشی بوده و قابلیت ارائه نظرات مستند و تحلیل‌های مستدل را دارا می‌باشد.

تهیه و انتشار اسناد گوناگون از جمله سند توسعه کسب‌وکار صنعت برق یا سند چالش‌ها و راهکارهای توسعه صادرات این صنعت، همچنین تحلیل‌ها و پژوهش‌های ارائه شده به مرکز پژوهش‌های مجلس، وزارتخانه‌های صمت و نیرو و کمیسیون‌های متعدد مجلس شورای اسلامی مصادیق ناظر بر این موضوع هستند.

سندیکا همزمان با توجه و پیگیری رفع مشکلات و چالش‌های جاری در راستای مباحث کلان مرتبط با صنعت برق کشور به ویژه در حوزه قوانین و مقرراتی نظیر قوانین توسعه، لایحه بودجه و سایر موارد مرتبط با اقتصاد کلان صنعت برق راهکارهایی عملیاتی ارائه می‌دهد.

از جمله موضوعاتی که در این سال‌ها تحت عنوان علت‌العلل مشکلات صنعت برق به آن پرداخته شده، اقتصاد ناتراز برق است. در واقع باور قاطبه فعالان صنعت برق این است که استمرار این ناترازی‌ها، آسیب‌های جدی به بخش خصوصی و بنگاه‌های اقتصادی وارد کرده است. کمبود منابع مالی و نقدینگی به عنوان ابرچالش صنعت برق، بنگاه‌های اقتصادی را برای ایفای تعهدات با مشکل مواجه نموده و کمبود نقدینگی در زنجیره به شکلی خسارت بار توزیع می‌شود. به علاوه انباشت مطالبات و کمبود منابع مالی،

سرمایه در گردش شرکت‌ها را تحت‌الشعاع قرار داده و لاجرم برای تامین مالی به بازار پول رهنمون می‌شوند که جبران این کمبودها با اخذ تسهیلات بانکی به امید وصول مطالبات، شرکت‌ها را وارد سیکل معیوب دیگری نموده و به ایجاد مشکلات جدیدتری دامن می‌زند که در ادامه به تعویق افتادن اقساط تسهیلات بانکی به دلیل ناهماهنگی‌های مالی شرکت‌ها در پی انباشت مطالباتشان از کارفرمایان دولتی، جرایم سنگین بانکی رابه دنبال دارد و ضعف جریان نقدینگی در شرکت‌ها در نهایت به کاهش ضرب‌آهنگ تولید، کاهش فعالیت‌ها و تعدیل نیروی انسانی یا ناتوانی در پرداخت حقوق و دستمزد منجر شده و کار به جایی می‌رساند که نیروهای متخصص انگیزه‌ای برای ادامه همکاری نداشته و با خروج نیروی انسانی متخصص، باتجربه و کارآمد هزینه‌های مضاعف دیگری به بنگاه‌های اقتصادی تحمیل می‌گردد که در غالب موارد غیرقابل جبران هستند.

تضعیف شرکت‌های سازنده، پیمانکار، مهندسی مشاور و مهندسی بازرگانی فعال در بخش خصوصی که اهرم‌های اجرای پروژه‌ها و قراردادهای دستگاه‌های کارفرمایی محسوب می‌شوند، توسعه زیرساخت‌های این صنعت را با افول مواجه کرده و در نهایت این آسیب به کلان صنعت وارد می‌شود که مستلزم اتخاذ تصمیمات روش‌مند تامین مالی برای پرداخت مطالبات معوق با توجه به راهکارهای ارائه شده از طرف سندیکا می‌باشد.

یکی دیگر از چالش‌های اصلی نظام حقوقی و قراردادی حاکم بر صنعت برق است. فقدان وحدت رویه به این معناست که امکان اعمال سلیقه در تهیه و ابلاغ یک قرارداد، به تعداد دستگاه‌های کارفرمایی وجود دارد و این تعدد رویه در

حوزه‌های متعدد از جمله پرداخت مطالبات یا شیوه محاسبه و جبران خسارات ناشی از نوسانات نرخ ارز و نهادهای تولید به چشم می‌خورد. تا زمانی که قراردادهای تیپ به منظور ایجاد یک رویه مشترک در صنعت برق جاری و ساری نشوند، ابعاد مشکلات ناشی از این مساله به شکل گسترده تری در قالب قراردادهای متوقف و طرح‌های نیمه کاره ظهور و بروز پیدا می‌کند.

قراردادهایی که غالباً به شکل یک طرفه تهیه شده و بنگاه اقتصادی را از ادامه پروژه عاجز می‌نماید و در نهایت محصول آن توقف کار است و دستگاه کارفرمایی نیز بدون توجه به شرایط حاکم بر مشکلات اقتصاد و فضای کسب و کار، نسبت به فسخ قرارداد و ضبط ضمانت نامه اقدام می‌کند که این امر تبعات گاه‌ها جبران ناپذیری به ویژه در حوزه جایگاه اعتباری بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی را در پی دارد.

به همین دلیل همواره استقرار یک نظام حقوقی و قراردادی یکپارچه در صنعت برق به عنوان یکی از خواسته‌ها در دستور رسیدگی سندیکا بوده و پیشنهادات در این خصوص ارائه شده است، چرا که تنها از این طریق ایجاد یک تعامل دوسویه و در نتیجه مدیریت عادلانه ریسک‌ها ممکن می‌شود، زیرا بر این باوریم که مشکلات در بستر تعامل دوسویه قابل رفع خواهند بود. از این رو ضرورت دارد از مسیر یک گفت‌وگو مشترک، این موضوعات در درون داخل خانواده صنعت برق رسیدگی و نسبت به رفع آن اهتمام جدی شکل گیرد که البته این مهم نیازمند ایجاد جریان موثر گفتگو به واسطه برقراری ارتباطی سازمان یافته بین سندیکا به نمایندگی از بخش خصوصی با وزارت نیرو می‌باشد که بالطبع زمینه‌ساز رفع مشکلات فعالان صنعت برق در حوزه‌های متعدد خواهد بود ■

بخش خصوصی صنعت برق ایران سال‌هاست با مشکلاتی دست به گریبان است که اگرچه گاه‌ا بعداد پیامدها و عوارض آن متفاوت بوده، اما قالب‌ها و عناوین یکسانی داشته‌اند. در طول قریب به دو دهه اخیر سازندگان، پیمانکاران، تامین‌کنندگان و مشاوران فعال صنعت برق گرفتاری‌های مشترکی داشته‌اند که امروز به عنوان ابرچالش‌های صنعت برق شناخته می‌شوند. مطالبات، قرارداد تیپ، قراردادهای متوقف، فهارس بها، موانع صادراتی، چالش‌های ارزی، تعدیل‌ها و شیوه‌های حمایت از ساخت داخل، تامین اجتماعی، سیستم بانکی و تامین مالی، سرفصل‌های مشترک چالش‌های همه فعالان صنعت برق محسوب می‌شوند. اگرچه فعالان هر حوزه مشکلاتی مخصوص به خود دارند، اما واقعیت این است که در نگاهی کلی عمده این مسائل برآیند یا عوارضی کوچکتر از این چالش‌های بزرگ محسوب می‌شوند.

عمده این موضوعات در شماره‌های مختلف نشریه ستبران که ارگان رسمی سندیکای صنعت برق ایران بوده و طی این سال‌ها تلاش کرده یک تریبون بی‌طرف و شفاف برای فعالان بخش خصوصی این صنعت باشد، بارها مورد بررسی قرار گرفته است. با این وجود در این شماره تلاش کرده‌ایم با بررسی و بازخوانی این مسائل، نگاهی کلی به چالش‌های چندساله فعالان صنعت برق داشته باشیم. چالش‌هایی که علیرغم پیگیری‌های گسترده، مکاتبات، مذاکرات و چانه‌زنی‌ها، پرونده‌های متعدد مفتوح در وزارت نیرو، وزارت صمت، نهادهای نظارتی و سایر نهادهای بالادستی دارند و همچنان فقدان یک چاره‌اندیشی موثر، عمیق و روش‌مند برای آنها، به استمرار این مشکلات و افزایش تصاعدی خسارات و زیان‌های ناشی از حل نشدن آنها منجر شده است. این نداشت نگاهی اجمالی و کوتاه به بخشی از مهمترین مشکلات و چالش‌های صنعت برق است.

داستان تکراری و پرهزینه مطالبات

در باب مطالبات فعالان صنعت برق، دهی چند ده هزار میلیارد تومانی وزارت نیرو به سازندگان، پیمانکاران، تولیدکنندگان و سیستم بانکی و نیز خسارات ناشی از عدم پرداخت به موقع مطالبات بخش خصوصی سخن بسیار گفته شده است. این عارضه که گردش مالی شرکت‌های بخش خصوصی را به طور کامل دچار به هم ریختگی و بی‌نظمی کرده است، یکی از پیامدهای روشن اقتصاد بیمار برق و ناترازی‌های ناشی از نحوه قیمت‌گذاری برق است.

بر این اساس بدون تردید یکی از مهمترین موضوعاتی که در اقتصاد صنعت برق نیازمند توجه ویژه است تسویه بدهی‌های انباشت شده وزارت نیرو است؛ توقف فعالیت‌ها و ورشکستگی شرکت‌های فعال بخش خصوصی که عمدتاً در دایره بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط می‌گنجد، بیکاری و عواقب اجتماعی و اقتصادی ناشی از این فرآیند، تنها بخشی از پیامدهای انباشت مطالبات است. هر چند تا امروز هشدارهای سندیکای صنعت برق ایران در این خصوص به شکلی عملیاتی مورد توجه قرار نگرفته و حذف تدریجی بسیاری از شرکت‌های کوچک و متوسط از گردونه کار، نتیجه‌ای است که شاید هنوز ابعاد آن برای نهادهای بالادستی تصمیم‌ساز روشن نشده است.

به علاوه نباید از این موضوع هم چشم پوشید که صنعت برق نیاز به جذب سرمایه برای تامین مالی طرح‌های توسعه‌ای خود دارد، با این حال وزارت نیرو هنوز هم در استفاده مؤثر از ابزارهای مالی از قبیل تخصیص «تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی»، «عرضه اوراق مشارکت و صکوک ارزی» و «پوشش ریسک‌های سرمایه‌گذاری»، اقدام روشنی در راستای گسترش فضای مالی طرح‌های عمرانی صنعت برق و تشدید و تسریع روند سرمایه‌گذاری در این صنعت نداشته است.

مخمسه

بحران

ساز

ابرچالش‌های برق

روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران

دوگانگی ابلاغ و اجرای قرارداد تیب

نظام حقوقی و قراردادی صنعت برق یکی از مهمترین و جدی‌ترین چالش‌های این صنعت به ویژه در حوزه سازندگان، پیمانکاران، مشاوران و تامین‌کنندگان کالا محسوب می‌شود. در حقیقت عدم هوشمندی قراردادهای جاری این صنعت به ایجاد بحرانی بزرگ و آسیب‌زا به نام قراردادهای متوقف منجر شده که عملاً تعداد قابل توجهی از شرکت‌ها را درگیر کرده است.

در بطن اقتصاد پرتالتهاب و پرنوسان ایران، دسترسی به نظام قراردادی هوشمند و منعطفی که بتواند ریسک‌ها را به شکل منصفانه و عقلایی بین دو طرف قرارداد توزیع کرده و از ایجاد زیان انباشته برای یک طرف قرارداد جلوگیری کند. صنعت برق، اما با وجود قراردادهای گاه‌ها هنگفت و بلندمدت فاقد چنین ساختار موثری بود. به همین دلیل عمده شرکت‌های کارفرمای صنعت برق اعم از برق‌های منطقه‌ای و شرکت‌های توزیع، مدل منحصر به فردی برای متن قراردادهایشان تنظیم می‌کنند که هر کدام از آن‌ها تعهدات متعددی را برای پیمانکار یا سازنده ایجاد می‌کند. نبود وحدت رویه در قراردادهای عمدتاً یک سوبه صنعت برق، به یک گرفتاری بزرگ برای فعالان این صنعت تبدیل شده، به همین دلیل سندیکا سال‌ها تدوین یک قرارداد تیب منصفانه و مورد تایید دو طرف را به عنوان یک هدف غایی دنبال می‌کرده است. این قرارداد علاوه بر اینکه تعهدات هر دو طرف را به صورت شفاف و قابل پیش‌بینی روشن می‌کند، حداقل بخشی از زیان‌ها و خسارات ناشی از نوسانات اقتصادی را هم پوشش می‌دهد.

هر چند در این مدت و با پیگیری‌های مستمر سندیکا قرارداد تیب خرید تدوین و ابلاغ شد، اما در نهایت عدم تمکین شرکت‌های توزیع به متن این قرارداد، عملاً اثربخشی این اقدامات را به حداقل رساند و اجازه نداد که نتایج مطلوبی در سازماندهی و وحدت رویه قراردادی و بهبود نسبی نظام حقوقی صنعت برق به دست آید.

استخوان قراردادهای متوقف در گلوی صنعت برق

بدون تردید این مساله غیرقابل انکار است که بخش بزرگی از معضلات صنعت برق ایران ریشه در رژیم حقوقی و قراردادی آن دارد. به دلیل این ساختار اقتصادی و رژیم حقوقی این صنعت، قراردادهای میان کارفرمایان دولتی و پیمانکاران بخش خصوصی، به صورت یکجانبه تنظیم می‌شود، به نحوی که تمامی زیان‌های ناشی از نوسانات اقتصادی و تغییر قوانین و مقررات را بر بخش خصوصی تحمیل می‌کند. این مساله موجب توقف تعداد قابل توجهی از طرح‌ها در صنعت برق شده که نتیجه آن‌ها کاهش پایداری شبکه به دلیل ضعف در بهینه‌سازی یا تکمیل خطوط و تجهیزات انتقال و توزیع و در نهایت بروز یا تشدید خاموشی‌هاست.

مساله اینجاست که صنعت برق در سطح کلان هنوز هم در تفکیک حکمرانی از تصدی‌گری، شفافیت و یکپارچه‌سازی ساختار حقوقی وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه آن و شفاف‌سازی نظام حکمرانی شرکت‌های توزیع دچار مشکلات عدیده است. در نهایت نبود یک نظام حقوقی و قراردادی منصفانه در طول جهش‌های چندین باره نرخ ارز و بهای سایر نهاده‌های تولید به دلیل یکطرفه بودن قراردادهای، به ایجاد موجی مخرب و آسیب‌زا از قراردادهای متوقف منجر شد که ابعاد و پیامدهای آن تا امروز هم ادامه داشته و با توجه به عدم همکاری وزارت نیرو برای رفع ریشه‌های این مساله، تکرار این بحران با وجود سیر افزایش نرخ ارز، چندان دور از ذهن نیست. با این تفاوت که قطعاً تکرار این موضوع، اثرات منفی جبران‌ناپذیر و متفاوت با سال‌های گذشته خواهد داشت.

۴

دیوار کوتاه سازندگان

سازندگان به دلیل ماهیت فعالیت خود که عمدتاً بر پایه یک سرمایه‌گذاری بالای اولیه، ماشین‌آلات، نیروی انسانی متخصص، فناوری و مواد اولیه است، به شدت از مولفه‌های اقتصاد کلان که در طول سالیان گذشته با نوسانات و افت‌های زیادی مواجه بوده، تأثیر می‌پذیرند. به همین دلیل صنایع ساخت محور از محل چالش‌های ناشی از عوامل اقتصادی، دچار آسیب‌های جبران‌ناپذیرتری می‌شوند.

نظارت بر حسن اجرای قوانینی نظیر قانون حداکثر استفاده از توان تولید و خدماتی کشور به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان و جلوگیری قاطع از واردات کالاهای دارای مشابه داخلی به‌ویژه کالاهای دانش‌بنیان می‌تواند یک راهکار مقدماتی برای حمایت اثربخش از سازندگان باشد، اما هنوز هم در این حوزه ضعف‌های جدی وجود دارد که باید برای آن‌ها چاره‌اندیشی شود.

به علاوه ما همچنان نتوانسته‌ایم زمینه را برای بهره‌مندی از ظرفیت صنایع بالادستی که از پیرانه‌های بی‌شمار پنهان و آشکار برخوردار بوده و تولیداتی بر پایه منابع ملی کشور دارند، برای تأمین مواد اولیه شرکت‌های تولیدکننده تجهیزات، بهره بگیریم. این در حالیست که عملیاتی شدن این راهکار می‌توانست سازندگان را در شرایطی که برای تأمین مالی بنگاه‌های خود دچار مشکلات متعدد هستند، در حفظ ظرفیت‌های تولیدی یاری رساند.

عدم همراهی سیستم بانکی، واردات کالاهای مشابه خارجی، عدم پرداخت مطالبات شرکت‌های سازنده، تأمین ارز، تحریم، تأمین مواد اولیه و محدودیت‌های متعدد در انجام تایپ تست‌های ضروری، تنها بخشی از مشکلات فعال حوزه ساخت تجهیزات صنعت برق محسوب می‌شود.

فرصت‌های از دست رفته صادرات

صنعت برق که امروز با چالش‌های متعددی دست‌به‌گریبان است، تا همین چند سال پیش بزرگ‌ترین صادرکننده خدمات فنی و مهندسی بوده و هنوز هم سهمی قابل توجه در این حوزه دارد. ظرفیت صادرات این صنعت به حدی است که بر اساس چشم‌انداز بیست ساله کشور، در سال ۱۴۰۴ ایران علاوه بر تبدیل شدن به هاب انرژی منطقه می‌توانسته است به صادرات ۱۷ میلیارد دلاری برسد. اما متأسفانه همه این ظرفیت‌ها که سال ۱۳۹۴ ایران را به صادرات ۲/۵ میلیارد دلاری خدمات فنی و مهندسی رساند، به کمتر از ۵۰۰ میلیون دلار افت کرده است.

اما متأسفانه فضای کسب و کار اقتصاد ایران بر اساس ارزیابی‌های سالانه بانک جهانی اقتصاد، هر ساله با افت مواجه بوده و این امر بنیان‌های کسب و کار در فضای داخلی کشور به دلیل سیاستگذاری‌های نادرست، بی‌ثباتی‌های گسترده در قیمت‌ها و رکود تورمی مستمر چندین ساله، متزلزل و آسیب‌پذیر کرده است. همین مساله توان رقابتی شرکت‌های ایرانی برای حضور در بازارهای بین‌المللی را تضعیف کرده است. تحریم‌ها، عدم امکان مبادلات پولی در فضای بین‌الملل و دشواری در دسترسی به سیستم بانکی در کشورهای متعدد تنها بخشی از مشکلات صادرکنندگان صنعت برق محسوب می‌شوند.

در واقع عوامل ناشی از فضای کسب و کار داخلی کشور که از آن به عنوان تحریم‌های داخلی نام می‌برند در کنار محدودیت‌های جدی بین‌المللی و نیز عدم تمرکز دستگاه دیپلماسی بر موضوع توسعه بازارهای صادراتی شرکت‌های ایران موانعی بحران‌زا در برابر صادرات ایجاد کرده‌اند ■

محمدصادق جنان صفت | روزنامه‌نگار

سیاست

برق را می‌سوزانند

تنگناها و گره‌ها استفاده حداکثری کرد. در پیشنهاد اقتصاددانان شامل دکتر محمد طیبیان، دکتر مسعود نیلی، دکتر محمد مهدی بهکیش، دکتر موسی غنی‌نژاد و نیز دکتر حسن درگاهی با صراحت نوشته شده بود تا وقتی سیاست خارجی ایران با همین دست فرمان دهه‌های گذشته پیش برود اقتصاد ایران همچنان با تنگی نفس روبه رو خواهد شد. همچنین در این بیانیه نوشته شده بود که قیمت‌گذاری دستوری به مثابه زهر

نامه سرگشاده ۵ اقتصاددان ایرانی هوادار آزادی اقتصادی درباره شرایط روز ایران با توجه به کارنامه و سابقه آن‌ها در دهه‌های تازه سپری که در مهرماه امسال منتشر شد علاوه بر اهمیت نکات توضیح داده شده یک تغییر پارادایم از سوی آن‌ها را نشان می‌دهد. برای بهبود اقتصاد ایران در سطح کلان، در سطح بنگاه‌ها و شهروندان باید در این وضعیت از راهکارهای دانش اقتصاد فزاینده و از نیروی سیاست برای برطرف شدن

کشنده کسب و کارها و فعالیت‌های اقتصادی در جان و تن اقتصاد جریان دارد لذا نمی‌توان امیدوار بود قیمت‌های نسبی مزیت‌ها را نشان دهند و اقتصاد به جای اینکه از قانون‌های طلایی خود به شکل آسان و عادی بهره‌بردار باشد با اراده و خواست سیاستمداران مبارزه کند. در این وضعیت هیچ چیزی سر جای خودش نخواهد ماند و توازن و تعادل جای خود را به آشوب و آشفتگی داده و مدیران و صاحبان بنگاه‌های اقتصادی و صنعتی به بیراهه‌هایی رانده می‌شوند و ادامه زندگی آن‌ها سخت و تاریک خواهد شد.

اقتصاد، صنعت برق و زیرمجموعه‌های این صنعت و نیز صنایع بالادستی این فعالیت در ایران شاید حتی پیش از گندم و نان شهروندان، سیاسی شده و دولت‌های ایران از دیر باز تا امروز به‌گونه‌ای این صنعت را در محاصره قرار داده‌اند که عبور از آن‌ها به سادگی ممکن نیست. نیک می‌دانیم نهاد حکومت در ایران به دلایل آشکار سیاسی و اجتماعی توانایی ندارد شهروندان را از مزیت‌های پرشمار برق به هر دلیل محروم کند و از این نظر به اندازه‌ای تابع سیاست است که هر کار دیگری را برای تامین برق شهروندان انجام می‌دهد. به این معنی که در این مقوله مسائل اقتصادی بسیار با اهمیت مثل اینکه بنگاه‌های فعال در این صنعت باید از فعالیت خود سود مادی نصیبشان شود و چشم‌اندازی برای دست کم یک دوره میان مدت ترسیم کنند را به سادگی نادیده می‌گیرد. علاوه بر اینها برای دولت و سایر نهادهای اداره‌کننده کشور بسیار اهمیت دارد که در رقابت با کشورهای دیگر بتواند زودتر، پایدارتر و ارزان‌تر و حتی بدون دریافت بهای برق صادرشده به کشور عراق برنده شود و برای دریافت طلب شرکت‌های خصوصی ایرانی با عراق بیش از اندازه لازم مدارا کند.

الزام‌های سیاسی

هرکدام از این وضعیت‌هایی که در بالا و در کمترین عبارات یادآوری شد، نشان می‌دهد برای اینکه صنعت برق و زیرمجموعه‌های آن بتوانند از وضعیت عجیب و شگفت‌انگیزی که محیط بیرونی آن‌ها را در بر گرفته، بیرون بیایند باید نیرویی بیش از پیش در بخش‌های گوناگون تدارک ببینند. البته که بنگاه‌های فعال در این صنعت اعم از نیروگاه‌های خصوصی تا سازندگان تجهیزات برق تا توزیع کنندگان و نیز بخش‌های خدماتی بیشترین برنامه‌ریزی را برای بنگاه خود در چارچوب‌های فعلی بکار گیرند، اما تجربه سی سال تازه سپری شده نشان می‌دهد شاید به همین اندازه و بیشتر از این میزان نیرو باید تامین و به

بهینه‌ترین شکل برای حل بنیادین تنگناها به کار گرفته شود. این واقعیت بارها تکرار شده است، اما با توجه به ایستایی و سرسختی واقعیت‌های سیاستگذاری داخلی و نیز سیاست خارجی ایران باید همچنان در این میدان ماند و نیرو آماده کرد. بنگاه‌های فعال در این بخش یادشان باشد نیروی هرکدام از آن‌ها به تنهایی اندازه کوچکی در برابر صخره‌های بلند دارد و تک روی برای برطرف کردن مساله راهی به سوی کامیابی بلند مدت نخواهد بود. بنابراین یکی از الزام‌های سیاسی در این دوره که درجه ضرورت آن روندی فزاینده دارد رفتار و کنش گروهی - صنعتی در این مرحله و نیرو گذاشتن بیشتر در این راه است. نیرومندی سندیکای صنعت برق و دیگر نهادهای کارفرمایی - مدنی در این فعالیت امروز بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. هیچ چیزی نباید در این اندیشه سوراخ ایجاد کند که سندیکا یا هر نهاد مدنی دیگر بی‌فایده است. واقعیت این است که سندیکای صنعت برق ایران خوشبختانه در موقعیت مناسبی است، اما باید نیروی بیشتری تدارک ببیند و سهم و نقش بیشتری در نهادهای مدنی بالاتر به دست آورد تا بتواند در چارچوب کلان و در نهاد بخش خصوصی سرچشمه دگرگونی باشد.

دو راه

برای عبور دادن صنعت برق از وضعیت ناراحت‌کننده فعلی باید دو راه هموار شود. راه نخست همگرا کردن بیشتر فعالان صنعت و پدیدار سازی سازوکاری که به رشد روزافزون مشارکت اعضا در نهاد مدنی خویش منجر شود. این بسیار اهمیت دارد که فعالان صنعت برق بدانند و باور کنند این سیاست است که برق را سوزانده و در صورت ادامه وضعیت موجود تنها سایه‌ای از صنعت می‌ماند. راه دومی که باید هموار شود و البته نیازمند فداکاری و شجاعت بیشتری است دیدن خطرهای سرچشمه گرفته از اثر بخشی منفی عنصر سیاست داخلی و خارجی بر صنعت برق از سوی نهاد حکومت است که بدون وقفه عمل می‌کند. باید فداکاری کرد و حرف زد و البته حرف‌های موثر زد و راهکار ارائه کرد و به سیاستمداران فهماند که از دست دادن ثروت اعتماد اجتماعی ایرانیان و نیز سرمایه‌گذاری تاریخی در صنعت برق ایران را به اندازه‌ای پس می‌راند که شاید دیگر نتواند سربلند کند. ایران امروز را با ایران بیست سال پیش از نظر چشم‌انداز و دورنمای توسعه در سطح کلان و نیز توسعه صنعت برق مقایسه و آن را با پیشرفت‌های دیگران مقایسه کنیم و نتایج زیان بار فشار نیاوردن بر سیاستمداران را ببینیم. اگر می‌خواهیم سرزمین آباد و نیرومند و نیز کسب و کار کامیابی داشته باشیم و خانواده‌مان با سربلندی زندگی کنند، باید دورنگرتر و دلاورانه‌تر رفتار کرد. ■

چرا موضوعی که در این حد درباره آن اجماع شکل گرفته، هنوز حل نشده باقی مانده است؟ چرا نظام حکمرانی بخش برق کشور نتوانسته در ساختار بودجه‌ای این مسئله را حل کند و موضوع به تدوین طرح در مجلس شورای اسلامی و تصویب قوانین اختصاصی از طریق دستگاه‌های نظام قانونگذاری شده است. در ادامه این یادداشت، برخی از وجوه ناکارآمدی نظام حکمرانی بخش برق که نتوانسته است این مسئله را در ساختار مالی بودجه حل کند از منظر نظام مالی دولت مورد بررسی قرار گرفته است.

اگر مجموعه وزارت نیرو را به عنوان رکن اصلی سازمان حکمرانی برق در نظر داشته باشیم، مشاهده می‌شود وزارت نیرو به استناد قانون سازمان برق مصوب ۱۳۴۶؛ اختیارات وسیعی برای هر نوع مقررات‌گذاری و راهبری صنعت برق داشته است و عملاً این نهاد محدودیتی از نظر حقوقی یا قانونی برای تغییر مقررات بخش برق و انرژی نداشته، به نحوی که در هیچ یک از قوانین بعدی نیز این اختیارات از قبیل اختیارات تعرفه‌گذاری نداشته است ولیکن بدلیل این دستگاه اجرایی در استفاده از حقوق و اختیارات خود ناموفق بوده و در بسیاری از مواقع اختیارات خود را با دیگر نهادهای دولتی و حاکمیتی که فاقد جایگاه حقوقی برای مداخله در امور این صنعت بوده‌اند، به اشتراک گذاشته است.

ابعاد صنعت برق ایران در این ۵۵ سال -یعنی نسبت به سال ۱۳۴۶ که قانون سازمان برق تصویب شده است- حدوداً ۱۰۰ برابر بزرگتر شده است (ظرفیت نیروگاهی ایران در سال ۱۳۴۶ کمی بیش از ۹۰۰ مگاوات بوده است و ظرفیت

به جرات می‌توان گفت مهمترین و بزرگترین چالش صنعت برق ایران در یک دهه گذشته، عدم توازن جریان مالی صنعت برق است، به این معنا که برآیند درآمد فروش برق از مجموع هزینه‌های تولید و عرضه برق کمتر است؛ در نتیجه این امر شرکت‌های تولید و عرضه انرژی (اعم از دولتی و خصوصی) دچار کسری بودجه سیستماتیک شده و این کسری منجر به انباشت بدهی وزارت نیرو بالغ بر ۹۰ هزار میلیارد تومان گردیده است. این مسئله نه فقط امور جاری صنعت برق را مختل کرده بلکه مانع نگهداری از تاسیسات و توسعه متناسب با رشد تقاضا شده است که نتیجه آن بروز عدم تراز انرژی (کمبود عرضه نسبت به تقاضای برق) بوده که موجب بروز خاموشی و یا جیره‌بندی برق در ایام پربراری تابستان می‌شود. این موضوع نه تنها مسئله تازه‌ای نیست و بیش از یک دهه است که مطرح است، بلکه مورد اجماع متولیان امر در حاکمیت (قوه مجریه و مقننه)؛ نمایندگان بخش خصوصی (اتاق بازرگانی و تشکل‌های صنعتی) و متخصصان دانشگاهی است به نحویکه می‌توان ادعا کرد کمترین موضوعی در کشور وجود دارد که درباره آن اجماعی بدین گستردگی شکل گرفته باشد و جالب‌تر آنکه این موضوع جزو معدود مسائلی است که تاکنون مجموعه سیاست‌گذاری کشور علاوه بر تصویب احکامی در لایحه بودجه سالیانه دولت، دوبار نسبت به تدوین و تصویب قانون اختصاصی (قانون حمایت از صنعت برق ۱۳۹۴ و قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق ۱۴۰۱) اقدام کرده و همچنان این مسئله حل نشده باقی مانده است. بنابراین این پرسش مطرح می‌شود که

در حکمرانی صنعت برق

علیرضا اسدی | معاون پژوهش و برنامه‌ریزی سندیکای صنعت برق ایران

کنونی تولید برق کشور نزدیک به ۹۰ هزار مگاوات است؛ طول خطوط شبکه از ۵۴۲ در سال ۱۳۴۶ به ۷۴۱۴۴ کیلومترمدار در سال ۱۳۹۸ رسیده است)؛ بنابراین برای آنکه بتوان صنعتی که صد برابر بزرگتر شده و علاوه بر مقیاس کمی، از نظر فناوری‌ها نیز متحول شده است، لازم است سازمان حکمرانی نیز متناسب با این رشد از نظر ظرفیت‌های سازمانی توانمندتر شود، این درحالی است که سازمان حکمرانی برق به جز در بخش لجستیک آن که فرایند تولید و عرضه برق را برعهده دارد، بصورت تصاعدی از نظر مقیاسی بزرگتر شده است، بخش سیاست‌گذاری آن نه تنها تحول نیافته، بلکه در یک هرج و مرج سازمانی فرو رفته است به نحوی که در این دستگاه اجرایی به جای اجماع در سیاست‌گذاری، رقابت در کسب منافع و منافع چهارچوب خط مشی‌گذاری را شکل داده و عملاً ظرفیت اداره یک صنعت با این حجم رشد کمی نداشته است. به عنوان شاهد مثال می‌توان به تفاوت‌های قانونگذاری صنعت برق در ۵۵ سال گذشته اشاره کرد. بعد از سال ۱۳۴۶ سه قانون اصلی اختصاصی در خصوص صنعت برق تصویب شده که دو مورد آن از سوی مجلس پیشنهاد شده است (قانون حمایت از صنعت برق مصوب ۱۳۹۴ و قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق مصوب ۱۴۰۱) و یک مورد هم که بصورت لایحه به عنوان قانون استقلال شرکت‌های توزیع در سال ۱۳۸۴ از سوی وزارت نیرو پیشنهاد و در مجلس تصویب و یکسال بعد در سال ۱۳۸۵ آیین‌نامه اجرایی آن در هیئت دولت تصویب شد، در عمل به پاشنه آشیل و نقطه بحرانی صنعت بدل شده است به نحوی که در

تعارض مستقیم با قانون تجارت، قواعد بازار رقابتی و اصول بدیهی حکمرانی شرکتی است. نمونه دیگری از ناکارآمدی سازمانی این نهاد تبدیل یک ساختار مولد اقتصادی خودگردان به بزرگترین دستگاه بدهکار دولتی با ۹۳ هزار میلیارد تومان بدهی است. اگر مبلغ بدهی صنعت با مجموع درآمدهای سالانه آن که حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان است مقایسه شود، مشاهده می‌شود که سه برابر جریان مالی، بدهی دارد که به معنای ورشکستگی اقتصادی است.

این وضعیت پارادوکسیکال صنعت

اگر مبلغ بدهی صنعت با مجموع درآمدهای سالانه آن که حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان است مقایسه شود، مشاهده می‌شود که سه برابر جریان مالی، بدهی دارد که به معنای ورشکستگی اقتصادی است.

برق که رشد کمی بخش لجستیک (صد برابر شدن حجم صنعت برق) در برابر رشد بدهی و ضعف مقررات‌گذاری را می‌توان به توان سازمانی صنعت برق در سیاست‌گذاری نسبت داد. سیاست‌گذاری کارآمد یک فعالیت پیچیده، با فناوری ناشناخته، و متکی به دانش و بینش عمیق و آینده‌نگر است که در سازمان حکمرانی برق نمی‌توان چنین بخشی را پیدا کرد. وضعیت رشد کاریکاتورگونه این صنعت را می‌توان به دایناسورهای غول پیکری مانند استگوسور تشبیه کرد که اندام حجیم ۵ تنی (اندازه یک اتوبوس) با مغز بسیار کوچک (جمجمه

اندازه یک سگ) داشتند که در فرگشت طبیعت، منقرض شدند.

یکی از پیامدهای ناکارآمدی سازمانی در حکمرانی بخش برق، ابداع راهکارهای قلابی و جا زدن آن به جای راهکارهای واقعی حل مسئله است. نویسندگان کتاب «توسعه به مثابه توانمندسازی حکومت» این پدیده را «ادای هم شکلی درآوردن» خوانده و بیان می‌کنند که وقتی سازمان‌ها در کشورهای در حال توسعه به جای حل مسئله که کار دشوار، زمانبر و پیچیده‌ای است سراغ پیاده‌سازی از

یکی از پیامدهای ناکارآمدی سازمانی در حکمرانی بخش برق، ابداع راهکارهای قلابی و جا زدن آن به جای راهکارهای واقعی حل مسئله است که برخی از نویسندگان این پدیده را «ادای هم شکلی درآوردن» خوانده‌اند.

تجارب موفق موجه (Best Practice)، اما نامرتب با مسئله و با بافت محیطی هستند، می‌روند. از جمله نمونه سیاست‌های ادای هم شکلی در آوردن قراردادهای مشارکت عمومی -خصوصی برای تامین مالی و سرمایه‌گذاری ساخت و احداث نیروگاه است که به جز شرکت دولتی مینا شرکت دیگری در آن سیاست وارد نشد و یا سیاست‌های ایجاد بازار برق برای کشف قیمت و رقابتی شدن تولید و عرضه برق بوده که به جز اسم هیچ نوع شباهتی با نهاد بازار ندارد نه در کشف قیمت و نه در ایجاد فضای رقابت بین عرضه و تقاضا. یا استقلال شرکت‌های توزیع از دولت

که به جز نام شرکت و خارج شدن از شمول مقررات مالی شرکت‌های دولتی، هیچ شباهتی به بنگاه اقتصادی ندارند. در واقع این مجموعه سیاست‌ها که با عنوان راهکار برای اقتصادی کردن اداره صنعت برق به کار گرفته شد، صرفاً ادای هم شکلی با سیاست‌های مقررات‌زدایی (deregulation policy) بود که در کشورهای با اقتصاد آزاد مثل انگلیس و آمریکا به کارگرفته شد. از دیگر نمونه‌های اخیر این نوع راهکارهای قلابی که به حاکمیت این سیگنال را می‌دهد که مشکل برق حل شده است، برنامه مدیریت سمت تقاضا یا برنامه‌های پیک سایی است که با انتقال کمبود ۱۰ هزار مگاوات برق از مشترکان خانگی و عمومی به جیره‌بندی کردن و محدودسازی دسترسی برق بخش‌های تولیدی، این چنین پنداشته می‌شود که بدلیل عدم بروز خاموشی (power outage) در عرصه عمومی، مسئله برق با مدیریت کردن سازمانی حل شده است در حالیکه عواقب سوء این سیاست بر تولید ملی خود را نشان خواهد داد. شاهد این مدعا رتبه ۱۱۱ ایران در شاخص دسترسی به برق گزارش سهولت کسب و کار است که وضعیت ایران با امتیاز ۶۹.۴ کمی بهتر از امتیاز عراق با امتیاز ۶۱.۹ از صد است.

موارد فوق نمونه‌هایی از ناکارآمدی سازمانی در حکمرانی برق است که بدون تردید چنانچه برای ارتقای کارآمدی این سازمان اقدامی نشود، هر نوع سیاستی چه در بودجه‌های سنواتی و چه در قوانین اختصاصی شکست خواهد خورد. برای نمونه عدم اجرای ماده ۶ قانون حمایت از برق مصوب ۱۳۹۴ و تکرار آن در قانون مانع‌زدایی مصوب ۱۴۰۱ می‌باشد ■

سندیکای صنعت برق ایران سال‌هاست مسائل عدیده شرکت‌های عضو خود را به صورت مستمر دنبال می‌کند. اگرچه گاهی در رفع برخی از این مشکلات گشایش‌هایی ایجاد شده، اما در نهایت هنوز هم درب این صنعت روی همان پاشنه قبلی می‌چرخد و عمده ابرچالش‌ها با ابعاد و خساراتی گسترده‌تر همچنان به قوت خود باقی هستند. مسائلی که در طول این سال‌ها خارج از کنترل و اراده فعالان صنعت برق، زیان‌های جبران‌ناپذیری را به آن‌ها وارد کرده، همچنان به دلیل عدم همراهی ارگان‌های دولتی به ویژه وزارت نیرو حل نشده باقی مانده و به تدریج بر ابعاد بحران‌های ناشی از آن‌ها افزوده می‌شود.

به طور خلاصه باید گفت که چرخه معیوب اقتصاد برق، کاهش سرمایه‌گذاری، ناترازی در منابع و مصارف برق، نظام حقوقی و قراردادی یکجانبه، زنجیره تامین و صادرات و همچنین گرفتاری‌های متعدد شرکت‌های فعال در حوزه دانش‌بنیان و تجدیدپذیر را می‌توان به عنوان مهمترین چالش‌های صنعت برق معرفی کرد.

سندیکای صنعت برق ایران در گزارش‌ها و مطالعات پژوهشی که به نهادهای بالادستی و تصمیم‌ساز کشور ارائه شده، بارها بر این مساله تاکید کرده که مهمترین راهبرد برای برون رفت از شرایط کنونی صنعت برق، اصلاح اقتصاد برق شامل اصلاح نظام قیمت‌گذاری، سرمایه‌گذاری و تامین مالی و تسویه مطالبات بخش خصوصی است. البته بدون تردید اصلاح رژیم حقوقی و قراردادی هم برای حفظ و تقویت ظرفیت‌های زیرساختی این صنعت در حوزه‌های ساخت، پیمانکاری، مهندسی مشاور و مهندسی بازرگانی بسیار کلیدی است. در همین راستا باید زمینه‌های لازم به منظور اصلاح رژیم حقوقی، اجرای قرارداد تیپ و حل معضل قراردادهای متوقف فراهم شود.

در این میان تمرکز بر توسعه ساخت داخل و صادرات شامل خرید محصولات ساخت داخل و دانش‌بنیان، کاهش هزینه تامین مواد اولیه از مسیر قیمت‌گذاری منطقی محصولات صنایع بالادستی و نیز رفع موانع صادرات برق و خدمات فنی و مهندسی هم جزو الزامات اساسی برای تغییر شرایط موجود به نفع صنعت برق و اقتصاد کشور است. البته بدون تردید نباید و نمی‌توان از اهمیت برنامه‌ریزی برای بهینه‌سازی و کاهش تلفات و توسعه تجدیدپذیرها در این حوزه چشم پوشید.

همه این موارد به شکلی مستمر به نهادهای بالادستی به ویژه در دولت، مجلس شورای اسلامی و قوه قضاییه اطلاع‌رسانی شده است. شاید به همین دلیل است که طی سال‌های اخیر توجه مدیران ارشد کشور به برق کمی بیشتر و عمیق‌تر شده و صدای فعالان این صنعت کمی بلندتر شنیده می‌شود.

در این میان ارتباط سازمان یافته با مجلس شورای اسلامی، پیام فعالان بخش خصوصی صنعت برق را به شکلی موثرتر به نمایندگان ملت می‌رساند تا آن‌ها حداقل با نگاهی دقیق‌تر و اطلاعاتی مستندتر در کمیسیون‌های مختلف در مورد این صنعت تصمیم‌گیری کنند. در این نگاشت مروری بر اظهارات اعضای کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در خصوص مهمترین مشکلات فعالان بخش خصوصی صنعت برق خواهیم داشت.

مرور

چالش‌های

صنعت برق از نگاه مجلسی‌ها

دولت فربه و بخش خصوصی

فریدون عباسی | عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی

فریدون عباسی، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی یکی از نمایندگان است که بارها به صراحت درباره مشکلات سازندگان، پیمانکاران و فعالان صنعت برق سخن گفته است. او در گفتگویی با روابط عمومی سندیکا نسبت به تضعیف ظرفیت‌های بخش خصوصی در سایه سیاست‌های دولت هشدار داده و گفته بود: دولت باید بداند که برای داشتن بخش خصوصی سرپا و قدرتمند، باید روند بزرگسازي دولت را قطع کرده و کارها را به مردم واگذار کند، این مهم هم نیاز به برنامه‌ریزی دارد.

وی در این گفتگو که انباشت مطالبات شرکت‌های فعال صنعت برق از وزارت نیرو محور اصلی آن بوده، اذعان کرده بود: وزارت نیرو تا پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۹۰ هزار میلیارد تومان بدهی داشته که این رقم شامل بدهی این وزارتخانه به بانک مرکزی و شرکت‌های فعال در حوزه تولید، انتقال و توزیع برق است. امروز صنعت برق نیاز به سرمایه‌گذاری دارد، جذب سرمایه‌گذار در این صنعت منوط به تامین امنیت و ارائه تسهیلات است. بخش خصوصی که بار بزرگی از صنعت کشور را به دوش می‌کشد، نباید مورد ظلم واقع شود. این نماینده مجلس ضمن انتقاد از بزرگ شدن بدنه دولت عنوان کرده بود: متأسفانه هر دولتی که روی کار می‌آید به جای تمرکز بر کوچک‌سازی و چابک‌سازی، گستره نفوذ سازمان‌های دولتی را بیشتر و بزرگتر می‌کند، ایجاد شهرستان و استان جدید و برگزاری آزمون‌های استخدامی دولتی خلاف رویکرد دولت الکترونیک است. دولت با دریافت مالیات از بخش خصوصی، حقوق پرسنل بدنه بزرگ خود را تامین می‌کند، در حالی که با این منابع می‌توان بدهی صنایع و به خصوص صنعت برق را پرداخت کرد.

او همچنین خاطرنشان کرده بود: دولت باید بتواند با برنامه‌ریزی بدهی بخش خصوصی را طی ۵ الی ۱۰ سال آینده پرداخت کند و دست از گسترده‌سازی بدنه دولتی بردارد. به هر حال نباید از این مساله چشم پوشید که در ماده ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار تصویب شده که دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، بخشنامه‌ها و رویه‌های اجرایی، نظر تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط را استعلام کنند و مورد توجه قرار دهند و این به معنای افزایش سطح اثربخشی بخش خصوصی است.

عباسی در ادامه گفته بود: کمیسیون انرژی مجلس در سال اول مجلس یازدهم این رویه را پیش گرفت و از نظرات اتاق بازرگانی، بخش خصوصی، اتاق‌های فکر

و اندیشکده‌ها به خصوص در صنعت برق استفاده کرد و ثمرات خوبی حاصل شد. ما به دولت توصیه می‌کنیم این روش مجلس را که دستاورد خوبی در اصلاح قوانین مربوط به صنعت برق داشته و خود وزارت نیرو هم از آن منتفع شده است، پیش بگیرد و از نظرات بخش خصوصی استفاده کند اگر چنین نکند مجلس می‌تواند قانونی وضع کند که دولت را مکلف به استفاده از نظرات بخش خصوصی بکند.

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی همچنین در یکی از جلسات مشترک خود با هیات مدیره سندیکا از قرار گرفتن طرح مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق در دستور کار مجلس خبر داده و اذعان کرده بود: این طرح به منظور حل مشکلات فعالان این صنعت در دستور کار قرار گرفته است. البته نباید از این مساله هم چشم پوشید که صنعت برق نیاز به فرماندهی واحد دارد، فرماندهی که متولی اصلی صنعت برق باشد. نگاه ما به موضوعات صنعت برق باید بلندمدت و بدون رویکرد سیاسی باشد.

مطالبات معوق بحران دامن گیر

احمد مرادی | عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی

احمد مرادی عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی هم در گفتگویی با روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران مطالبات را یکی از مهمترین چالش‌های فعالان بخش خصوصی دانسته و اذعان کرده بود: انباشت این مطالبات به ایجاد بحران نقدینگی برای فعالان صنعت برق منجر شده است. به طوری که وزارت نیرو باید تلاش کند در کوتاه‌ترین زمان ممکن با استفاده از ظرفیت‌های قانونی زمینه تهاتر را برای پرداخت و تسویه مطالبات فراهم کند.

او با اشاره به تعهد دولت سیزدهم برای تامین ۴۰ هزار مگاوات برق در طول دوره ۴ ساله، گفت: تامین و تولید ۴۰ هزار مگاوات برق نیاز به کار جهادی و مستمر از سوی دولت دارد و دولت برای تحقق این وعده باید از ظرفیت بخش خصوصی استفاده کرده و این بخش را حمایت کند. چرا که بخشی از برنامه‌ریزی‌ها برای مواجهه با مساله کمبود برق مستلزم توجه جدی به احیا و بازسازی شبکه‌های فرسوده و همچنین افزایش راندمان تولید، با اتکا به ظرفیت‌های سازندگان و پیمانکاران صنعت برق کشور است.

مرادی در این گفتگو با تأکید بر بحران‌زا بودن مطالبات معوق بخش خصوصی از وزارت نیرو، تصریح کرده بود که این وزارتخانه باید از ظرفیت‌های قانونی

جهت تهاجر و تامین مالی استفاده کرده و اقدامی عملیاتی را برای بازپرداخت این بدهی‌ها صورت دهد.

او همچنین خاطرنشان کرده بود که مجلس شورای اسلامی به ابعاد خسارات ناشی از این بدهی به بخش خصوصی آگاه است و قطعاً این موضوع را در بندهای برنامه هفتم و بودجه سال ۱۴۰۲ مد نظر قرار خواهد داد.

سنگ‌های بزرگ پیش روی سرمایه‌گذاران

رضانعلی سنگدوینی | عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی

رضانعلی سنگدوینی هم یکی از اعضای کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی که در گفتگو با روابط عمومی سندیکا بخش خصوصی را ناجی صنایع انرژی کشور دانسته و اذعان کرده بود: نجات انرژی کشور در همه حوزه‌ها اعم از برق، گاز و نفت به دست بخش خصوصی است، این بخش همیشه باید در میدان باشد و مورد حمایت قرار بگیرد

او حمایت سازمان یافته و هدفمند از فعالان بخش خصوصی صنعت برق را شاه کلید حفظ ظرفیت این صنعت دانسته و گفته بود: بی توجهی به الزامات حل مشکلات این حوزه می‌تواند به تهدیدی جدی برای زیرساخت‌های توسعه‌ای صنعت برق تبدیل شود. به همین دلیل دولت و وزارت نیرو باید تمرکز ویژه‌ای بر موضوع رفع موانع پیش روی فعالان این صنعت به ویژه مساله مطالبات معوق آن‌ها داشته باشند.

سنگدوینی در بخش دیگری از این گفتگو به مطالبات ۹۰ هزار میلیارد تومانی بخش خصوصی صنعت برق از وزارت نیرو اشاره و تصریح کرده بود: بخش خصوصی صنعت برق حدود ۱۵۰ هزار شغل مستقیم در کشور ایجاد کرده است، بر همین اساس حمایت از این بخش، حمایت از مردم است. در شرایط فعلی باید به بخش خصوصی صنعت برق، تضمینی برای سرمایه‌گذاری داده شود تا با ایجاد انگیزه در آن‌ها برای سرمایه‌گذاری در صنعت برق، بتوان تولید و مصرف برق را به تعادل رساند. سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در صنعت برق چه در حوزه صنایع و چه در حوزه خانگی، باید سودآور بوده و امنیت لازم را داشته باشد.

او با تاکید بر اینکه صنعت برق زیرساختی‌ترین صنعت کشور است، عنوان کرده بود: بدون برق رشد و توسعه‌ای امکانپذیر نیست و دولت باید در سیاستگذاری‌های

خود به اهمیت کلیدی این صنعت توجه جدی داشته باشد. دولت می‌تواند با اختصاص تسهیلات بانکی بلندمدت برای بخش خصوصی و کمک به آن‌ها از طریق صندوق ذخیره ارزی و سایر صندوق‌های ملی، حمایت خود را از این بخش نشان دهد و از ظرفیت آن برای جبران کمبود تولید برق و در نهایت توسعه اقتصادی کشور استفاده کند.

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی با تاکید بر اینکه استفاده از نظرات بخش خصوصی صنعت برق در جلسات و تصمیم‌گیری‌ها یک ضرورت است، خاطرنشان کرده بود: یکی از مشکلات مدیریت در کشور ما این است که کمتر از نظرات نخبگان و متخصصان استفاده می‌شود لذا این موضوع باید مورد اهتمام بیشتری قرار بگیرد. برقراری ارتباط بین بخش خصوصی، دولت و مجلس نیز باید بیش از پیش مد نظر باشد که اعضای کمیسیون انرژی مجلس در این زمینه از هیچ تلاشی دریغ نخواهند کرد.

بلاتکلیفی لایحه‌ها و طرح‌های حمایتی

پرویز محمدنژاد | عضو کمیسیون انرژی مجلس و رئیس کمیته نیرو

پرویز محمدنژاد عضو کمیسیون انرژی مجلس و رئیس کمیته نیرو هم در نشست مشترک با هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران با بیان اینکه مسائل و مشکلات صنعت برق اعم از صادرات، قراردادهای، حمایت از ساخت داخل، حمایت از دانش‌بنیان‌ها و ... در طرح مانع‌زدایی از صنعت برق مورد توجه قرار گرفته، اذعان کرده بود: ما در کمیسیون انرژی لایحه‌ها و طرح‌های مربوط به صنعت برق را به صورت مستمر پیگیری و بررسی می‌کنیم و امیدواریم که بتوانیم با به نتیجه رساندن آن‌ها سهمی در بهبود شرایط صنعت برق ایفا کنیم. او همچنین تصریح کرده بود که ما هم از بعد نظارت و هم از بعد قانونگذاری در کنار صنعت برق هستیم و تلاش می‌کنیم زمینه ارتباط‌گیری بخش خصوصی با وزارت نیرو و توانیر را فراهم کنیم تا در ادامه مسیر و قوانین کلیدی مانند برنامه هفتم، اشتباهات برنامه‌های قبل تکرار نشود و این برنامه باید منطبق با واقعیت‌های موجود مدون و تصویب شود ■

مطالبات معوق و

سقوط آزاد

توانمندی‌های صنعت برق

سمیه کاظم زاده دهکردی | کارشناس روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران

صنعت برق ایران بیش از یک دهه اخیر را در بحرانی پیش‌رونده و گسترده از کمبود منابع مالی گذرانده و علیرغم پیگیری‌های گسترده بخش خصوصی هنوز هم به جز پرداخت‌های گاه به گاه و راهکارهای مقطعی، مدل مشخص و ثابتی برای بازپرداخت این بدهی‌ها پیش‌بینی نشده است. درست به همین دلیل مطالبات همچنان با ابعادی گسترده‌تر نسبت به گذشته، اصلی‌ترین و مخرب‌ترین چالش، سازندگان، پیمانکاران، مشاوران و تامین‌کنندگان بخش خصوصی محسوب شده و بیش از هر عامل دیگری تضعیف فعالان این حوزه را به دنبال داشته است.

با یک بررسی ساده در خواهیم یافت که سال ۱۳۸۴ میزان مطالبات پیمانکاران،

سازندگان و مشاوران صنعت برق از مجموعه شرکت‌های تابعه وزارت نیرو، رقمی بالغ بر هزار میلیارد تومان بود که البته بخش قابل توجهی از این میزان با پیگیری‌های مجدانه بخش خصوصی و مشارکت وزارت نیرو در روزهای پایانی همان سال پرداخت شد. در آن زمان کمتر کسی فکر می‌کرد که قرار است مساله انباشت مطالبات به یک چالش بزرگ برای صنعت برق تبدیل شود که دامنه زمانی استمرار آن تا قریب به دو دهه گسترش می‌یابد.

اما واقعیت این است که ابتدای مسیر کمبود نقدینگی و شاید بهترین روزهای این صنعت، در همان سال‌ها رقم خورد. در آن زمان جریان مالی صنعت برق در موازنه درآمد و هزینه‌های وزارت نیرو به صورت متناسب شکل گرفته بود و این وزارتخانه

علیرغم بدهی‌هایش، در جریانی مستمر و توسعه محور، توانایی مدیریت تعهدات مالی‌اش به بخش خصوصی و سیستم بانکی را داشت، به ویژه آنکه بر اساس چهارمین برنامه توسعه، افزایش تدریجی قیمت حامل‌های انرژی تا متناسب‌سازی آن با نرخ تورم سالانه در دستور کار دولت قرار گرفت.

در سال‌های بعد به ویژه پس از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها که بازنویسی نه چندان موفقی از برنامه اصلاح تدریجی قیمت حامل‌های انرژی در قانون چهارم توسعه بود، ورق برای صنعت برق کاملاً برگشت. در طول همین مدت افسار مدیریت و کنترل تکلیفی قیمت ارز از دست دولت رها شد و ارز هم به شکلی لجام گسیخته و غیرقابل پیش‌بینی افزایش یافت.

به این ترتیب فعالان صنعت برق پس از جهش نرخ ارز در چند مرحله و طی سال‌های متعدد از سال ۹۶ به بعد عملاً در تله بزرگتری از بحران نقدینگی گرفتار شدند. ترکیب چالش‌های متعددی نظیر رکود، افزایش نرخ ارز، افزایش قیمت مواد اولیه و قراردادهای بلاتکلیف، در شرایطی که ارزش پول ملی هر روز در حال کاهش و تورم در حال افزایش بود، خسارات و آسیب‌های ناشی از انباشت مطالباتشان را چند برابر کرد و این روند تا امروز به شکلی مستمر ادامه داشته و متاسفانه علیرغم دیرپا بودن این مساله همچنان وزارت نیرو برای تسویه بدهی‌ها و پرداخت مطالبات این شرکت‌ها اقدام موثری نداشته است.

در این میان ناکارآمدی‌های مستمر مدیریتی، بازگشت دوباره تحریم‌ها و بی‌ثباتی بی‌سابقه در بازارها هم عواملی بودند که در طول این سال‌ها به کسری بودجه صنعت برق کشور دامن زده‌اند، به طوری که در حال حاضر رقم بدهی‌های وزارت نیرو به فعالان بخش خصوصی در حوزه‌های ساخت و پیمانکاری و تولیدکنندگان برق و همچنین سیستم بانکی، بالغ بر ۹۰ هزار میلیارد تومان تخمین زده می‌شود.

واقعیت این است که درباره دلایل ایجاد این جریان نابهنجار مالی در صنعت برق اظهارنظرهای متعددی از سوی کارشناسان، مدیران و صاحب‌نظران این صنعت صورت گرفته که فصل مشترک همه آن‌ها قیمت‌گذاری برق و فاصله قابل توجه قیمت تمام شده و تکلیفی این کالا و اقتصاد بیمار و ناپایدار صنعت برق است.

واقعیت این است که درباره دلایل ایجاد این جریان نابهنجار مالی در صنعت برق اظهارنظرهای متعددی از سوی کارشناسان، مدیران و صاحب‌نظران این صنعت صورت گرفته که فصل مشترک همه آن‌ها قیمت‌گذاری برق و فاصله قابل توجه قیمت تمام شده و تکلیفی این کالا و اقتصاد بیمار و ناپایدار صنعت برق است.

البته اصلاح اقتصاد برق محدود به تغییر قیمت حامل‌های انرژی نبوده و پیش از آن نیازمند اصلاحاتی ساختاری در نظام قیمت‌گذاری، حقوق و قراردادی، تأمین

مالی و سرمایه‌گذاری و تسویه مطالبات بخش خصوصی دانست. این اصلاحات باید به شکلی انجام شوند که جریان درآمد و هزینه‌های صنعت برق متوازن شده و سرمایه‌گذاری در این صنعت روند صعودی پیدا کند.

بر همین اساس مهمترین الزام برای حفظ ظرفیت‌های کنونی صنعت برق، توجه ویژه و جدی به اقتصاد صنعت برق و نیز تسویه بدهی‌های انباشت شده وزارت نیرو است؛ این بدهی‌ها، علاوه بر آن‌که بخش خصوصی این صنعت را تضعیف می‌کنند، عملاً به مانعی برای جذب سرمایه‌های بخش خصوصی به

واقعیت این است که درباره دلایل ایجاد این جریان نابهنجار مالی در صنعت برق اظهارنظرهای متعددی از سوی کارشناسان، مدیران و صاحب‌نظران این صنعت صورت گرفته که فصل مشترک همه آن‌ها قیمت‌گذاری برق و فاصله قابل توجه قیمت تمام شده و تکلیفی این کالا و اقتصاد بیمار و ناپایدار صنعت برق است.

صنعت هم شده است. ادامه روند فعلی، علاوه بر آنکه موجب از دست رفتن ظرفیت‌های ملی تولیدی و صادراتی این صنعت که طی چند دهه به دست آمده، می‌شود، بیکاری هزاران نفر نیروی شاغل در این شرکت‌ها را نیز به دنبال خواهد داشت که قطعاً می‌تواند عواقب اجتماعی گسترده‌ای در پی داشته باشد.

از این رو به جرات می‌توان گفت که ایجاد «انضباط مالی» در دستگاه‌های اجرایی زیرمجموعه وزارت نیرو جهت

تسویه به‌موقع مطالبات بخش خصوصی، اصلی‌ترین و مهمترین مطالبه بخش خصوصی در شرایط کنونی است.

در همین راستا سندیکای صنعت برق ایران همواره تلاش کرده است به دور از گلایه‌ورزی‌های مرسوم تشکل‌های صنفی، در کنار وزارت نیرو و شرکت توانیر به راهکارهای عملیاتی پرداخته و توان خود را بر حل مشکلات صنعت برق از مسیر مشارکت، همفکری و همکاری متمرکز کند، اما متاسفانه به نظر می‌رسد وزارت نیرو و شرکت توانیر به جز اقدامات معمول و متداول که با وجود کمبود شدید نقدینگی در کشور و نیز تحریم‌های بین‌المللی عملاً راه به جایی نمی‌برند، اقدام مشخص دیگری را در دستور کار خود ندارند.

در شرایطی که رقم مطالبات بخشی از شرکت‌های متوسط و کوچک عضو سندیکای صنعت برق ایران قریب به ۵ هزار میلیارد تومان است، استمرار این روند می‌تواند دامنه خسارات وارده به بخش خصوصی را به حدی گسترش دهد که جبران آن ناممکن شود. از این رو ضروری است که وزارت نیرو ضمن عمل به وظایف حاکمیتی خود و برنامه‌ریزی برای تسریع در بازپرداخت بدهی‌هایش، به عنوان یک الزام قانونی، از تعطیلی بنگاه‌های اقتصادی صنعت برق و پیامدهای اجتماعی ناشی از آن از جمله ایجاد موج مخربی از بیکاری و نارضایتی جلوگیری کرده و دستاوردهای چهل ساله این صنعت در حوزه ساخت، پیمانکاری و مشاوره را حفظ کند. در غیر این صورت بدون هیچ تردیدی این وزارتخانه علیرغم همه اقدامات و خدمات خود باید پاسخگوی از میان رفتن ظرفیت‌های ساخت، پیمانکاری و مهندسی مشاور باشد که در طول چهار دهه اخیر پرچمداران خودکفایی و صادرات تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی کشور بوده‌اند ■

سیاست انقباضی

وزارت نیرو در مقابل سازندگان

اقتصاد «دولتی و نفتی»، «فضای نامناسب کسب‌وکار» و البته «نبود شفافیت در ساختار اقتصادی» از عوامل کلیدی در بروز چالش‌های جدی برای فعالان اقتصادی محسوب می‌شوند. از سوی دیگر بزرگ بودن دولت یکی دیگر از عواملی است که زمینه چالش را فراهم کرده و بخش خصوصی را به حاشیه برده است. در واقع دخالت گسترده دولت در اقتصاد و مداخلات قیمتی و البته چندنرخ بودن ارز در کنار ایجاد انحصار در سالیان گذشته از بسترهای چالش‌زا بوده، به نحوی که در نهایت خروجی چنین وضعیتی، امضاهای طلایی و مجوزهایی بوده که مفهوم رقابت عادلانه را در اقتصاد ایران خدشه‌دار کرده است.

اصغر محمدی | مدیرعامل شرکت قوی‌ساز نیرو

«اصغر محمدی»، مدیرعامل شرکت قوی‌ساز نیرو در این نگاشت به مصادیق واضحی از بروز چالش در حوزه انرژی همچون انباشت مطالبات، کاهش ظرفیت تولیدی تولیدکنندگان و وعده وعیدهای بی سرانجام مسئولان در خصوص پرداخت مطالبات و شعارهای تیبین شده هر ساله که حکایت از مانع‌زدایی‌ها و ... دارند و در مقابل تولیدکنندگان را با موانع بیشتری مواجه می‌کنند؛ اشاره کرده است. در طول این سال‌ها و در عمر حضور سی ساله در عرصه تولید سه بار شوک اقتصادی را تجربه کرده‌ایم که اندوخته‌های ما به یک دوم کاهش یافته است اما هر سال دریغ از سال گذشته. در آستانه نوروز و با تعیین شعار سال که در سال‌های اخیر رنگ و بوی اقتصادی نیز به خود گرفته، مسئولان خیزی برمی‌دارند و کورسوی امیدی روشن می‌شود تا شاید گشایشی در زمینه مطالبات حاصل شود و مانعی از سر راه تولید برداشته شود؛ اما با شروع اردیبهشت و خرداد همه چیز دوباره رنگ کلیشه به خود می‌گیرد و گرد فراموشی بر روی مشکلات کهنه پاشیده می‌شود. پانزده سال است که پرداخت مطالبات تولیدکنندگان به سختی انجام می‌شود و متاسفانه در سال‌های اخیر دیگر به حالت قطره چکانی رسیده؛ این موضوع باعث نابودی بسیاری از تولیدکنندگان پرتلاش صنعت برق شده است.

بیشتر ساختار شرکت‌های توزیع کاملاً دولتی بود اما در حال حاضر ۴۹ درصد شرکت‌های توزیع به صورت دولتی و ۵۱ درصد آن به صورت غیردولتی اداره می‌شوند که البته در اسم غیردولتی اما رسماً دولتی هستند. در پی این موضوع عدم اختصاص بودجه کافی در بودجه‌نویسی سالیانه شرکت‌های توزیع و عدم وجود نقدینگی در توانیر را می‌توان از علل انباشت مطالبات دانست.

تولیدکنندگانی نظیر شرکت قوی‌ساز نیرو که عضو سندیکا و کمیته یراق‌سازان این تشکل هستند؛ اغلب پرداخت مطالبات حقوقی، پاداشی و سنواتی پرسنل خود را به پایان سال موکول می‌کنند. با توجه به این موضوع طبیعی است که این شرکت‌ها از اوایل بهمن ماه دغدغه وصول مطالبات را بیش از پیش پیگیری کنند تا در پایان سال و عید نوروز در پرداخت حقوق شرمنده کارکنان خود نباشند.

متاسفانه سیاستی که وزارت نیرو و شرکت توانیر در مقابل شرکت‌های توزیع قرار داده سیاست درست و به حقی نیست. سیاستی که در آن وعده‌هایی همچون پرداخت نقدی دستمزد، استعلام‌ها و مناقصات مطرح می‌شود. بر همین اساس و پیرو همین وعده‌های بی‌سرانجام، پیمانکار بدون مشخص شدن زیان پرداخت، بدون پیش پرداخت در استعلام و مناقصه شرکت می‌کند و قیمت پروژه را با حداقل قیمت ارائه می‌دهد. زمانیکه برنده می‌شود و پروژه را انجام می‌دهد؛ در نهایت پیمانکار می‌ماند و مطالبات کارکنانش و یک شرکت توزیع بی‌تعهد به وعده‌ها و قول و قرارها. به عنوان مثال آنقدر که قوی‌ساز نیرو در سال ۱۴۰۰ نقدینگی خود را در بازار تولید هزینه و صرف پروژه‌های شرکت‌های توزیع کرد؛ در پی آن توان پرداخت هزینه‌های پرسنلی خود را برای سال نو به طور کامل از دست داد.

در این بخش لازم است به تلاش‌های سندیکا درخصوص ابلاغ قرارداد تیپ توسط توانیر اشاره کرد. با ابلاغ و اجرایی شدن قرارداد تیپ امکان حل بیشتر مشکلات از جمله موضوع پیش پرداخت، پرداخت مابه‌التفاوت افزایش قیمت فلزات متأثر از نرخ ارز، مشخص کردن زمان بازپرداخت مطالبات از محل قراردادهای منعقد شده و ... فراهم می‌شد اما متاسفانه هیچ یک از شرکت‌های توزیع به قرارداد تیپ تمکین نکردند و اگر هم جایی از قرارداد تیپ استفاده می‌شود، بند پیش پرداخت به هیچ وجه اجرا نمی‌شود، بندی که می‌توانست حداقل در موضوع انباشت مطالبات کمک حال شرکت‌های پیمانکار در مقابل شرکت‌های توزیع باشد.

در انجام مناقصات قید تامین اعتبار مساوی است با تامین نقدینگی. نمی‌توان تامین اعتبار را بدون تامین نقدینگی تایید کرد و محل پرداخت آن را مشخص نکرد. قضاوت با شما. آیا می‌توان گفت

که متولی برگزاری مناقصه نمی‌داند نقدینگی این مناقصه را باید از کجا تامین کند؟! اما حقیقت این است که وزارت نیرو هیچ تعهدی به تولیدکننده ایرانی ندارد. میزان پایبندی وزارت نیرو و توانیر به مفاد قرارداد منعقد شده با شرکت‌های داخلی در مقایسه با شرکت‌های خارجی صفر است. اگر طرف قرارداد وزارت نیرو یک شرکت خارجی باشد حتی برای یک روز تاخیر در پرداخت ضرر و زیان محاسبه و پرداخت می‌شود اما برای شرکت‌های ایرانی اینطور نیست!

شرکت‌های تولیدکننده ایرانی به عنوان پیمانکار قرارداد، تضامین حسن انجام قرارداد را می‌پردازند و در صورت بروز خطا و مشکل در اجرای قرارداد در ابتدا ضمانت‌نامه آنها ضبط و در مرحله بعد نام شرکت از لیست مناقصات خارج می‌شود و در ادامه خرید و یا عقد قرارداد از این شرکت برای شرکت‌های توزیع ممنوع می‌شود. به همین راحتی تولیدکننده کنار گذاشته می‌شود؛ در قرارداد تیپ ۲۰ الی ۲۵ درصد مبلغ پروژه به عنوان پیش‌پرداخت در نظر گرفته می‌شود که متأسفانه کارفرما سرسوزنی به این موضوع پایبند نیست و آن را مشروط به وجود نقدینگی کرده است. درصد ذکر شده برای پیش پرداخت هم در اکثر مواقع به پیمانکار پرداخت نمی‌شود.

به چه دلیل تولیدکننده نباید مجاز باشد قرارداد را به خاطر عدم پرداخت به موقع مطالبات یک طرفه فسخ کند؟ چرا این حق مسلم را به تولیدکننده نمی‌دهند؟! بخش خصوصی سرمایه‌اش را چطور به دست آورده که باید اینگونه آتش و چوب حراج به آن بزنند؟ نزدیک به ۴ سال است که شرکت قوی ساز نیرو از یکی از شرکت‌های توزیع حدود یک میلیارد تومان مطالبه دارد. خاطرنشان می‌کنم که در چهار سال گذشته قیمت فروش دلار ده هزار تومان بود و در آن تاریخ این مطالبه ارزش اقتصادی زیادی داشت اما به قیمت روز دلار، این مطالبه امروز دیگر ارزش مالی چندانی ندارد و تا به این لحظه وصول نشده است. پیرو همین موضوع به مدیرعامل شرکت توزیع متبوع بیش از ده‌ها نامه نوشتیم که مطالبات شرکت قوی ساز نیرو به بیش از چهار سال رسیده است و چرا تا به حال نسبت به پرداخت آن هیچ اقدامی صورت نگرفته؟! و تا این لحظه هیچ جوابی از ایشان دریافت نکرده‌ایم! در نهایت شرکت‌های توزیع برای وصول مطالبات، تولیدکنندگان را به طرح شکایت از قوه قضائیه راهنمایی می‌کنند؛ برو و شکایت کن!" آیا این پاسخ زحمات سی‌ساله تولیدکنندگان است؟ این توهینی بیش به تولیدکننده نیست، تولیدکننده‌ای که عضو سندیکای صنعت برق است، به نظر می‌رسد اهانت بیشتر به مجموعه سندیکای صنعت برق باشد.

باقی ماندن در وضعیت عدم پرداخت مطالبات باعث ایجاد کمبود نقدینگی شدید در این حوزه شده، بدین صورت که اکثر همکاران ما از این بازار و سرمایه‌گذاری در آن کناره‌گیری و سرمایه‌های خود را به سایر حوزه‌های اقتصادی انتقال داده‌اند. از این موضوع نباید به راحتی عبور کرد که این خود ضربه مهلکی است بر پیکره صنعت برق. آنهایی که تلاش می‌کنند تا در صنعت برق همچنان باقی بمانند متوسل می‌شوند به وام‌های بانکی. باید در نظر بگیریم که در هر صورت بانک‌ها وام را با سودهای کلان پرداخت می‌کنند.

اصلا قرار بود بخشی از یارانه انرژی وارد چرخه تولید صنعت برق شود و به عنوان وام‌های کم‌بهره در اختیار تولیدکننده قرار گیرد و تولیدکننده بتواند کمبود نقدینگی خود را برای شروع از محل این وام‌ها برطرف کند. هرساله قیمت حامل‌های انرژی درصد ناچیزی افزایش می‌یافت و در پی آن تمامی درآمد حاصل از فروش برق مستقیماً به حساب شرکت‌های توزیع واریز می‌شد؛ اما پس از موضوع تخصیص مستقیم یارانه به مردم این درآمد مستقیماً به خزانه کشور واریز می‌شود و مازاد آن که مبلغ ناچیزی است، وارد حساب شرکت‌های توزیع می‌شود که عملاً نمی‌توانند کاری از پیش ببرند و باید گفت چرخشان نمی‌چرخد. این امر نیز موجب شده که دولت به مراتب مبالغ بیشتری به وزارت نیرو بدهکار شود.

این طلب وزارت نیرو از دولت همان مطالبات تولیدکنندگانی همچون شرکت قوی‌ساز نیرو است که سرمایه‌های خود را به نقدینگی تبدیل و وارد چرخه تولید کرده و این قراردادها را که به نوعی از گروه عمرانی و نوسازی محسوب می‌شوند، متعهدانه اجرا کرده است. این چرخه بیمار باعث شده سرمایه‌های تولیدکنندگان بدون هیچ سود و نفعی نابود شود. امروز ماییم و دست‌ان خالی و شرایط سخت حاکم شده در عرصه تولید این صنعت. هیچ‌کس نیست که صدای تولیدکننده را بشنود. البته که صدای شکسته شدن استخوان‌های تولیدکنندگان را شرکت‌های توزیع به خوبی می‌شنوند و در نهایت این تولیدکننده‌ها شده‌اند نردبان ترقی شرکت‌های توزیع!

اما امروز به نظر می‌رسد جایگاه سندیکا در وزارت نیرو تا حدی تضعیف شده است، این به معنای گلابه از سندیکا نیست. سندیکا پناهگاه هم صنفی‌های ماست. سندیکا جایگاهی است برای فعالان صنعت برق همچون شرکت قوی‌ساز نیرو. ما در سندیکا جمع می‌شویم و مطالباتمان را در قالب انجمن صنفی از دولت پیگیری می‌کنیم. هیات مدیره جدید هم پیگیر موارد معتناهی همچون مطالبات اعضا هستند و ما از همگی این بزرگواران سپاسگزاریم اما باز هم تاکید می‌کنیم که وزارت نیرو هنوز هم جایگاه موثری برای سندیکا قائل نیست و هزینه این رویکرد، نابودی تولیدکننده است.

درخواست و مطالبه حقوق شرکت‌های عضو به صورت مسالمت‌آمیز از وزات نیرو در هیچ‌جایی شنیده نخواهد شد. بارها از دوستانمان در هیات مدیره سندیکا خواسته‌ایم و البته خواست شخصی و قلبی خود من بوده است که به علت بی‌تعهدی شرکت‌های توزیع، تعامل سندیکا با شرکت توانیر و وزارت نیرو به حداقل برسد تا شاید به این طریق به شرکت‌های عضو توجه شود. تولیدکننده اگر تنها به وزارت نیرو مراجعه کند حتی اجازه ورود از درب توانیر را نخواهد داشت؛ اما در پوشش سندیکا و به عنوان عضوی از این تشکل می‌تواند حقوق خود را مطالبه کند.

حال با این اوصاف اگر هر کدام از اعضا به صورت انفرادی به وزارت نیرو مراجعه کنند در همان ورودی وزارتخانه متوقف می‌شوند و می‌دانیم که اصلاً اجازه ورود نخواهند داشت. این عدم پاسخگویی و نگرش از وزارت نیرو و توانیر نیز به لایه‌های زیرین یعنی شرکت‌های توزیع سرایت کرده است، به عنوان مثال شما اگر با مدیر مالی یکی از شرکت‌های توزیع که در رده کارمندان قرار دارد طرح مساله کنید به هیچ عنوان پاسخگوی شما نخواهد بود! بنده به عنوان تولیدکننده چهار سال و اندی پیگیر یک ملاقات شخصی با آقای رخشانی‌مهر بودم که در نهایت نیز موفق به انجام این ملاقات نشدم! وقتی مسئولان وزارت نیرو در رویدادهای صنعت برق توسط سندیکا دعوت می‌شوند و به موضوع بدهکاری وزارت نیرو به شرکت‌های عضو اذعان دارند و بعد از این مراسم همه اینها را به دست فراموشی می‌سپارند. فراموش نکنیم که اصلی‌ترین مشکل اعضای سندیکا مطالبات آنهاست و نباید موضوع مطالبات با موضوعاتی نظیر راهکارهای عبور از خاموشی در تابستان که توسط وزارت نیرو مطرح می‌شود، به حاشیه برود.

این روزها موضوع مطالبات موجب شده که اشتیاقی در تولیدکنندگان باقی نماند. یادآور می‌شوم زمانی وزارت نیرو قصد داشت تولیدکنندگان را با عضویت در سندیکا و زیر چتر توانیر ساماندهی کند، به همین خاطر تولیدکنندگان عضو سندیکا با هزینه‌های هنگفتی اقدام به اخذ گواهینامه و تاییدیه‌های تعیین شده کردند. لازم به ذکر است این تاییدیه‌ها هر دوسال یک بار با پرداخت مبالغی در حدود ۱۵۰ الی ۲۰۰ میلیون تومان به پژوهشگاه نیرو تمدید می‌شود.

در نهایت شرایط اقتصادی کشور با روش تعامل فعلی وزارت نیرو با تولیدکنندگان داخلی بسیار منافات دارد. خواست قلبی اعضای کمیته یراق سندیکا اجرای عدالت در تخصیص و پرداخت بدهی خود به طلبکاران است. به تعبیر دیگر همگی در داخل یک کشتی همسفریم چنانچه مشکلی برای این کشتی پیش بیاید و جبران نشود، همه غرق خواهیم شد ■

بازخوانی پرونده امیدهای قیمت‌گذاری

حضور پررنگ دولت در صنعت برق به‌ویژه در حوزه قیمت‌گذاری دستوری و تعیین تعرفه‌های زنجیره تامین برق، مانعی بر رشد و توسعه این صنعت در کشور شده است و در آینده می‌تواند مشکلات و چالش‌هایی برای کشور پدید آورد. حمیدرضا باقری معاون بازار برق شرکت مدیریت شبکه برق ایران در پاسخ به پرسش‌های «ستبران» به بررسی این موضوع پرداخته است.

گفتگو با حمیدرضا باقری | معاون بازار برق شرکت مدیریت شبکه برق ایران

تاکنون چه هزینه‌ها و خساراتی از محل قیمت‌گذاری دستوری به صنعت برق تحمیل شده است؟

قیمت‌گذاری دستوری هزینه‌های بسیاری را هم از نظر مالی و اقتصادی و هم از نظر ساختاری به صنعت برق کشور وارد کرده است. از نظر مالی انباشت بدهی وزارت نیرو به تولیدکنندگان برق و پیمانکاران فعال در این حوزه ناشی از تعیین دستوری تعرفه‌های برق بدون توجه به هزینه‌های تولید و توزیع برق است. در کنار این امر، وجود بدهی به فعالان صنعت برق منجر به تضعیف بنیه اقتصادی این شرکت‌ها برای تامین مالی و مشارکت در پروژه‌های وزارت نیرو در بخش برق شده است. علاوه بر موارد فوق، قیمت‌گذاری دستوری و پایین‌نگهداشت تعرفه برق برای همه مصرف‌کنندگان از نظر ساختاری هم منجر به بروز دو خسارت عمده در کشور شده است. از یک طرف قیمت‌های پایین منجر به شکل‌گیری الگوی تولید و مصرف مبتنی بر مصرف بالای انرژی در کشور شده است که اثرات آن را در بالا بودن شاخص شدت انرژی کشور می‌توان مشاهده کرد. صنایع و دستگاه‌های تولیدی، سازندگان مسکن و... با توجه به پایین بودن قیمت برق، انگیزه کافی برای سرمایه‌گذاری در بهینه‌سازی مصرف برق و یا جایگزینی فرایندهای قدیمی و فرسوده خود ندارند. در کنار همه این موارد، قیمت‌گذاری دستوری و کمتر از هزینه تمام‌شده در صنعت برق منجر به کاهش سرمایه‌گذاری در کل زنجیره تامین برق (تولید، انتقال و توزیع) شده که مشکلات متعدد برای تامین برق مورد نیاز کشور به خصوص در ایام گرم سال پدید آورده است.

بهترین و موثرترین راهکار برای اصلاح ساختار معیوب صنعت برق، خروج دولت و وزارت نیرو از فرآیند زنجیره تامین برق و واگذاری آن به مکانیسم‌های رقابتی و شفاف است. در همین راستا بورس انرژی می‌تواند نقش کلیدی در اصلاح ساختار اقتصاد برق ایفا کند. وزارت نیرو و مجموعه حاکمیت باید اقدامات لازم را برای خروج بخش عمده‌ای از مصرف‌کنندگان از مکانیسم تعرفه‌گذاری و واگذاری تعیین قیمت به بورس انرژی داشته باشند. طی دو سال گذشته طرح‌های متعددی در خصوص توسعه معاملات برق در بورس انرژی در وزارت نیرو مطرح شده است که امید می‌رود در اسرع وقت نسبت به نهایی‌شدن طرح‌های مذکور و انتقال معاملات برق به بورس انرژی اقدام شود. یادآور می‌شود در حال حاضر صرفاً صنایع بالای ۵ مگاوات امکان حضور در بورس و خرید برق از آن را دارند و اقدامات مورد نیاز برای حضور مشترکان بالای یک مگاوات در این بورس نیز در حال انجام و پیاده‌سازی است.

دیدگاه رایج این است که واقعی‌کردن قیمت برق می‌تواند به معیشت جامعه به‌ویژه در شرایط اقتصادی دشوار کنونی آسیب برساند. شما این دیدگاه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

واقعی‌کردن قیمت برق به معنی گران‌کردن یکسان برق برای همه مشترکین برق نیست، بلکه به معنی تعیین مکانیسم‌های دقیق و شفاف برای پرداخت هزینه‌های تولید و تامین برق به وزارت نیرو و تولیدکنندگان برق و مالکان شبکه برق کشور است. این امر منافاتی با سیاست‌های دولت برای حمایت از برخی از اقشار مردم یا بخش‌های تولیدی ندارد. به عبارت دیگر، در فضای واقعی اقتصاد برق، قیمت تمام‌شده برق در مکانیسمی شفاف تعیین می‌شود و در صورتی که دولت به هر دلیلی برای حمایت از

سال‌هاست ساختار معیوب اقتصاد برق به‌عنوان یکی از مهم‌ترین چالش‌های این صنعت مطرح می‌شود، از دیدگاه شما این ساختار معیوب را از چه مسیر امکان‌پذیر و اجرایی می‌توان اصلاح کرد؟

بخش یا اقشار خاص اقدام به تعیین تعرفه یا پرداخت یارانه به برق مصرفی ایشان کند، باید نسبت به پرداخت مابه‌التفاوت آن به بخش تولید و انتقال برق اقدام کند. در حال حاضر هم بر مبنای ماده ۹۰ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، دولت موظف به پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تمام‌شده و تعرفه به توانیر است که امید می‌رود در اسرع وقت نسبت به تسویه مطالبات وزارت نیرو از این منبع اقدام شود.

نقش دولت در زنجیره تولید تا مصرف برق الزاما یکسان نیست. در بخش تولید برق و در طی سال‌های گذشته نقش دولت در تولید برق همواره در حال کاهش بوده است. به‌طوری‌که در سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۶۰ درصد از انرژی برق کشور توسط نیروگاه‌های خصوصی تامین شده است. از سوی دیگر شبکه‌های انتقال و فوق توزیع برق بر اساس سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی کشور در مالکیت شرکت‌های دولتی (برق‌های منطقه‌ای) بوده است و امکان واگذاری آن به بخش خصوصی وجود ندارد.

این شرکت‌ها برای خدمات ارائه شده به ذی‌نفعان خود اقدام به دریافت هزینه ترانزیت (ابلاغی توسط وزات نیرو بر اساس مصوبه شورای اقتصاد) می‌کنند و امکان دخل و تصرف در این نرخ‌ها را ندارند. در بخش توزیع برق هم هر چند شرکت‌های توزیع نیروی برق در لیست واگذاری به بخش خصوصی قرار دارند، اما اولاً به دلیل زیان ناشی از تعرفه‌گذاری فروش برق و ثانیاً به دلیل ماهیت انحصاری شبکه‌های توزیع، این امر تاکنون محقق نشده است. اما با توسعه شرکت‌های خرده‌فروشی برق و ایجاد بستر مناسب برای فعالیت ایشان، وزارت نیرو به دنبال جداسازی فعالیت‌های تجاری برق از سیمداری و مالکیت شبکه توزیع است. در همین راستا بالغ بر ۴۰ شرکت خرده‌فروشی مجوزهای لازم را از وزارت نیرو دریافت کرده‌اند و در حال حاضر در حوزه خرده‌فروشی برق فعال‌اند.

با توجه به موارد فوق مشاهده می‌شود که نقش دولت در زنجیره تامین برق کشور یکسان نیست و به جز بخش انتقال، در دیگر بخش‌ها بازیگران خصوصی وارد زنجیره تامین شده‌اند و در حال فعالیت هستند.

ایجاد نهاد رگولاتوری تا چه اندازه و چگونه می‌تواند در بهبود پارادایم‌های قیمت‌گذاری و در نهایت اصلاح ساختارهای اقتصادی صنعت برق موثر واقع شود؟

در ابتدا باید خاطر نشان کرد که در حال حاضر هیات تنظیم بازار برق ایران در وزارت نیرو به‌عنوان نهاد تنظیم‌گر بخش برق در حال فعالیت بوده و مقررات لازم برای فعالیت بازیگران در فرایندهای تولید تا توزیع برق را تنظیم می‌کند. پس بنابراین نهاد رگولاتوری در حال حاضر وجود دارد.

مساله اساسی در خصوص فعالیت نهاد رگولاتوری (در داخل یا خارج از وزارت نیرو) تعیین حوزه مسئولیت و اختیارات نهاد مذکور است؛ تا زمانی که حاکمیت اقدام به تعیین بسیاری از متغیرهای موثر در اقتصاد برق نظیر نرخ سوخت بسیار پایین برای مصرف نیروگاه‌ها، نرخ ترانزیت برق، تعرفه فروش به مشترکین و... می‌کند، نهاد تنظیم‌گر نمی‌تواند نقش چندان‌ی در اصلاح ساختارهای معیوب اقتصاد برق کشور داشته باشد ■

برق زیر بار

فاصله قیمت

مسعود خانی | مدیرکل دفتر تامین منابع مالی شرکت توانیر

با نگاهی به وضعیت مالی صنعت برق مشکلات مزمنی که شکلی حاد به خود گرفته به وضوح نمایان می‌شود. علی‌رغم اینکه در ۱۲ سال پس از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها رشد متوسط سالیانه درآمد فروش برق به مشترکین (ناشی از افزایش نرخ و افزایش میزان فروش) و همچنین رشد متوسط سالیانه هزینه‌های صنعت برق تقریباً برابر و حدود ۲۲ درصد است، اما از آنجاکه در ابتدای دوره یعنی سال ۱۳۸۹ هزینه‌ها ۱۹ هزار میلیارد ریال بیشتر از درآمدها بوده لذا این کسری در طول دوره ادامه پیدا کرده و رشد متوسط سالیانه حدود ۲۶ درصدی داشته است و در سال ۱۳۹۹ به بیش از ۲۵۰ هزار میلیارد ریال رسیده است. در سال ۱۴۰۰ به دلیل کاهش شدید هزینه مالی این کسری به ۱۷۰ هزار میلیارد رسیده است.

این کسری که به جهت قیمت فروش تکلیفی برق تحمیل شده، براساس قانون حمایت از صنعت برق (به میزانی که به تایید سازمان حسابرسی می‌رسد) به عنوان مطالبات صنعت برق از دولت تلقی می‌شود و سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده ضمن پیش‌بینی اعتبار لازم در بودجه‌های سنواتی، در فواصل سه‌ماهه آن را پرداخت کند. مجموع مابه‌التفاوت مذکور بر اساس صورت‌های مالی صنعت برق در ۱۲ سال مورد بررسی حدود ۱۳۷۰ هزار میلیارد ریال بوده که از این میزان ۶۰۴ هزار میلیارد به تایید سازمان حسابرسی رسیده است که این رقم تا سال ۱۳۹۸ می‌باشد. سازمان برنامه و بودجه کشور طی این سال‌ها اعتباری بابت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی برق با قیمت تمام شده در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی ننموده و در فواصل سه ماهه نیز مبلغی پرداخت نکرده است.

با این حال صنعت برق موفق شده با استفاده از سایر

ظرفیت‌های قانونی از طریق اسناد خزانه اسلامی و یا اوراق تسویه خزانه (بدون آنکه اعتبار مشخصی در قوانین بودجه برای صنعت برق در نظر گرفته شود) مبلغ ۲۲۵ هزار میلیارد آن را وصول کند. در طی این سال‌ها نه تنها دولت تعهدات خود را در قبال این صنعت به طور کامل و به موقع انجام نداده بلکه طی این ۱۲ سال مبلغ ۱۴۴ هزار میلیارد ریال از درآمدهای صنعت برق کسر و به حساب سازمان هدفمندی یارانه‌ها واریز شده است که این مبلغ معادل ۷ درصد کل درآمدهای صنعت برق در این دوره می‌باشد.

کمبود منابع جاری و سرمایه‌ای (ناشی از عدم پرداخت کامل و به موقع مابه‌التفاوت نرخ)، صنعت برق را به یکی از بدکارترین بخش‌های دولت تبدیل کرده بطوری که مجموع مانده بدهی در پایان سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۸۹، بیش از ۸ برابر افزایش داشته و به بیش از ۸۳۰ هزار میلیارد ریال رسیده است. ذخیره‌سازی گسترده برق از نظر فنی میسر نیست لذا برای اجتناب از بروز خاموشی می‌بایست همپای افزایش مصرف، سرمایه‌گذاری نیز افزایش یابد، اما بررسی سرمایه‌گذاری انجام شده به قیمت‌های ثابت نشان می‌دهد حجم تاسیسات اضافه شده در سال ۱۴۰۰ تقریباً معادل سال ۱۳۸۹ بوده که تکافوی افزایش قابل توجه مصرف را نمی‌نماید. تحلیل مالی صنعت برق نشان می‌دهد ادامه روند فعلی موجب تشدید ناترازی منابع و مصارف شده و این صنعت را با بحران‌های جدی‌تری مواجه خواهد ساخت. اطلاعات مالی مندرج در این متن از صورت‌های مالی شرکت‌های توانیر و تولید نیروی برق منتشره در سامانه کدال استخراج گردیده است ■

در یک دهه اخیر رشد صنعت برق ایران به‌عنوان بخش زیربنایی و استراتژیک کشور، به دلیل ساختار ناکارآمد آن، متناسب با نیازهای توسعه‌ای کشور محقق نشده و چندین سال است که با تشدید میزان مصرف برق مشترکان در فصل گرما، دسترسی به برق پایدار برای بخش‌های مولد اقتصادی و صنعتی کشور با مشکل مواجه می‌شود.

در حال حاضر صنعت برق ایران چالش‌های متعددی در حوزه‌های مختلف من جمله نظام حقوقی و قراردادی، زنجیره تأمین و ساخت و صادرات برق و نیز پایداری و توازن شبکه دارد؛ لیکن آنچه به‌عنوان ابر چالش در صنعت برق مطرح است، چالش‌های اقتصاد برق است. ناکارآمدی مکانیزم قیمت‌گذاری، از یک‌سو منجر به عدم تعادل عرضه و تقاضای برق شده و از سوی دیگر عدم توازن درآمدها و هزینه‌های صنعت، کسری بودجه را تشدید کرده است. این تشدید کسری بودجه، منجر به انباشت بدهی دولت به بخش خصوصی شده و منابع مالی محدود، به کاهش سرمایه‌گذاری در طرح‌های جدید و ناتمام ماندن پروژه‌ها دامن زده است.

براساس مطالعات و پژوهش‌های انجام‌شده در سندیکای صنعت برق ایران، راهبردهایی برای رفع این چالش‌ها به قانون‌گذاران و مجریان پیشنهاد شده است که چنانچه این راهبردها اجرایی شوند، می‌توانند در مرتفع شدن این مشکلات و توسعه صنعت برق راهگشا باشند. از جمله این راهبردها می‌توان به اصلاح نظام قیمت‌گذاری در بازارهای برق و آزادسازی تجارت برق در استفاده از فرصت‌های نوظهور جهت افزایش جریان نقدینگی صنعت برق از قبیل بازار رمزارزها، صادرات برق و ... اشاره کرد. همچنین افزایش سرمایه‌گذاری در صنعت برق از طریق اصلاح مدل‌های تأمین مالی مانند مولدسازی دارایی‌های راکد، به‌کارگیری ابزارهای نوین بازار سرمایه و تسهیل فرایندهای سرمایه‌گذاری از دیگر راهبردهای پیشنهادی است که می‌تواند در توجیه‌پذیری طرح‌ها و جذب سرمایه‌گذاران جدید مؤثر باشد. تسویه مطالبات بخش خصوصی و پرداخت معوقات با حفظ قدرت خرید و ایجاد انضباط مالی در دستگاه‌های اجرایی نیز از جمله مواردی بوده است که سندیکا همواره به اهمیت آن در بقای کسب‌وکارها به‌ویژه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط تأکید کرده است.

هرساله هم‌زمان با تدوین قانون بودجه، سندیکای صنعت برق فرصت را غنیمت شمرده و برای رفع چالش‌های فوق‌الاشاره، پیشنهادهای در قالب بندهای الحاقی و یا اصلاحی بودجه سنوات قبل، به‌طور مستقیم و یا از طریق اتاق‌های بازرگانی و سازمان برنامه‌بودجه به مجلس شورای اسلامی ارسال می‌کند که خوشبختانه در بسیاری از موارد، این پیشنهادات توانسته است نظر قانون‌گذاران را جلب کرده و در متن قانون بودجه منعکس شود.

در حال حاضر که لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در حال تدوین است، سندیکا به‌عنوان نماینده بخش خصوصی و سازندگان، پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان کالا و خدمات صنعت برق کشور، پیشنهادهای را به شرح زیر و در پنج محور تنظیم و ارسال کرده است:

تسویه مطالبات بخش خصوصی

با توجه به عدم توازن درآمد و هزینه‌های صنعت برق به دلیل قیمت‌های تکلیفی، میزان بدهی وزارت نیرو به بخش خصوصی در حال افزایش است و به بالای ۹۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. ضروری است که برای جلوگیری از ورشکستگی بخش خصوصی

پیشنهاد
اول

در بطن بودجه

معاونت پژوهش و برنامه‌ریزی سندیکای صنعت برق ایران

مهناز علی‌آبادی | دبیر کمیسیون مالی، بانکی و سرمایه‌گذاری سندیکای صنعت برق ایران

تأمین مالی و سرمایه‌گذاری

صنعت برق نیازمند تأمین مالی برای جبران عقب‌افتادگی از برنامه‌های توسعه‌ای و زیربنایی خود است؛ لذا لازم است که وزارت نیرو مجاز شود تا از طریق شرکت‌های تابعه تا سقف ۳۰۰ هزار میلیارد ریال، بازپرداخت اصل و سود اوراق اسلامی، جهت تأمین مالی طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی مصوب شورای اقتصاد و نیز طرح‌ها و پروژه‌های نیمه‌تمام حوزه برق و انرژی را بر عهده بگیرد.

همچنین با توجه به اهمیت نوسازی شبکه فرسوده برق کشور، به وزارت نیرو اجازه داده شود با رعایت ملاحظات امنیتی شبکه، از محل ساماندهی، بهینه‌سازی و تغییر کاربری بخشی از املاک و دارایی‌های خود و احداث، بازسازی و بهره‌برداری از آن‌ها با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی، نسبت به تأمین مالی طرح‌های نوسازی شبکه فرسوده برق کشور اقدام نموده و یا از املاک و دارایی‌های خود جهت تضمین بازپرداخت تسهیلات بانکی موردنیاز برای تأمین مالی این طرح‌ها استفاده نمایند.

صرفه‌جویی انرژی

کاهش شدت مصرف انرژی و بهینه‌سازی ازجمله اولویت‌های وزارت نیرو در سال‌های اخیر بوده است که با توجه به کسری بودجه جاری در صنعت، لازم است که اقداماتی برای افزایش انگیزه سرمایه‌گذاران بخش خصوصی صورت پذیرد. سیاست‌های کلی الگوی مصرف انرژی، قانون اصلاح الگوی مصرف و ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید و مصوبات شورای عالی انرژی نیز به ارائه راهکارهایی برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی پرداخته‌اند. ازجمله روش‌های پیشنهادی، انتشار گواهی صرفه‌جویی انرژی است.

در راستای تحقق این هدف، لازم است که وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان محیط‌زیست موظف شوند، با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاملات گواهی صرفه‌جویی انرژی را در بورس انرژی ایران برای آن دسته از صنایع، نیروگاه‌ها و مصرف‌کنندگان که نسبت به صرفه‌جویی انرژی طبق ضوابط و شاخص‌های مصوب اقدام می‌نمایند، راه‌اندازی کند. وزارت نفت هم مکلف گردد معادل سوخت صرفه‌جویی شده مندرج در گواهی صرفه‌جویی را به سرمایه‌گذاران جهت صادرات یا مصرف داخلی تحویل نماید.

توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر

در حال حاضر حدود ۹۴۰ مگاوات نیروگاه تجدیدپذیر در مدار قرار دارد و بر اساس مناقصه برگزار شده توسط ساتبا حدود ۱۴۰۰ مگاوات نیز تا سال آینده وارد مدار خواهد شد که براساس مصوبه شورای اقتصاد باید مبلغ سوخت صرفه‌جویی شده آن‌ها جهت پرداخت تعهدات قراردادی، به ساتبا پرداخت شود. بر این اساس عوارض موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۰ به میزان ۱۰ درصد مبلغ برق مصرفی در سقف ۶۵ هزار میلیارد ریال تعیین شود تا صرف اجرای طرح‌های توسعه و نگهداری شبکه‌های روستایی و تولید برق تجدید پذیر و پاک گردد. همچنین ۶۰ هزار میلیارد ریال برای بازپرداخت تعهدات سوخت صرفه‌جویی شده نیروگاه‌های تجدیدپذیر در پروژه‌های ماده ۶۱ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی تخصیص داده شود ■

پیشنهاد
سوم

پیشنهاد
چهارم

پیشنهاد
پنجم

قیمت‌گذاری و عرضه برق

برای دستیابی به شفافیت در معاملات، افزایش کارایی و اثربخشی نیروگاه‌ها به‌واسطه واقعی شدن نرخ سوخت، توسعه صنعت نیروگاهی و افزایش ظرفیت برق و کاهش اتلاف منابع دولت به‌واسطه کاهش پرداخت یارانه سوخت به نیروگاه‌ها و با اتکا به بندهای ۱۹ و ۲۳ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام رهبری، بند (ح) ماده ۴ قانون برنامه ششم توسعه، ماده ۱۳ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و ماده ۱۸ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی پیشنهاد شده است که مکانیزم قیمت‌گذاری و عرضه برق اصلاح شود.

طبق این پیشنهاد برق موردنیاز کلیه مشترکین بالای یک مگاوات توسط نیروگاه‌های غیردولتی از طریق بورس انرژی تأمین شده و قیمت برق این مشترکین براساس سازوکار در بورس تعیین گردد. همچنین به وزارت نیرو مجوز داده شود که برای توسعه زیرساخت‌های شبکه‌های توزیع و انتقال برق کشور، به ازای هر کیلووات ساعت نسبت به دریافت ۳۵ درصد متوسط قیمت معامله‌شده در بورس از صنایع موضوع این بند اقدام و پس از گردش در حساب شرکت توانیر نزد خزانه‌داری کل کشور نسبت به خرید تجهیزات و توسعه و تعمیر شبکه برق اقدام کند.

این نیروگاه‌ها در صورت اجرای طرح‌های توسعه و افزایش راندمان نیروگاه تا سقف ۳۰ درصد از معافیت مالیاتی برخوردار می‌شوند. همچنین شرکت توانیر مکلف گردد برق موردنیاز برای مصارف خانگی و عمومی شرکت‌های توزیع را که توسط نیروگاه‌های دولتی تأمین نمی‌شود به قیمت کشف شده در بورس خریداری نماید. مابه‌التفاوت تعرفه برق خانگی و کشاورزی با قیمت خریداری‌شده از محل منابع حاصل از فروش سوخت به نیروگاه‌های این تبصره تأمین می‌شود.

و پرداخت دیون شرکت‌های دولتی وزارت نیرو، از ابزارهای بدهی و تهاتر برای تسویه این دیون استفاده شود؛ لذا پیشنهاد گردید بدهی‌های بانکی و مالیاتی مربوط به نیروگاه‌های برقی و حرارتی و تجدیدپذیر و طرح‌های توسعه ظرفیت تولید برق (حرارتی و تجدیدپذیر)، شبکه انتقال و توزیع و نیز مطالبات پیمانکاران و مشاورین این طرح‌ها، از محل مطالبات وزارت نیرو و شرکت توانیر از دولت بابت مابه‌التفاوت قیمت‌های تکلیفی و تمام‌شده برق، به‌صورت جمعی‌خرجی تا سقف ۲۰۰ دویست هزار میلیارد ریال قابل تسویه و تهاتر باشد. همچنین به دولت اجازه داده شود در صورت درخواست متقاضیان، مطالبات قطعی اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی را که در چارچوب قوانین و مقررات تا پایان سال ۱۴۰۱ ایجاد شده است، با بدهی اشخاص یاد شده به بانک مرکزی یا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که تا پایان سال ۱۴۰۱ ایجاد شده است تا سقف ۳۰۰ هزار میلیارد ریال از طریق انتشار اسناد تسویه خزانه و تسلیم به بانک مرکزی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی تسویه کند.

پیشنهاد
دوم

جعفر جولا | نایب رئیس هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

ساختارهای سنتی و نبود مدل‌های جامع تامین مالی

توجه ویژه به حوزه تامین مالی و سرمایه‌گذاری از مهم‌ترین اصول حیات و توسعه هر صنعت یا بنگاه اقتصادی است که در سال‌های اخیر به یکی از دغدغه‌های بزرگ صنعت برق کشور تبدیل شده است. صرف‌نظر از چالش‌های فنی و مؤلفه‌های بیرونی اثرگذار بر صنعت برق از جمله راندمان پایین برخی از نیروگاه‌های فعال و یا تلفات بالا در شبکه انتقال و توزیع، سختی‌های تامین مواد اولیه ناشی از تحریم‌های اقتصادی و محدودیت‌های ناظر بر انجام مراودات پولی و بانکی در سطح بین‌المللی، تورم لجام گسیخته و نوسانات شدید نرخ ارز که هر کدام در جایگاه خود قابل بررسی است؛ چنین به نظر می‌رسد که تبعات اقتصاد نامتوازن برق خود معلول بسیاری دیگر از متغیرهای درون‌زا و بیرون‌زای صنعت می‌باشد، در ریشه‌یابی معضلات مرتبط با تامین مالی و سرمایه‌گذاری می‌تواند مؤثر باشد.

بر اساس سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی خصوصی‌سازی در صنعت برق صرفاً در بخش تولید صورت پذیرفت و شبکه انتقال از واگذاری به بخش خصوصی مستثنی شد. همچنین بخش توزیع نیز با توجه به ترکیب و امتیازات مالکیتی آن عملاً توسط سیستم دولتی در حال راهبری است؛ بنابراین تحت چنین ساختاری به دلیل محدودیت‌های قانونی و نوع نگاه حاکم بر بخش‌های انتقال و توزیع، زمینه‌ای برای ورود و مشارکت بخش خصوصی جهت سرمایه‌گذاری در این دو حوزه و توسعه مطلوب آن فراهم نشده است. مضافاً اقتصاد ناتراز صنعت برق که عمدتاً ناشی از قیمت‌گذاری دستوری و عدم پرداخت کامل مابه‌التفاوت قیمت‌ها توسط دولت به دلیل محدودیت‌های بودجه‌ای است؛ در نهایت منجر به انباشت مطالبات فعالان بخش تولید از دولت و به تبع آن اختلال شدید در تزریق نقدینگی لازم جهت توسعه کسب و کارها شده است. البته در این میان از ردیای مداخلات سیاسی در تشدید برخی از این محدودیت‌ها بواسطه نحوه چیدمان مدیریتی در شرکت‌های حاکمیتی نیز نباید غافل ماند که النهایه پیامدهای این مشکلات خود را به شکل عدم توسعه زیرساخت‌های زنجیره تامین برق پایدار در تمامی بخش‌ها، مطابق با اسناد بالادستی بروز داده است.

در بررسی علل چالش‌های مطرح در تامین مالی و کاهش سرمایه‌گذاری در صنعت برق، شناخت و توجه به مفاهیم پایه‌ای اقتصاد کلاسیک ضروری است. بدون تردید تنگناهای مرتبط با روش‌های تامین مالی یکی از مهم‌ترین عوامل کاهنده میزان سرمایه‌گذاری در صنعت برق است و از این حیث موضوع سرمایه‌گذاری و تامین مالی را می‌توان وابسته و مکمل هم دانست. بررسی تاریخ اقتصاد ایران حکایت از آن دارد که بخش

واقعی اقتصاد از ابتدای شکل‌گیری، تا حدود زیادی متکی به نظام بانکی بوده و به صورت سنتی تامین مالی در کشور در اغلب موارد از طریق شبکه بانکی صورت پذیرفته است.

در سال‌های اخیر همزمان با پررنگ شدن نقش بازار سرمایه در اقتصاد ملی، تلاش‌هایی جهت استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه جهت تامین مالی شرکت‌ها و پروژه‌های کلان آغاز شده لیکن در صنعت برق فقدان برنامه‌های مدون برای تعریف مدل‌های جامع تامین مالی مبتنی بر فرصت‌های بازار سرمایه به شدت احساس می‌شود. برنامه‌ای که با شناخت دقیق از نارسایی‌ها و نیازهای بخش‌های مختلف صنعت و البته با امعان نظر بر ظرفیت‌های موجود در بازار سرمایه بتواند ابزارهای متنوع تامین مالی پروژه‌های صنعت برق را تعریف و عملیاتی سازد.

بدیهی است راه استفاده اثربخش صنعت برق از فرصت‌های نهفته در بازار سرمایه جز با شناخت اجزا و ارکان یک نظام مالی در قالب نهادها، ابزارها و بازارهای مالی میسر نخواهد شد. مشارکت در تاسیس نهادهای نوین مالی، تشکیل صندوق‌های سرمایه‌گذاری برای تامین مالی پروژه‌ها، تعریف مدل مالی پروژه‌های بزرگ صنعت برق به صورت کنسرسیوم و با استفاده از پتانسیل‌های تجهیز منابع خرد از مسیر بازار سرمایه و استفاده از انواع اوراق مالی اسلامی نظیر اوراق خرید دین کالایی جهت تامین مالی پروژه‌های ساخت تجهیزات صنعت برق از جمله این موارد است. در خصوص مشارکت در تاسیس نهادهای نوین مالی که بدان اشاره شد تشکیل شرکت تامین سرمایه تخصصی فعال در صنعت برق تحت نظارت سازمان بورس اوراق بهادار یکی از پیش‌نیازهای اصلی صنعت است که می‌بایست توسط بخش خصوصی به جد دنبال شود. ایده‌ای که در صنایع بزرگ دیگر نظیر صنعت پتروشیمی، فلزات رنگی، مسکن و حتی بانکداری تجربه شده و بدون تردید تحقق این مهم در صنعت برق می‌تواند آثار مطلوبی درحوزه تامین مالی بنگاه‌های بزرگ و کوچک در پی داشته باشد. در پایان ذکر این نکته ضروری است که در حال حاضر اقتصاد صنعت برق نیازمند پوست‌اندازی و شکل‌دهی به یک پارادایم جدید بویژه در حوزه افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری و تامین مالی پروژه‌های زیرساختی است تا ثمرات آن در کلیه بخش‌های زنجیره تامین برق اعم از تولید، انتقال و توزیع ملموس باشد. هر چند این مهم بدون اصلاح نظام قیمت‌گذاری میسر نخواهد شد لیکن این پارادایم با ترکیب مزیت‌های بخش واقعی و مالی اقتصاد بویژه ظرفیت‌های موجود در بازارهای مالی می‌تواند زمینه جهت مشارکت هر چه بیشتر دولت و بخش خصوصی را فراهم آورد و از این طریق جان دوباره‌ای به کالبد کم رفق صنعت برق ببخشد ■

در سال جاری با طرح شعار «تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» موضوع دانش‌بنیان‌ها با شدت و وسعت بیشتری وارد فضای گفت‌وگوی عمومی و سیاستگذاری کشور شده و هر یک از دستگاه‌های اجرایی و دولتی برای تحقق این شعار، سیاست‌هایی تدوین کرده‌اند. بر این اساس معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری با راه‌اندازی صندوق نوآوری و شکوفایی به‌طور عام و وزارت نیرو به‌طور خاص با تدوین قوانین و دستورالعمل‌هایی برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان صنعت برق بیش از گذشته وارد عرصه شده‌اند. اگرچه این حجم از قوانین حمایتی در گذشته بی‌سابقه بوده، اما می‌توان گفت بعد از گذشت حدود ۷ ماه از سال، نهادهای دولتی تاکنون در میدان عمل اتفاق مثبتی در پرداخت تسهیلات رقم نزده‌اند.

در این میان کمیسیون دانش‌بنیان و نوآوری سندیکای صنعت برق، گام‌های موثری برای احقاق حقوق دانش‌بنیان‌ها برداشته و امیدوار است با تعامل هر چه بیشتر با نهادهایی مانند وزارت نیرو، مجلس شورای اسلامی و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری بتواند در زمینه‌هایی همچون تامین مالی، تسهیل صادرات و ارتقای کیفیت محصولات دانش‌بنیان بیش از گذشته نقش آفرینی کند. در همین راستا «دنیای اقتصاد» میزگردی با حضور سیدمهدی مدنی، نایب‌رئیس هیات‌مدیره و رئیس کمیسیون دانش‌بنیان و نوآوری سندیکای صنعت برق ایران برگزار کرده و به بررسی مهم‌ترین چالش‌های شرکت‌های دانش‌بنیان صنعت برق پرداخته است.

سیدمهدی مدنی | نایب‌رئیس هیات‌مدیره و رئیس کمیسیون دانش‌بنیان و نوآوری سندیکا

مدنی: اگر چه صنعت برق به‌عنوان صنعتی ذاتا دانش‌بنیان شناخته می‌شود، اما کمتر شاهد تلاش شرکت‌ها برای دریافت مجوزهای دانش‌بنیان بوده‌ایم و ممکن است این عدم استقبال به‌خاطر ناامیدی از برنامه‌های اجرایی دولت باشد؛ در واقع هر چند ابتدای امسال حوزه دانش‌بنیان‌ها شاهد اتفاقات مثبت و امیدوارکننده‌ای مانند تصویب و تبیین چارچوب‌های قانون «جهش تولید دانش‌بنیان» بوده، اما در فاز اجرایی قانون مذکور، با تاخیر دستگاه‌های مسوول مواجه هستیم. با وجود این، هنوز هم می‌توان امیدوار بود که با اجرای قوانین و همچنین مشاهده اثرات مثبت اقدامات وزارت نیرو مانند تشکیل ستاد راهبردی و قرارگاه دانش‌بنیان، شرکت‌های صنعت برق با توجه به پتانسیل موجود برای دریافت مجوزهای دانش‌بنیان اقدام کنند. درباره بخش دوم سوال نیز واقعیت این است که شرکت‌های دانش‌بنیان

با توجه به نام‌گذاری امسال به عنوان سال «تولید؛ دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» در این خصوص چه برنامه‌هایی در صنعت برق عملیاتی شده و چه موانع و مشکلاتی در مسیر توسعه فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان قرار دارد؟

چندگانه

دانش‌بنیان‌ها

چالش‌های

به شدت دچار مشکلات مالی بوده و با وجود اینکه در اواخر مهر ماه قرار داریم، اما از تخصیص ۲۷۰۰ میلیارد تومانی که در بودجه ۱۴۰۱ برای شرکت‌های دانش‌بنیان در نظر گرفته شده، خبری نیست و صندوق پژوهش و انرژی برق کماکان منتظر افزایش سرمایه است تا اتفاقات مثبت و موثری را رقم بزند. نکته دیگر اینکه همکاری نکردن بانک‌ها برای ارائه تسهیلات، عرصه را بر شرکت‌های دانش‌بنیان تنگ‌تر کرده است؛ در واقع به دلیل اینکه بانک‌ها بودجه کافی ندارند و از طرفی سیاست‌های کنترل تورم دولت را دنبال می‌کنند، با شرایط سختی حاضر به پرداخت تسهیلات می‌شوند و این در حالی اتفاق می‌افتد که سرمایه در گردش شرکت‌های دانش‌بنیان ظرف دو سال اخیر، بیش از سه برابر شده است. مشکل دیگر اینکه کسب‌وکار بسیاری از شرکت‌های دانش‌بنیان سندیکای صنعت برق ایران از طریق فضای مجازی انجام می‌شود و اختلالات اخیر اینترنتی ضربه بزرگی به این شرکت‌ها وارد کرده و چنانچه این آسیب ادامه پیدا کند، به راحتی جبران نخواهد شد.

میرصدری: با توجه به نام‌گذاری سال ۱۴۰۱ به نام «تولید؛ دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» و تصویب و ابلاغ قانون «جهش تولید دانش‌بنیان» انتظار داریم برای تحقق قانون و شعار سال اقدامات جدی دنبال شود تا بخشی از چالش‌ها مانند تامین مالی را برای شرکت‌ها پوشش دهد. اگر چه امروز صندوق‌های پژوهش و نوآوری برای تامین بخشی از تسهیلات مورد نیاز شرکت‌ها اعلام آمادگی کرده، اما از شرکت‌ها وثیقه سنگین طلب می‌کنند و این در حالی است که عمده دارایی شرکت‌های دانش‌بنیان به صورت نامشهود و در قالب دانش فنی و واحدهای R&D است. البته در قانون جهش تولید دانش‌بنیان به این نکته توجه شده که دارایی‌های نامشهود ارزیابی شوند و بانک‌ها این دارایی‌ها را به عنوان وثیقه بپذیرند. در این راستا بهتر است تعداد و تنوع مراکز معتبر ارزیابی دارایی‌های نامشهود و میزان اعتبار ارزیابی‌های انجام شده توسط این مراکز نزد بانک‌ها و صندوق‌های مالی افزایش یابد.

علاوه بر مشکلات مالی می‌توان گفت، دو مشکل نبود بازار فروش و کوچ نیروی انسانی از شرکت‌های کوچک و متوسط به شرکت‌های با توانایی مالی بالاتر صنعت برق، از مهم‌ترین چالش‌های امروز شرکت‌های صنعت دانش‌بنیان برق به شمار می‌رود. در واقع نیروهای متخصص یا جذب شرکت‌های بزرگ شده یا به کشورهای دیگر مهاجرت می‌کنند که در هر دو حالت دستمزدها به هیچ عنوان قابل قیاس با پرداختی شرکت‌های دانش‌بنیان صنعت برق نیست. از این رو اگرچه وزارت نیرو در این زمینه نهادهایی ایجاد کرده و در بند «ز» تبصره ۱۵ بودجه ۱۴۰۰ و بند «ط» بودجه ۱۴۰۱، رقم چند هزار میلیاردی برای کمک به شرکت‌های دانش‌بنیان فلور در نظر گرفته، اما تاکنون خروجی لازم مشاهده نشده و احتمالاً در رده‌های پایین‌تر مدیریت، مسکوت مانده است.

سیدمحسن میرصدری | عضو هیات‌مدیره و نایب‌رئیس کمیسیون دانش‌بنیان و نوآوری سندیکا

کمیسیون دانش‌بنیان و نوآوری سندیکای صنعت برق در حال حاضر با چه چالش‌هایی مواجه است و چه راهکاری برای رفع آنها دارید؟

مدنی: نخستین چالش بعد از راه‌اندازی این کمیسیون، نحوه احراز صلاحیت و تمدید عضویت شرکت‌های دانش‌بنیان بود که در سال ۱۳۹۶ در جریان مذاکراتی که با معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری صورت گرفت مقرر شد این کمیسیون کارگزار احراز صلاحیت را معرفی کند، اما با وجود انجام این کار توسط سندیکا، کارگزار پیشنهادی مورد پذیرش واقع نشد، ولی به تازگی کارگزاری‌های متخصصی برای انجام این کار معرفی شده که مورد پذیرش معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری بوده، اما هنوز به مرحله اجرایی نرسیده است. مساله دیگری که این کمیسیون با آن مواجه بوده، نحوه حمایت‌های مالی از شرکت‌های دانش‌بنیان است. به این معنا که در گذشته صندوق نوآوری و شکوفایی، تسهیلات و حتی سرمایه در گردش را به صورت مستقیم به شرکت‌ها پرداخت می‌کرد که این شیوه باعث کند شدن روند پرداخت‌ها شده بود. از این رو با برگزاری جلسات متعدد، مقرر شد از محل سپرده‌گذاری صندوق نوآوری در بانک‌ها، سرمایه در گردش به شرکت‌ها پرداخت شود.

میرصدری: اهداف کمیته دانش‌بنیان سندیکای صنعت برق را می‌توان در دو بخش اصلی دسته‌بندی کرد. بخش اول اهداف در راستای آشنا کردن هرچه بیشتر شرکت‌های دانش‌بنیان عضو سندیکا با حمایت‌های قابل دریافت از معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، واحد توانمندسازی صندوق نوآوری و شکوفایی و سایر نهادهای مرتبط است که در صورت لزوم می‌توان حمایت‌های صنفی جدیدی نیز از این نهادها مطالبه کرد. بخش دوم اهداف، معطوف به جذب و ترغیب شرکت‌های غیردانش‌بنیان برای قرارگیری در گروه شرکت‌های دانش‌بنیان بوده است. از این رو بر اساس بررسی‌های به‌عمل آمده، شرکت‌هایی که تاکنون دانش‌بنیان نشده‌اند، به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول شرکت‌هایی هستند که به دنبال ساختار دانش‌بنیانی نیستند و دسته دوم که خود را دانش‌بنیان می‌دانند اما به تیم‌های ممیزی اعتقاد ندارند، چرا که این تیم‌ها را فاقد تجربه لازم در صنعت برق دانسته و معتقد هستند حتی این امکان وجود دارد که دانش فنی آنها توسط این افراد در پروژه‌های دیگر مورد استفاده قرار بگیرد. بنابراین تلاش شد تا در این راستا کارگزار دانش‌بنیان ذیل سندیکای صنعت برق تشکیل شود که به زودی این کارگزار فعالیت خود را نیز آغاز خواهد کرد.

در حال حاضر از ۶۰۰ شرکت عضو سندیکای برق، ۷۰ شرکت مجوز دانش‌بنیان دارند و چنانچه با ورود این شرکت کارگزار و استقبال اعضای سندیکای صنعت برق، تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان به ۲۰۰ تا ۳۰۰ شرکت برسد، صدای اعضا بیش از گذشته به گوش مسئولان می‌رسد. اقدام دیگر اینکه به پیشنهاد وزارت نیرو، برای دانش‌بنیان شدن شرکت‌های استارت‌آپی، راه‌اندازی یک شتاب‌دهنده را در دستور کار قرار داده‌ایم تا این گروه از شرکت‌ها را که در زمینه‌هایی مانند هوشمندی‌سازی، ذخیره‌سازی انرژی و... فعالیت می‌کنند در سندیکای برق ساماندهی کنیم.

برخی از شرکت‌ها معتقد هستند افزایش شرکت‌های دانش‌بنیان در مواردی صرفاً برای استفاده از برخی امتیازات است و به همین دلیل وارد این مسیر نمی‌شوند. نظر شما در این خصوص چیست؟

مدنی: در صنعت برق شرکت‌های بسیاری در عمل خدمات دانش‌بنیان ارائه می‌کنند، اما برای دریافت این عنوان و استفاده از منافع آن اقدام نکرده‌اند. نگرانی شرکت‌ها این است که عده‌ای به صورت غیرواقعی از این امتیازات بهره ببرند، کما اینکه بر اساس قوانین اگر شرکت دانش‌بنیانی تکنولوژی خود را در اختیار یک شرکت دیگر قرار دهد، شرکت دوم نیز دانش‌بنیان به شمار می‌رود. با وجود این و با وجود آسیب و خطاهای احتمالی، این فرآیند در مجموع مثبت بوده و در ۱۰ سال اخیر نیز صیانت از چارچوب‌های دانش‌بنیان به خوبی انجام شده است.

میرصدری: اگر افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان با افزایش بودجه معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و صندوق نوآوری و شکوفایی مقارن شود، قطعاً اتفاق مثبتی به شمار می‌رود، اما اینکه با بودجه محدود تعداد شرکت‌ها را افزایش دهیم، کیفیت خدمات افت خواهد کرد. بنابراین تنها اصرار بر دانش‌بنیان شدن شرکت‌های بزرگ اقدام صحیحی به نظر نمی‌رسد، چرا که به هر حال شرکت‌های بزرگ با توجه به وثایق و تضامینی که دارند به راحتی می‌توانند بخش زیادی از بودجه را در قالب تسهیلات دریافت کنند، در حالی که اصولاً این شرکت‌ها به این حمایت‌ها نیازی ندارند. از طرف دیگر، **بار اصلی اقتصاد و اشتغال بر دوش شرکت‌هایی با مقیاس متوسط و کوچک است.** به همین دلیل این شرکت‌ها باید هدف اصلی برنامه‌های حمایتی و تسهیلات قرار بگیرند.

در این راستا راهکار پیشنهادی این است که حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان بزرگ را منوط به برون‌سپاری تعدادی از پروژه‌های آنها به شرکت‌های دانش‌بنیان کوچک و نوپای غیر مرتبط با شرکت اصلی در نظر گرفته تا بدین نحو چرخه حمایتی از شرکت‌های دانش‌بنیان تکمیل شود. نکته دیگر اینکه نباید به هر قیمتی به دنبال افزایش تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان باشیم، بلکه منطق ایجاب می‌کند ضمن سختگیری بیشتر، معیارهای دانش‌بنیان دائماً به‌روز شود. علاوه بر این، باید از طریق ارائه مشوق‌ها، شرکت‌ها ترغیب به ارتقای کیفیت شوند و اقداماتی مانند ارائه بیمه و گارانتی برای محصولات دانش‌بنیان توسط دولت که در گذشته هم از طرف معاونت علمی و فناوری مطرح شد، ایجاد شود. همچنین تخصصی‌تر شدن کارگزاری‌های احراز صلاحیت باید به‌طور جدی‌تر دنبال شود تا روزبه‌روز شاهد ارتقای کیفیت محصولات و خدمات شرکت‌های دانش‌بنیان باشیم.

درباره صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان چه مشکلاتی وجود دارد؟

مدنی: تجربه نشان داده است اتخاذ هر تصمیمی بدون مشورت با بخش خصوصی به دلیل ندیدن تمامی جوانب، از همان ابتدا محکوم به شکست بوده و در نقطه مقابل هر زمانی نظرات بخش خصوصی در قوانین و آیین‌نامه‌ها گنجانده شده، کمک شایانی به اجرای قانون کرده است؛ کما اینکه در تدوین قانون جهش تولید دانش‌بنیان، ۷۰ درصد مشکلات با تعامل بخش خصوصی رفع شد. واقعیت این است که درباره صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان مشکلات بیشتری نسبت به صادرات محصولات صنایع دیگر داریم و با توجه به تحریم‌ها و همچنین مشکلات نقل و انتقالات پول، میزان صادرات به کشورها محدود شده و شرکت‌های معدودی صادرات به کشورهای عراق، افغانستان، کشورهای آفریقایی و امارات را انجام می‌دهند. اما در بخش محصولات و خدمات های تک فعالیت برای شرکت‌ها سخت‌تر است. با تمام این اوصاف **تنها راه گشایش اقتصادی شرکت‌ها با توجه به مشکلات فعلی بازار داخلی، توسعه صادرات بوده و ضروری است دولت نیز در این رابطه برای شرکت‌ها شرایط را تسهیل کند.**

میرصدری: در زمینه صادرات جدا از مشکلات سیاسی، باید قیمت تمام‌شده را کاهش و کیفیت را افزایش دهیم. برای تحقق این مهم باید نرخ سود تسهیلات، تعرفه‌های گمرکی و... کاهش پیدا کند و از طرفی زیرساخت‌های لازم در داخل کشور برای آزمایش کیفیت تجهیزات و محصولات برای صدور گواهی فنی فراهم شود، زیرا هم‌اکنون برخی از محصولات برای انجام این آزمایش‌ها در شرایط تحریم به کشورهای دیگر ارسال می‌شوند که هزینه بالایی را به شرکت‌ها تحمیل می‌کند. به این منظور در سندیکای صنعت برق ایران پروژه‌ای به نام «نشان ملی کیفیت صادرات صنعت برق» با حضور کمیسیون‌های مختلف تعریف شده تا تجهیزات صادراتی صنعت برق الزاماً از این کانال برای دریافت نشان ملی عبور کنند و هر شرکتی قادر نباشد با صادرات محصولات بی‌کیفیت، صنعت برق ایران را در کشورهای دیگر تحت‌الشعاع قرار دهد. نکته دیگر اینکه امروز سازمان توسعه تجارت، معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و وزارتخانه‌های دیگر هر کدام خود را متولی بخشی از صادرات می‌دانند که این نگاه جزیره‌ای باعث آشفتگی شده و درخواست این است که با برگزاری سلسله جلساتی در این زمینه، یک نهاد متولی تعیین شود که این نهاد برای ایجاد بازارهای صادراتی به شرکت‌ها کمک کند. همچنین در همین راستا ضروری است بسته‌های حمایتی که توسط صندوق‌های مختلف ارائه می‌شود، شکل منسجمی به خود بگیرند تا صادرکننده به راحتی در جریان مشوق‌ها و امکانات قرار بگیرد ■

فرصت‌هایی که از دست می‌روند

سپهر برزی مهر | مدیرعامل صندوق پژوهش و فناوری صنعت برق و انرژی

نامگذاری سال ۱۴۰۱ به عنوان «تولید؛ دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» و «ابلاغ قانون جهش تولید دانش‌بنیان» در اردیبهشت سال جاری از سوی مجلس، امیدهایی را برای فعالان زیست‌بوم نوآوری ایجاد کرد که به نظر می‌رسید ریل‌گذاری‌های لازم برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان انجام شده است. اما طبق نظرات کارشناسان و فعالان این حوزه با گذشت هشت ماه از سال اقدامات صورت پذیرفته از سوی دستگاه‌های اجرایی، امیدوارکننده نیست و موانع توسعه کسب و کارهای فناورانه و دانش‌بنیان همچنان رفع نشده باقی مانده است.

اولین چالش فعالان این حوزه محدودیت‌ها و موانع اخذ مجوزهای دانش‌بنیان و مراحل طولانی ثبت و استقرار آنهاست. عدم پذیرش برخی تجهیزات با پیچیدگی فنی بالا به عنوان محصول دانش‌بنیان، عدم تمدید گواهی تا زمان فرارسیدن ممیزی دوره‌ای با وجود ثبت در سامانه دانش‌بنیان، سخت‌گیری‌های کارگزاران برای صدور گواهی نوع یک برای برخی تجهیزات استراتژیک بومی‌سازی شده، مصداق‌های این چالش است. تاخیر در صدور مجوزهای لازم، منجر به از دست رفتن فرصت‌های جذب سرمایه و یا تامین منابع برای شرکت‌های فناور و دانش‌بنیان شده و در عمل شکست طرح نوآورانه را در مرحله جنینی رقم می‌زند.

هزینه زیاد تامین مالی مهمترین مانع رشد شرکت‌های دانش‌بنیان است، این شرکت‌ها بخشی از سرمایه مورد نیاز برای تحقیق و توسعه را از طریق وام‌های بانکی تامین می‌کنند، ولی بانک‌ها به عنوان موسسات انتفاعی که باید امکان سودآوری را برای سهامداران خود فراهم کنند، به ناچار ریسک‌پذیری پایینی دارند و از قبول تعهدات شرکت‌های نوپا به دلیل نبود سوابق مالی و اعتباری استقبال نمی‌کنند. این سخت‌گیری‌ها در سال جاری با تشدید شرایط نامتوازن اقتصاد کشور به مراتب بیشتر شده است. از سوی دیگر بسیاری از شرکت‌های دانش‌بنیان سقف وام‌های نهادهای مالی این حوزه از جمله صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های پژوهش و فناوری را با توجه به افزایش هزینه‌های تولید کافی نمی‌دانند.

علیرغم وجود قوانین متعدد حمایتی از تولید و ساخت داخل، متأسفانه دستگاه‌های اجرایی کشور قوانین و بخشنامه‌های ابلاغی نهادهای قانون‌گذار و دولت را در حمایت از ساخت داخل و شرکت‌های دانش‌بنیان بطور کامل رعایت نمی‌کنند. تمایل دستگاه‌های دولتی به تامین تجهیزات خارجی حتی در شرایط تحریم و بی‌اعتمادی به محصولات داخلی مشکل کلیدی واحدهای دانش‌بنیان است، این در حالی است که بسیاری از شرکت‌های دانش‌بنیان کالاهایی با تکنولوژی بالا حتی با کیفیتی بهتر از نمونه‌های خارجی تولید می‌کنند، ولی کارفرمایان و دستگاه‌های اجرایی کشور تغییر معناداری در رویکردهای نداشت‌اند و همچنان قوانین حمایتی برای حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد.

چالش دیگر شرکت‌های دانش‌بنیان که همچنان پابرجاست تاخیر در وصول مطالبات قراردادی از خریداران و کارفرمایان دولتی است. شرکت‌های نوپا و دانش‌بنیان تاب‌آوری دوره طولانی وصول مطالبات و تاخیرهای کارفرمایان در ایفای تعهدات خود را ندارند. این موضوع موجب کمبود سرمایه در گردش شده و استمرار آن تعطیلی واحدهای تولیدی و اشتغال‌آفرین را به همراه دارد.

شرکت‌های دانش‌بنیان علاوه بر اینکه در جذب منابع انسانی توانمند محدودیت‌هایی دارند، اکنون با موج مهاجرت شکل گرفته در بین جوانان و نخبگان، روز به روز بیشتر با بحران سرمایه انسانی مواجه می‌شوند. سهمیه امریه شرکت‌های دانش‌بنیان نیز همچنان افزایش نداشته و تسهیلات حمایتی معناداری برای توسعه اشتغال در این نوع شرکت‌ها نیز علیرغم پیگیری‌های مکرر تشکل‌های صنفی این حوزه، اجرایی نشده است.

اجرای سلیقه‌ای معافیت‌های مالیاتی و قوانین و بخشنامه‌های تامین اجتماعی، عدم شفافیت در فرآیندهای رسیدگی به شکایات شرکت‌های دانش‌بنیان که عمده قراردادهایشان محرمانه تلقی می‌شوند دو چالش مهم دیگر است که رفع نشده باقی مانده و همچنان موجب اتلاف وقت، منابع و انرژی مدیران شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور می‌شود.

همچنان عدم تایید ارزش ارقام وارداتی شرکت‌های دانش‌بنیان در گمرک به دلیل عدم آشنایی کارشناسان گمرک با پیچیدگی‌های موضوعات فناورانه، فعالان این حوزه را در تامین مواد اولیه و قطعات مورد نیاز خود با مشکل مواجه می‌کند. این چالش در سال جاری با افزایش قیمت‌های جهانی، کاهش عرضه، تداوم تحریم‌های بین‌المللی و افزایش مکرر نرخ ارز برای شرکت‌های دانش‌بنیان که ظرفیت‌های تاب‌آوری این شرایط را ندارند، تشدید شده است. مشکلات ثبت سفارش ناشی از عدم پذیرش گواهی دانش‌بنیان تولیدی نیز همچنان برطرف نشده و این موضوع باعث می‌شود که ثبت سفارش شرکت‌های دانش‌بنیان به صورت بازرگانی انجام شود و مزایای ثبت سفارش شرکت‌های تولیدی مشمول این نوع شرکت‌ها نشود.

چالش‌های حضور شرکت‌های دانش‌بنیان در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی به ویژه در شرایط تحریم مضاعف شده است. تاکنون سازوکارهای سیستماتیک و تاثیرگذاری برای توانمندسازی شرکت‌های نوپا و دانش‌بنیان که خود شناخت دقیقی از تجارت بین‌الملل از جمله معرفی محصول، تبلیغات و مذاکرات تجاری ندارند، به منظور پیشبرد برنامه‌های بازاریابی و توسعه صادرات محصولات دانش‌بنیان ایجاد نشده است.

بررسی و واکاوی چالش‌های شرکت‌های دانش‌بنیان طی سنوات اخیر و پابرجا ماندن آن‌ها تاکنون، درحالی‌که مدت کوتاهی تا پایان سال «تولید؛ دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین» باقی مانده، حاکی از آن است که علیرغم ظرفیت‌های قانونی مناسب برای توسعه کسب و کارهای این حوزه، فرایندها و رویکردها تغییری نکرده است.

در بخش برق و انرژی نیز علیرغم اینکه وزارت نیرو به عنوان متولی حوزه برق و آب و انرژی تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی کشور، با هماهنگی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و تصویب آیین‌نامه حمایت از تولید، دانش‌بنیان و فناور و اشتغال‌آفرین در صنعت آب و برق در هیات وزیران، زیرساخت‌های لازم برای هماهنگی مابین اجزای پشتیبان و پیشخوان این زیست‌بوم فراهم کرده است، ولی هنوز از نگاه فعالان این حوزه اقدام تاثیرگذاری برای توسعه بازار محصولات دانش‌بنیان این حوزه دیده نمی‌شود.

فرصت‌های توسعه زیست‌بوم نوآوری حوزه نیرو از طریق تأمین مالی مورد نیاز فعالیت‌های دانش‌بنیان و طرح‌های فناورانه به سرعت در حال از دست رفتن است و موانع پیش روی شرکت دانش‌بنیان و فعالان حوزه فناوری و نوآوری این حوزه همچنان پابرجا مانده است. بدون رفع چالش‌های پیش روی فعالان این حوزه، توسعه زیست‌بوم نوآوری امکانپذیر نیست. اکنون که بخش خصوصی صنعت برق و انرژی با تولید و عرضه محصولات نوآورانه و فناورانه به بلوغ لازم برای توسعه فناوری رسیده، لازم است با اجماع بین تمامی دست‌اندرکاران به منظور ایجاد جهش در اقتصاد دانش‌بنیان، تحریک تقاضا و بازار برای محصولات دانش‌بنیان این حوزه با جدیت بیشتری از سوی شرکت‌های مادر تخصصی، دستگاه‌های اجرایی و کارفرمایان انجام شود ■

پارک علم و فناوری برای دانش‌بنیان‌های نیرو و انرژی

تولید دانش و فناوری بومی یکی از پایه‌های اقتصاد مقاومتی است که نقش مهمی در استحکام پایه‌های استقلال کشور دارد. شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور در پوشش قانون حمایت از جهش تولید دانش‌بنیان و فناور پویایی تازه‌ای در تولید دانش و ابداع فناوری‌های نو در بخش‌های مختلف صنعتی کشور پیدا کرده‌اند. مصطفی مافی رئیس مرکز توسعه فناوری صنعت برق و انرژی پژوهشگاه نیرو در گفتگو با استیوان به بررسی جایگاه شرکت‌های دانش‌بنیان در صنعت برق و حمایت‌های صورت‌گرفته سخن گفته است. او خبر داده است که پارک علم و فناوری نیرو و انرژی برای ارتقاء سطح شرکت‌های دانش‌بنیان در دست راه‌اندازی است و به‌زودی به بهره‌برداری می‌رسد.

گفتگو با مصطفی مافی | رئیس مرکز توسعه فناوری صنعت برق و انرژی پژوهشگاه نیرو

هم‌اکنون چه تعداد شرکت دانش‌بنیان در مرکز توسعه فناوری صنعت برق فعال هستند؟

مرکز توسعه فناوری صنعت برق و انرژی از سال ۱۳۹۲ فعالیت خود را آغاز کرده و ۶۳ شرکت فناور و دانش‌بنیان در این مرکز مستقر هستند و در ۹ سال گذشته بیش از ۱۲۰ واحد فناور و شرکت دانش‌بنیان در مرکز توسعه مستقر بوده و از خدمات حمایتی آن بهره‌مند شده، رشد کرده و از مرکز خارج شده‌اند. بیش از ۴۰ شرکت دانش‌بنیان موثر در صنعت برق و انرژی از این مرکز، به جامعه زیست‌بوم فناوری کشور اضافه شده و این آمار نشان می‌دهد عملکرد مناسبی داشته است.

با وجود این توانمندی چرا شاهد اتفاقات خوب فناورانه در این حوزه نیستیم؟

امروز محصول یا خدمت یا نیاز فناورانه‌ای در صنعت آب و برق وجود ندارد که شرکت‌های دانش‌بنیان یا فناور ما نتوانند به آن پاسخ بدهند، اما باید بگویم نیاز آب و برق کشور را شرکت‌های بالغ می‌توانند پاسخ بدهند. بیشتر شرکت‌های دانش‌بنیان ما، شرکت‌های نوپایی هستند که معمولا در تی‌آرال پنج، شش و هفت قرار دارند در صورتی که نیاز صنعت آب و برق کشور را شرکت‌هایی که از فناوری سطح ۹ برخوردارند و اصطلاحا به آن‌ها تی‌آرال ۹ می‌گوییم، پاسخ می‌دهند. ما برای این که بتوانیم از ظرفیت زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور جهت حل مسائل آب و برق بهره‌مند شویم باید ابزاری طراحی کنیم که شرکت‌های دانش‌بنیان با بلوغ فناوری سطح شش و هفت را ارتقا بدهیم و به بلوغ فناوری سطح ۹

دولت چه برنامه‌هایی در خصوص حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان اجرا کرده یا در دست اجرا دارد؟

هم‌اکنون با ایجاد پارک علم و فناوری نیرو در وزارت نیرو داریم این برنامه را پیگیری می‌کنیم که ان‌شاءالله پارک فناوری نیرو پلی میان شرکت‌های دانش‌بنیان، پژوهشگاه نیرو و موسسه تحقیقات آب و شرکت‌های مادر تخصصی مانند ساتبا و ساتکاپ، نیروگاه‌های تخصصی و شرکت‌های برق منطقه‌ای، شرکت‌های آب و آبفا و شرکت مدیریت منابع آب خواهد بود. تمام این برنامه‌ها انجام شده و پس از تصویب قانون جهش تولید که ظرفیت‌های قانونی خوبی را در اختیار دستگاه‌های اجرایی کشور قرار داده است برنامه‌ریزی‌های لازم صورت گرفته و اقدامات آن آغاز شده است به‌زودی خبرهای خوبی را در این حوزه از وزارت نیرو خواهیم شنید.

چه ظرفیت‌های قانونی برای رشد و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان داریم و آیا بستری برای این ظرفیت‌های قانونی وجود دارد؟

خوشبختانه از اوایل سال ۱۴۰۱ قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب شد که قانونی بسیار مترقی است و فرصت‌های بسیار مناسبی را برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در اختیار دستگاه‌های اجرایی قرار می‌دهد. ظرفیت‌های بسیار خوبی در این قانون دیده شده که دستگاه‌های اجرایی می‌توانند در زیست‌بوم فناوری کشور نقش موثرتری را داشته باشند. وزارت نیرو هم برنامه گسترده‌تری را در این حوزه در دست اقدام دارد و پیرو ابلاغ قانون جهش تولید دانش‌بنیان، خوشبختانه اواخر تیرماه آیین‌نامه حمایت از دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرینی در صنعت آب و برق کشور مصوب هیات وزیران در اختیار وزارت نیرو قرار گرفت. پس از ابلاغ آیین‌نامه، ستادی در وزارت نیرو شکل گرفت که به‌صورت شبانه‌روزی پیگیر پیاده‌سازی مفاد این آیین‌نامه در وزارت نیرو و سازمان‌های وابسته است، جلسات متعددی برگزار شده و هماهنگی‌های لازم برای پیشبرد برنامه‌ها به‌صورت هفتگی انجام می‌شود. احساس می‌کنم در ماه‌های پایانی سال خبرهای بهتری در این حوزه از وزارت نیرو خواهیم شنید چرا که اتفاقات بسیار خوبی در حال رخ دادن است و ان‌شاءالله با راه‌اندازی پارک فناوری نیرو، درگاه فناوری وزارت نیرو با زیست‌بوم فناوری کشور تقویت خواهد شد. این موضوع دلیل بر این نیست که تا حالا وزارت نیرو از ظرفیت دانش‌بنیان استفاده نمی‌کرده است؛ همان‌طور که گفتم وزارت نیرو و پژوهشگاه نیرو در یک دهه گذشته، با راه‌اندازی مراکز رشد تمامی تلاش خود را داشته که از ظرفیت دانش‌بنیان‌ها در حوزه صنعت آب و برق بهره‌برد و در سال ۱۴۰۱ پیرو تصویب قانون جهش تولید دانش‌بنیان، ابزارهای نوین‌تر و کاراتری مانند پارک فناوری نیرو، توسعه زیست‌بوم فناوری نیرو، را طراحی می‌کند که بتواند خدمات بهتری به شرکت‌های دانش‌بنیان حوزه صنعت آب و برق ارائه بدهد و بتواند ظرفیت‌های قانونی استفاده از این دانش‌بنیان‌ها را فراهم آورد.

پیرو قانون حمایت از تولید دانش‌بنیان و آیین‌نامه حمایت از تولید دانش‌بنیان، نوآور و اشتغال‌آفرین در صنعت آب و برق از ابتدای سال ۱۴۰۱، خوشبختانه جلسات ستاد توسعه اقتصاد دانش‌بنیان در وزارت نیرو با حضور شخص وزیر نیرو و معاونان ایشان و مدیرعاملان شرکت‌های مادر تخصصی، هر دو هفته یک بار در حال برگزاری است. شخص وزیر راسا پیگیر عملیاتی‌سازی این آیین‌نامه هستند. جلسات متعددی در این حوزه برگزار شده و کارگروه‌های متعددی در حوزه‌های افزایش سرمایه صندوق پژوهش نیرو، راه‌اندازی پارک فناوری نیرو، توسعه زیست‌بوم فناوری نیرو شکل‌گرفته و هم‌اینک برنامه‌های زیادی در دست انجام است. تمام تلاش وزیر و مدیران وزارت نیرو بر این مهم است که زیرساخت‌های موجود در وزارت نیرو را به نحوی به کار بگیرند که فرصت‌های بیشتری را در اختیار شرکت‌های دانش‌بنیان، فن‌آور و نخبگان کشور قرار دهند تا پاسخگوی نیاز صنعت آب و برق در کشور باشند ■

منصور سعیدی | عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

صادرات و رویارویی با چالش جدی

صادرات و خصوصاً صادرات غیرنفتی برای کشوری مثل ایران یک ضرورت غیر قابل انکار است. صادرات با ارزش افزوده در واقع استفاده بهینه از مزیت‌های نسبی کشور بوده و باعث رونق تولیدات داخلی، اشتغالزایی، ارتقای کیفیت تولیدات و ارائه خدمات، آشنایی با علم و تکنولوژی روز دنیا و در نهایت ارزآوری برای کشور خواهد شد. امروزه حضور در کشورهای مختلف با قدرت نظامی صورت نمی‌گیرد بلکه با قدرت اقتصادی و صادرات انجام می‌شود. کشورهایی مثل چین و ترکیه در این امر بسیار موفق عمل کرده‌اند و اگر صادرات خدمات فنی و مهندسی و کالایی آن‌ها بررسی شود این امر به خوبی احساس می‌گردد.

بازار خدمات فنی و مهندسی در دنیا خصوصاً در حوزه کشورهای آفریقایی از رونق خاصی برخوردار بوده و روز به روز در حال افزایش است. در تعریف جهانی منظور از خدمات مواردی مانند فعالیت‌های تجاری، ارتباطات، ساختمانی، طراحی و مهندسی، توزیع و پخش، آموزش، زیست محیطی، مالی، گردشگری و تفریحی، اجتماعی، امور فرهنگی و ورزشی و حمل و نقل است. در این بین صادرات خدمات فنی مهندسی مخصوصاً در حوزه برق که تمام زیرساخت‌های آن اعم از تولیدکنندگان تجهیزات برقی، پیمانکاران و مشاوران در کشور وجود دارد، مزیت نسبی بزرگی برای ایران به حساب می‌آید.

شکوفای کردن صادرات خدمات فنی مهندسی در صنعت برق مستلزم برخورداری از پشتیبانی نهادهایی جهت تقبل بخشی از هزینه‌های بازاریابی، کمک به ایجاد برندینگ، هزینه دفاتر در کشورهای هدف و همچنین ساز و کاری برای پرداخت جواز صادراتی است که به نوبه خود می‌تواند کمک بزرگی به امر صادرات در جهت رقابتی کردن قیمت پیشنهادی شرکت‌های ایرانی در این حوزه باشد. نکته حائز اهمیت در این خصوص وجود متولی یا مرکزیتی برای هدایت و یکپارچه‌سازی امور صادراتی در دولت است که متأسفانه مراکز متعددی (به روایتی حدود بیست نهاد) در امر صادرات تصمیم می‌گیرند و یا می‌گرفته‌اند و صدور بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های دائماً در حال تغییر دولت، باعث بروز مشکلات و ضرر و زیان‌های زیادی برای فعالان حوزه صادرات شده است. به عبارتی غیر قابل پیش‌بینی بودن قوانین صادراتی معضل اساسی صادرات است.

هنگامی که فعالان حوزه صادرات خدمات فنی و مهندسی در مناقصات بین‌المللی اجرای پروژه‌ای در خارج از کشور شرکت کرده و پیشنهاد فنی/بازرگانی خود را ارائه می‌دهند، قیمت‌ها بر مبنای قوانین جاری حاکم در ایران و کشور مقصد محاسبه و ارائه می‌شود. هر گونه تغییری در قوانین و مقررات صادراتی کشور، زیان‌های جبران‌ناپذیری برای صادرکنندگان ایجاد می‌کند.

اهمیت این مسئله ایجاب می‌کند، همانگونه که نهادهای صادراتی کشور در سال گذشته تأکید می‌کردند، مرکزیتی برای هدایت امر صادرات در دولت ایجاد شود تا ضمن اطلاع‌رسانی ضوابط و قوانین اجرای کار در ایران و کشورهای هدف، اقدام به وضع مقرراتی کند که همه دستگاه‌های درگیر در امر صادرات اعم از وزارتخانه مربوطه، گمرکات، بانک‌ها، صندوق ضمانت صادرات، وزارت خارجه، سازمان توسعه تجارت، وزارت راه (حمل و نقل) و ... از آن تبعیت کنند.

صادرات خدمات فنی و مهندسی، صادرات کالا و تجهیزات، ساخت تجهیزات در کشور مقصد، ساخت کالاهای صادرات محور دانش بنیان، صادرات دانش و تجارت برق (خرید و فروش برق)، مصادیق صادرات حوزه نیرو هستند. اینکه برای برای تحقق حضور در فعالیت‌های صادراتی فوق‌الذکر با چه چالش‌هایی مواجه هستیم و چه اقدامات و پیش شرط‌هایی باید انجام شود تا به اهداف صادراتی برسیم، ذیلاً اشاره شده است.

ضرورت صادرات

همه قبول کنند صادرات یک ضرورت است، با انجام صادرات چرخ کارخانه‌های ایران خواهد چرخید و به تولید اسمی خود خواهند رسید. با صادرات بخشی از مشکل اشتغال بصورت مستقیم و غیرمستقیم حل خواهد شد. صادرات حضور در کشورهای منطقه و هدف را معنی‌دار می‌کند و بسیاری از موارد فرهنگی که قصد داشتیم با تبلیغات به آن کشورها صادر کنیم با انجام موارد ذکر شده قابل انجام است. از طریق فعالیت‌های بازاریابی و بازرگانی و صادرات است که ثبات سیاسی و حضور ایران در کشور هدف اتفاق می‌افتد.

ضمانت‌نامه

تهیه و ارائه ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه و در صورت برنده شدن تهیه ضمانت‌نامه‌های پیش پرداخت و حسن انجام تعهدات، یک ضرورت و الزام است و امکان حضور در هیچ پروژه‌ای بدون ضمانت‌نامه‌های مذکور قابل انجام نیست. راه‌حل اول، استفاده از شرکت‌های واسطه‌ای که قادر به تهیه ضمانت‌نامه‌های مورد نیاز باشند (این وظیفه بخش خصوصی است که تاکنون نیز انجام داده است). راه حل دوم، به کارگیری حمایت دولت و حاکمیت از طریق استفاده از تفاهم‌نامه‌های بین دولتی و یا استفاده از منابع ارزی موجود در آن کشورهاست که می‌تواند این کار را تسهیل کند. استفاده از ظرفیت بانک توسعه صادرات و صندوق ضمانت صادرات با انجام افزایش سرمایه در آن‌ها و بانک مرکزی (این دو نهاد با چندین کشور تفاهم‌نامه‌هایی را امضا کرده‌اند و مهم آن است که از طرف آن کشورها به رسمیت شناخته شده و پیگیری برای عملیاتی شدن آن‌ها انجام شود). راه حل سوم صدور ضمانت‌نامه در ایران و به رسمیت شناخته شدن در یکی از بانک‌های مقصد است که این امر با حمایت حاکمیتی قابل انجام است. (نکته: بانک‌های داخلی از طریق امضاء قراردادهای کارگزاری باید به این امر بپردازند که عمدتاً با عدم استقبال از طرف بانک خارجی مواجه می‌شوند).

بازاریابی

نقش دستگاه دیپلماسی اقتصادی کشور می‌تواند در بازاریابی کمک بزرگی باشد.
الف. اطلاعات پروژه‌های کشورهای هدف (رینگ اول، CIS، آفریقا) باید در زمان قابل قبول در دسترس فعالان صنعت قرار گیرد تا فرصت حضور در مناقصات را داشته باشند.
ب. شرایط کار در کشورهای مختلف توسط دستگاه دیپلماسی باید بررسی و اطلاع‌رسانی شود، یعنی در هر کشوری باید در خصوص برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت زیرساختی توسعه اقتصادی کشورهای هدف در حوزه آب و برق قوانین مالیاتی، بیمه، گمرک، ورود و خروج نفرات و تجهیزات، مسائل بانکی و ضمانت‌نامه‌ای و مراکز تصمیم‌گیری مهم توسط سفارتخانه‌ها آماده و در صورت مراجعه فعالان حوزه صادراتی به سفارتخانه‌ها، بتوانند تمام این اطلاعات را دریافت کنند.
ج. از ظرفیت کمیسیون‌ها و اتاق‌های مشترک، منابع ارزی، نیاز آن کشورها به ایران در حوزه نفت و گاز و ارتباطات سیاسی می‌بایست حداکثر بهره را برده و پروژه‌ها را برای حوزه صادراتی دریافت کرد. در سفرهای مقامات بلندپایه سیاسی همیشه باید فعالان اقتصادی و صادراتی حضور داشته و در این سفرها قراردادهای مهم منعقد شود.

مسائل بانکی

تمام فعالان حوزه صادرات در خصوص مسائل بانکی مثل گشایش اعتبار اسنادی، نقل و انتقال پول و تسهیلات دریافتی با مشکلات فراوان مواجه هستند. بسیاری از کشورها برای شرکت‌های ایرانی حساب ارزی یا محلی باز نمی‌کنند؛ لذا کار در آن کشورها با مشکلات فراوانی مواجه خواهد شد.
پروژه‌ها و قراردادهای اجرایی در کشورهای هدف به دلار یا یورو منعقد می‌شوند. بعلت تحریم‌ها صورت وضعیت‌ها توسط کارفرمایان دولتی با ارز محلی و دولتی پرداخت شده که علاوه بر آن که مطابق ارز قرارداد نیست با قیمت واقعی ارز محلی نیز اختلافات فاحش دارد؛ لذا فعالان این صنعت از جنبه‌های مختلف دچار ضرر و زیان شده و پروژه‌هایشان با مشکل مواجه می‌شود. انتظار بخش خصوصی از حاکمیت، کمک در این بخش است، که با روش‌های مختلف برای فعالان حوزه صادراتی حساب بانکی باز شده تا بتوانند مبالغ دریافتی خود را با ارز قراردادی دریافت و انتقال دهند.

رفع تعهد ارزی

نوسانات نرخ ارز، چند نرخ بودن و یکسان نبودن نرخ ارز در بازار آزاد و دولت، عدم پرداخت‌های به موقع کارفرمایان، ریزش پول در اثر نقل و انتقال غیررسمی و دریافت پول‌های محلی (به جای ارزهای قراردادی) باعث شده است انجام این تعهدات دچار مشکل شده و فعالان حوزه صادرات بیشتر از آن که به فکر صادرات و بازارهای جدید باشند جوابگوی بانک‌ها، بازرسی و دادگاه‌ها باشند. لازم است برای این موضوع فکر جدی و عملی شده و تمام پارامترهای تاثیرگذار در آن دیده شود.

گمرک

آیین‌نامه و ضوابط گمرکی در رابطه با صدور و خروج تجهیزات ساخت ایران به کشورهای هدف جهت اجرای پروژه‌ها باید هماهنگ و همسو با سیاست‌های توسعه صادرات کشور باشد و در این مسیر مانع ایجاد نکند.

قوانین

بسیاری از قوانین به جای آن که به امر صادرات کمک کنند، باعث کندی کار و بعضاً مانع صادرات خواهند شد. لازم است مرجعی هدایتگر و قدرتمند تشکیل شود تا تمام نهادها از آن فرمان بر باشند (مانند کمیته ماده ۱۹). این مرکز می‌تواند کمک بسزایی در حل مشکلات صادر کنندگان کرده و بتواند در کمترین زمان ممکن مصوبه قابل قبول برای تمام مراکز را صادر کند. توقیف اجناس صادرکننده به علت تحریم، عدم بازگشت ارز حاصل از صادرات در زمان معین، صادرات کالا به جای بدهی به کشورهای دیگر، واردات مواد اولیه به جای ارز از جمله مشکلات این حوزه هستند.

رقابت مخرب

متأسفانه هیچ مرجع و قانون مشخصی برای جلوگیری از رقابت مخرب وجود دارد و بعضی از شرکت‌های ایرانی جهت برنده شدن در مناقصه یا جلب رضایت کارفرما به راحتی رقیبان ایرانی خود را تخریب می‌کنند. لازم است این موارد از طریق سفارتخانه‌ها قابل بررسی و در صورت اثبات از مرجعی روش‌های تنبیهی مثل عدم اجازه کار در آن کشور (جلوگیری از صادرات) برای آن شرکت در نظر گرفته شود. در بسیاری از مناقصات بعلت این رقابت‌های ناسالم کارفرمایان بهره زیادی برده و باعث اخذ تخفیف‌های غیرمنطقی از شرکت‌های ایرانی شده‌اند یا باعث شده است بازار از دست شرکت‌های ایرانی خارج شود.

نشان صادراتی

حضور اجناس بی‌کیفیت یا پیمانکاران و مشاوران که مناسبات بین‌المللی را بلد نیستند، باعث شده آن کشورها نسبت به اجناس و مهندسين ایران بدگمان شده و به راحتی در مناقصات از پذیرش شرکت‌های ایرانی خودداری کنند لذا لازم است هم به لحاظ فنی (انجام تمام تست‌های تیپ و روتین) و هم به لحاظ ممیزی (در طول سال چندین مرتبه اجناس مورد بررسی مجدد قرار گیرند) و هم به لحاظ توان صادراتی شرکت‌ها بررسی شده و در صورت اخذ نشان صادراتی اجازه اینکار را پیدا کنند و تمام نهادها و وزارتخانه‌های درگیر امر صادرات از این موضوع تبعیت کرده و بدون این نشان اجازه صادرات داده نشود ■

صادرات تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی یکی از مهمترین ظرفیت‌های صنعت برق است که متأسفانه در جدال نابرابر با مشکلات متعدد ناشی از تحریم و نبود سازوکارهای تسهیل‌گر در ساختار سیاستگذاری کشور، هنوز هم به آمار و ارقام متناسب با این پتانسیل نزدیک نشده است. با این وجود آمار نشان می‌دهد که صنعت برق هنوز هم با سهم ۵۷ درصدی در صادرات خدمات فنی و مهندسی یکی از اصلی‌ترین پرچم‌داران صادرات این حوزه است. در این راستا «محمدعلی فرحناکیان»، مشاور وزیر نیرو در امور بین‌الملل و سرپرست مرکز توسعه صادرات و پشتیبانی صنایع آب و برق با اشاره به امکانات سخت‌افزاری قابل توجه صنعت برق، تأکید می‌کند که این ظرفیت یکی از پیش‌رسان‌های و شریان‌های اصلی زنده برای توسعه صادرات است.

او بر این باور است که در کنار این ظرفیت بالقوه، ما نیازمند سازماندهی و ایجاد زیرساخت‌های لازم برای صادرات گسترده و باکیفیت بوده و باید شرکت‌ها را به سمت حرفه‌ای شدن سوق داده و زمینه را برای ایجاد بلوغ صادراتی در بخش‌های خصوصی و دولتی فراهم کنیم. مشروح این گفتگو را ذیلا می‌خوانید:

گفتگو با محمدعلی فرحناکیان | مشاور وزیر نیرو در امور بین‌الملل و سرپرست مرکز توسعه صادرات و پشتیبانی صنایع آب و برق

صادرات گرفتنار جایگاه تحریم

با توجه به اینکه در حال حاضر مسئولیت مرکز امور بین‌الملل و توسعه صادرات صنایع آب و برق را بر عهده دارید، شرایط صادرات صنعت برق را چطور ارزیابی می‌کنید و عمده‌ترین موانع پیش روی این حوزه از نگاه شما چیست؟

در خصوص شرایط فعلی صادرات صنعت برق خوشبختانه باید عرض کنم که با استناد به آمار مراجع رسمی، طی ۶ سال گذشته قریب به ۵۷.۵ درصد از کل صادرات خدمات فنی مهندسی کشور مربوط به حوزه آب و برق بوده که عمده این رقم هم متعلق به صنعت برق بوده است. از این رو به جرات می‌توان گفت که این صنعت، رتبه اول در صدور خدمات فنی مهندسی را داراست و این ظرفیت واقعا مایه مباهات همه ما است. با وجود این سهم قابل توجه، اما با یک مقایسه ساده بین ظرفیت‌های صادراتی با آمار صادرات صنعت برق، درمی‌یابیم که هنوز هم در بخش صادرات پتانسیل‌های بالقوه بسیاری داریم که باید برای به فعلیت رساندن آن‌ها تلاش کنیم.

به عنوان مثال در یکی از مطالعات پژوهشی سندیکای برق ایران عنوان شده که در کشورهای همسایه ایران بیش از ۱۰ میلیارد دلار بازار صادرات خدمات فنی مهندسی سالیانه وجود دارد که می‌تواند به یک بازار مساعد و بزرگ برای شرکت‌های ایرانی تبدیل شود. حال باید دید اقدامات کلیدی برای توسعه صادرات و بهره‌مندی از ظرفیت صادراتی کشورهای منطقه چیست. به نظر می‌رسد ما برای توسعه صادرات نیاز به ابزار متعددی داریم که پیش‌رسان‌های مالی و مشوق‌هایی نظیر وام‌های کم‌بهره و تسهیل اخذ ضمانت‌نامه‌ها یکی از مهمترین آن‌ها محسوب می‌شود. البته در کنار آن نباید از اهمیت پیش‌رسان‌های غیرمالی هم چشم پوشید.

نگاهی به شرایط صادرکنندگان صنعت برق نشان می‌دهد که یکی از اصلی‌ترین چالش‌های پیش روی آن‌ها هزینه‌ها و محدودیت‌های ناشی از تحریم‌هاست. آسیب‌های ناشی از عدم امکان مبادله پول و موانع جدی در دریافت ضمانت‌نامه‌های بانکی، اساسا برای یک صادرکننده به سختی قابل جبران است. وقتی که امکان برقراری ارتباطات بانکی فراهم نیست و بانک‌های کشورهای مقصد حاضر به صدور ضمانت‌نامه برای شرکت‌های ایرانی نیستند و بعضا ضمانت‌نامه بانک‌های ما را قبول نمی‌کنند، عملا صادرات با مانعی بزرگ مواجه می‌شود که از بین بردنش یا بسیار دشوار است یا مشمول هزینه‌های سربار زیادی برای صادرکننده خواهد بود. البته مساله تحریم‌ها به حوزه بیمه مرسوله‌ها و قراردادهای صادراتی هم نفوذ کرده، به طوری که بسیاری از شرکت‌های بیمه بین‌المللی به دلیل تحریم‌ها حاضر به کار کردن با شرکت‌های ایرانی نیستند.

یکی دیگر از چالش‌هایی که صادرکنندگان تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی ایرانی با آن مواجهند، این است که عمده پروژه‌های توسعه‌ای که در کشورهای همسایه تعریف شده، از طریق بانک‌های توسعه‌ای نظیر بانک توسعه اسلامی، بانک توسعه آسیایی و بانک جهانی فاینانس یا تامین مالی می‌شوند. این در حالی است که شرکت‌های ایرانی به دلیل محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها نمی‌توانند در مناقصات پروژه‌هایی شرکت کنند که تامین مالی آن توسط بانک‌های جهانی انجام می‌شود.

در نگاهی کلی باید گفت که سازماندهی و گسترش روابط تجاری با سایر کشورهای منطقه و جهان مستلزم تامین سه زیرساخت کلیدی است. مهمترین زیرساخت سازماندهی روابط بانکی و مالی بین این دو کشور است. به علاوه توسعه صادرات به کشورهای هدف مستلزم شکل‌گیری روابط کنسولی شامل ویزا و اقامت و در نهایت ایجاد ارتباطات لجستیک یا حمل و نقل است.

در شرایط فعلی و به ویژه بعد از تحریم‌ها شرکت‌های ایرانی در هر سه حوزه با چالش‌های جدی مواجه شده‌اند. هر چند به نظر می‌رسد اصلی‌ترین مشکل‌ها در حوزه روابط بانکی ایجاد شده است. مشکلات حوزه لجستیک و حمل نقل و خدمات وابسته مانند بیمه هم رتبه دوم چالش‌ها را دارند و محدودیت‌های مربوط به اخذ ویزا و اقامت هم با اهمیت کمتری در جایگاه سومین دسته مشکلات صادرکنندگان قرار می‌گیرند.

شاید بهتر باشد مشکلات داخلی صادرکنندگان را به عنوان تحریم داخلی تعبیر نکنیم، چرا که به نظر می‌رسد این مساله بیشتر ناشی از «آماده نبودن محیط، کانتکست، بستر و زمینه‌های صادرات غیرنفتی در حوزه برق و حتی سایر صنایع در کشور» است.

جلسات متعدد و تعاملات گسترده ما با خبرگان صنعت نشان می‌دهد که ما هم در بخش دولتی و هم در بخش خصوصی هنوز هم برای صادرات غیرنفتی بالغ نشده‌ایم و ایجاد این بلوغ و آمادگی مستلزم ایجاد انسجام و تفکر واحد با هدف توسعه صادرات در تمام ارگان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی و همچنین سازوکارها و قوانین و مقررات است.

به طور کلی باید گفت که ما یک کشور در حال توسعه هستیم که برای دستیابی به توسعه پایدار باید مهیای صادرات کالاهای غیرنفتی باشیم. این امر مستلزم شاخص‌های بسیاری است که ما هنوز هم در بخشی از آن‌ها دچار مساله و کمبود هستیم. به عنوان مثال ما هنوز هم در برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی، عملکرد حرفه‌ای نداریم و نمی‌توانیم نمایشگاه‌های مربوط به توانمندی‌های شرکت‌های ایرانی را در کشورهای مختلف با توجه به تنوع بازارها، فرهنگ‌ها و نیازها، به شکلی متفاوت برگزار کنیم و صرفاً موضوع برپایی نمایشگاه را به شکل یک رویداد ثابت دنبال می‌کنیم.

یکی از موضوعات که بارها از سوی شرکت‌ها مطرح شده این است که هزینه‌های ناشی از تحریم‌های داخلی برای آن‌ها بسیار بیشتر از تحریم‌های بین‌المللی بوده است. دیدگاه شما در این خصوص چیست؟

کاملاً درست است؛ نکته اینجاست که ما در برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی در کشورهای مختلف، هیچوقت آنالیز دقیقی از نیازهای آن بازار نداشته‌ایم، به همین دلیل نمی‌توانیم محصولی را در نمایشگاه معرفی کنیم که نیاز اصلی آن بازار محسوب می‌شود.

یک مثال عرض کنم؛ امسال در یکی از کشورهای همسایه، نمایشگاه تخصصی کالای ایرانی برگزار شد که نزدیک به یک چهارم از کل این نمایشگاه به صنعت برق اختصاص داده شده بود. این در حالیست که ما با یک بررسی اجمالی و ساده دریافتیم که در آن کشور بازار مساعدی در زمینه کالاهای صنعت برق وجود ندارد، ضمن اینکه اساساً جزو اولویت‌های صادراتی ما هم نبود. ولی بخش بزرگی از نمایشگاه به شرکت‌های برقی اختصاص داده شده بود و این به معنی فرصت‌سوزی و هدر رفت منابع است. نکته اینجاست که هیچ کسی به هدفمندی و اثربخشی این نمایشگاه در توسعه بازارهای شرکت‌های فعال صنعت برق نپرداخت؛ بنابراین یکی از مهمترین نقاط بهبود ما برای توسعه صادرات صنعت برق، برگزاری نمایشگاه‌های هدفمند در بازارهای دارای اولویت و بر مبنای نیازهای آنهاست.

یکی دیگر از موضوعاتی که حول محور الزامات توسعه صادرات مطرح می‌شود، تمرکز بر دیپلماسی اقتصادی است، در حالی که هیچ تعریف دقیق و درستی از این موضوع نداریم. به عنوان مثال اگر می‌خواهیم یک نمایشگاه تخصصی در ارمنستان برگزار کنیم، این مساله را بررسی کنیم که کدام کالای ترکیه‌ای بیشترین مصرف را در این کشور داشته و با توجه به تحریم ترکیه توسط ارمنستان، بر معرفی انواع ایرانی همین کالاها تمرکز کنیم.

البته قطعاً انتظار می‌رود سفارتخانه‌های ایران در کشورهای هدف، عملکرد موثرتری در شناسایی بازارها، نیازها و حتی تشکلهای صنعتی و کارفرمایان اصلی حوزه برق داشته باشند و از آن‌ها برای حضور در این نمایشگاه‌ها دعوت به عمل آورند. در حقیقت کارشناسان اقتصادی سفارتخانه‌ها می‌توانند با اتکا به همین اطلاعات گردآوری شده، پیشنهادهای در خصوص برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی به وزارتخانه‌ها و شرکت‌های بخش خصوصی ارائه دهند. یکی دیگر از علائم عدم بلوغ صادراتی در دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی، نبود یک مکانیزم مشخص برای جلوگیری از رقابت مخرب شرکت‌های ایرانی در بازارهای صادراتی است.

بر این اساس روال یکسان در برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی بدون توجه به مشخصات و نیازهای بازار هدف به یک نقطه ضعف در توسعه صادرات ما بدل شده است؟

بله قطعاً؛ یکی از اقدامات دیگری که به نظر می‌رسد به بهبود شرایط فعلی منجر شود، ساماندهی مطالعات بازار است. در حال حاضر کار مطالعات بازار در سازمان توسعه تجارت، اتاق بازرگانی و سایر تشکلهای تخصصی به ویژه سندیکای صنعت برق ایران انجام می‌شود. نکته اینجاست که این مطالعات باید منسجم شده و در نهایت کاری که در یک یا دو نهاد انجام می‌شود، به عنوان خروجی نهایی و رسمی مد نظر قرار گیرد که البته قاعدتاً علاوه بر نیازها و ظرفیت‌های بازار مورد نظر، قوانین حقوقی و مالی حاکم بر آن کشور را نیز رصد کرده و اطلاعات کلیدی مورد نیاز صادرکنندگان را در اختیار آن‌ها قرار دهد. از دیدگاه من تشکلهای تخصصی با توجه به اشرافی که به ظرفیت‌های شرکت‌ها و البته فرصت‌های موجود در کشورهای هدف دارند، می‌توانند محورهای اصلی این مطالعات بازار باشند و قطعاً در این میان بخشی از کار شامل فاینانس و یا نظارت بر کار هم توسط نهادهای دولتی انجام می‌شود.

نقطه بهبود دیگری که می‌توانیم برای توسعه صادرات تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی برق دنبال کنیم، ساماندهی نحوه حضور شرکت‌های ایرانی در کشورهای هدف صادراتی است. چرا که در شرایط فعلی نبود یک ضابطه مشخص برای حضور شرکت‌ها در مناقصات کشورهای مختلف به ایجاد مسائل زیادی منجر شده که یکی از نتایج آن کاهش سطح نفوذ شرکت‌های ایرانی در بازارهای مهم صادراتی به ویژه در منطقه است. گاهی دیده‌ایم که در یک مناقصه بین‌المللی، مثلاً ۵ شرکت ایرانی حضور یافته‌اند، این اتفاقی است که در مورد صادرکنندگان سایر کشورها مثل ترکیه و چین هرگز اتفاق نمی‌افتد چرا که هماهنگی‌های ابتدایی بین آن‌ها پیش از حضور در مناقصه انجام می‌شود.

به نظر می‌رسد ما در این حوزه نیازمند یک وندور لیست دقیق مشابه آنچه برای بازارهای داخلی در توانیر تهیه شده، هستیم. اگر سازمان یا نهادی متولی تهیه وندور لیست شرکت‌های صادراتی شود، تا شرکت‌ها در مبدا رصد شده و از نظر کیفیت محصول، توان تخصصی و مالی شرکت و سایر شاخص‌های کلیدی غربال شوند. در همین راستا می‌توان ضوابط و دستورالعمل‌های مربوطه را هم در هیات دولت مطرح و مصوب کرد تا این اقدام مشمول یک پشتوانه قانونی قابل اتکا باشد.

متأسفانه تا امروز در ساختار قانونگذاری کشور فقط یک نیم‌خط در آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرات خدمات فنی مهندسی مصوب ۱۳۸۹ هیات وزیران به موضوع رقابت مخرب اختصاص داده شده و مسئولیت جلوگیری از این نوع رقابت‌ها در خارج از کشور را به‌عهده مسئول کمیسیون همکاری مشترک اقتصادی با کشور هدف گذاشته است. این امر به درستی نشان می‌دهد که ما حتی تعریف درست و دقیقی از رقابت مخرب نداریم و نمی‌دانیم با چه شیوه و ابزاری این اقدام را شناسایی کنیم و پس از شناسایی به چه شکلی با آن برخورد کنیم. از همه مهمتر دستگاه مشخصی متولی تعیین و تدوین این مکانیزم‌ها و روش‌ها نیست و همین مساله کار را برای مدیریت نحوه رقابت شرکت‌های ایرانی در بازارهای صادراتی بسیار دشوار می‌کند.

البته ما در دفتر امور بین‌الملل وزارت نیرو تلاش کردیم تعریف دقیقی از رقابت مخرب در بازارهای بین‌المللی تهیه و به شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی ارائه کنیم. پیگیری‌های مربوط به بررسی و تصویب این آیین‌نامه در حال انجام است و قطعاً اطلاع‌رسانی‌های لازم پس از تصویب نهایی انجام خواهد شد.

به نقاط بهبود صادرات اشاره کردید. از نگاه شما می‌توان نقاط بهبود دیگری برای ایجاد بلوغ در بازرگان اصلی این حوزه متصور بود؟

کاملا درست است؛ اگر این سازوکار ایجاد نشود، قطعاً ما ضمن از دست دادن سهم بازارهای فعلی، برای حضور در بازارهای جدید هم با مشکلات جدی مواجه خواهیم شد. اینکه سفارتخانه‌ها و نمایندگی‌های ما نگران کیفیت محصولات صادراتی ایرانی باشند، یک دغدغه‌مندی موثر است، اما به هر حال ما به عنوان مدیران و متولیان دولتی باید به دنبال راهکار برای مدیریت کیفیت صادرات ایرانی باشیم.

تاکید من بر این است که اگر وندور لیست شرکت‌های صادرکننده تهیه شود، یکی از پیش نیازهای کلیدی برای کنترل کیفیت محصولات و خدمات صادراتی فراهم خواهد شد. پس از آن و در مراحل بعد می‌توانیم شرکت‌ها را از جهات مختلف مانند توان مالی و فنی سطح‌بندی کرده و حضورشان در پروژه‌های مختلف را از این مسیر سازماندهی کرده و اطمینان داشته باشیم که قادر به اجرای پروژه و یا تامین تجهیزات درخواستی کارفرمای خود خواهد بود. این اقدامی است که باید در یک کارگروه مشترک بین دولت و بخش خصوصی دولتی سازماندهی و اجرایی شود.

عملیاتی شدن این اقدام می‌تواند از صدور کالای بی‌کیفیت و مخدوش شدن نام صادرکنندگان ایرانی جلوگیری کند؟

ما در اواخر دولت دوازدهم این پیشنهاد را جهت طرح در شورای عالی توسعه صادرات به سازمان توسعه تجارت ارائه دادیم که متأسفانه به دلایل مختلف کار متوقف شد و تا امروز به جز مکاتبات معدود، کار خاصی دیگری در این خصوص صورت نگرفته است. به نظر می‌رسد معاونت اقتصادی ریاست‌جمهوری می‌تواند بسترهای قانونی و اجرایی لازم برای پیاده‌سازی این طرح را فراهم کند، چرا که به هر حال این اقدام می‌تواند به یک نقطه بهبود جدی برای توسعه صادرات تبدیل شود، بدون آنکه وابستگی روشنی به مساله تحریم‌ها داشته باشد.

نکته دیگری که نباید از نظر دور داشت لزوم آماده‌سازی شرکت‌های ایرانی برای حضور در بازارهای بین‌المللی است. در این راستا ضروری است که یک نهاد یا مجموعه، عهده‌دار شناسایی بازارهای بین‌المللی و معرفی ظرفیت‌های آن‌ها به شرکت‌های صادرکننده ایرانی شده و براساس توانمندی این شرکت‌ها مشخص کند که هر کدام از آن‌ها ظرفیت حضور در کدام یک از این بازارها را دارند.

یکی دیگر از راهکارهای پیش روی ما برای توسعه صادرات ایجاد کنسرسیوم‌های صادراتی متشکل از شرکت‌های توانمند ایرانی برای حضور موفق‌تر در بازارهای هدف است. ایجاد کنسرسیوم‌ها و حمایت نمایندگی‌های سیاسی ما از آن‌ها در کشورهای هدف، می‌تواند به تسهیل توسعه بازارهای صادراتی شرکت‌های ایرانی منجر شود؛ بنابراین به طور خلاصه می‌توان گفت که سازماندهی بازارهای صادراتی از دو مسیر تهیه وندور لیست شرکت‌های صادرکننده به ویژه از مسیر تشکل‌های اقتصادی نظیر سندیکای صنعت برق ایران و همچنین ایجاد کنسرسیوم‌های قدرتمند برای حضور پررنگ‌تر در این بازارها، امکان‌پذیر خواهد بود.

نکته دیگری که به نظر می‌رسد باید به شکل جدی تری مورد توجه قرار گیرد، لزوم همکاری‌های استانی برای توسعه صادرات برق است. اگرچه گاهی هماهنگی بین کشورها از مسیر سازمان‌ها و نهادهای دولتی اثرگذار است و مثلاً مسائل شرکت‌ها در حوزه افغانستان از طریق مذاکرات توانیر با برشنا حل شود، اما به نظر می‌رسد اگر این کار به استان‌های مرزی سپرده شده و از مسیر مذاکرات بومی دنبال شود، گاهی تاثیرگذاری بیشتر و سریع‌تری خواهد داشت؛ بنابراین یکی دیگر از کارهایی که باید برای توسعه

آیا این پیشنهاد جهت اجرایی شدن، مطرح شده و اقدامی در این خصوص صورت گرفته است؟

صادرات انجام دهیم استفاده از ظرفیت شرکت‌های محلی و تمرکز بر ارتباطات محلی در استان‌های مرزی برای تسهیل حضور شرکت‌های ایرانی و حل مشکلات آنهاست. در این میان پیش‌بینی مشوق‌های مالی که بخشی از آن‌ها در ماده ۱۹ آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرات خدمات فنی مهندسی دیده شده هم یک ابزار بسیار کارآمد برای توسعه صادرات است. پیش‌بینی جوایز صادراتی، وام‌های کم بهره و اخذ ضمانت‌نامه با سپرده‌گذاری دو درصد، امکاناتی است که می‌تواند زمینه‌ساز تسهیل و توسعه صادرات شود.

در حال حاضر موضوعاتی از این دست در «ستاد هماهنگی روابط اقتصادی خارجی» دنبال می‌شود. این ستاد بیش از ۱۰ سال است که فعالیت می‌کند، اما خصوصاً بعد از تشدید تحریم‌ها و ظرف سه تا چهار سال گذشته تلاش مضاعفی به منظور توسعه صادرات غیرنفتی داشته است. اگرچه قطعاً امروز به شرایط مطلوب نرسیده‌ایم، اما این تحرک در وزارت خارجه شروع شده تا دیپلماسی اقتصادی را به عنوان یکی از بزرگ‌ترین وظایف دستگاه دیپلماسی کشور فعال کند.

در حال حاضر علاوه بر رایزن‌های اقتصادی که از سوی وزارت خارجه در کشورهای دیگر حضور می‌یابند، یکسری رایزن بازرگانی هم داریم که از سوی سازمان توسعه تجارت به سایر کشورها می‌روند. تعداد رایزن‌های بازرگانی در طول چند سال گذشته، به دلیل مشکلات مالی به شدت کاهش پیدا کرده است. هر چند اخیراً مصوب شده که سازمان توسعه تجارت به تشکل‌های صنفی مانند سندیکا کمک کند تا بتوانند به صورت مستقل حتی رایزن بازرگانی معرفی کنند. به نظر می‌رسد استفاده از ظرفیت تشکل‌ها در این حوزه گام بسیار موثری در راستای بهبود شرایط است.

البته از این مساله هم نمی‌توان چشم پوشید که گاهی نماینده‌هایمان در خارج از کشور تا جایی که توانستند از شرکت‌ها حمایت کرده و به حل مشکلاتشان کمک کرده‌اند. با این حال هنوز هم از ظرفیت‌های این نمایندگی‌ها در مذاکره، شناسایی بازار، بازاریابی و حمایت از شرکت‌های ایرانی به ویژه در حوزه زمینه‌سازی برای تامین مالی به شکل قابل قبولی استفاده نشده و باید تمرکز جدی‌تری روی این موضوع داشته باشیم.

از دیدگاه شما چطور می‌توان ضعف در ساختار دیپلماسی اقتصادی را جبران کرد؟

بله، درست است. متأسفانه شرکت‌های ایرانی در برخی از کشورها مانند عراق کار کرده و با چند مشکل جدی مواجه نظیر عدم پرداخت صورت وضعیت، پرداخت دیناری قراردادهای دلاری و کاهش ارزش معامله و بلوکه شدن مطالبات شرکت‌های ایرانی به دلیل تحریم‌ها، مواجه شده‌اند.

ما در مورد بعضی از شرکت‌ها به صورت موردی اقدام کرده و به نتایج خوبی رسیده‌ایم، ضمن اینکه اواخر سال گذشته پیش مشاور نخست‌وزیر عراق و نماینده ویژه نخست‌وزیر عراق برای حل و فصل مسائل و مشکلاتی که بر سر راه توسعه روابط تجاری ایران و عراق هست، با وزیر نیرو دیداری داشته و برای حل مشکلات ایرانی در عراق اعلام آمادگی کردند. بر همین اساس ما طی نامه‌ای به تشکل‌های تخصصی از آن‌ها خواستیم تا مشکلات شرکت‌های عضو خود را در بازار عراق استعلام و جمع بندی کرده و گزارش نهایی را به وزارت نیرو اعلام کنند تا از این طریق بتوانیم مشکلات شرکت‌های صادرکننده در بازار عراق را به صورت موثرتری دنبال کنیم. البته این موضوع از کانال‌های دیگری نظیر مذاکره با مقامات بانکی عراق هم در حال پیگیری است و امیدواریم که زودتر به نتیجه برسد ■

یکی دیگر از مشکلات صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی، بلوکه شدن پول‌های آن‌ها در کشورهای هدف به دلیل تحریم‌هاست. در این خصوص دولت چه اقداماتی داشته است؟

اسباب متعددی در شکل‌گیری این امر موثر بوده است. نخستین سبب، ناظر به مسأله محیط قراردادهای صنعت برق کشور به فراخور شخصیت حقوقی کارفرمایان گوناگون است؛ به‌عنوان مثال شرکت‌های برق منطقه‌ای، شرکت دولتی و شرکت‌های توزیع نیروی برق استان، شرکت خصوصی اداره‌کننده خدمات عمومی هستند. لذا احکام و آثار مترتب بر قراردادهای به‌تبع محیط آن‌ها متفاوت است. فرضاً قراردادهای ابلاغ نوع اول (لازم‌الاجرا) ذیل نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه کشور (مصوب ۱۳۸۵)، به‌طور مطلق بر شرکت‌های برق منطقه‌ای حاکم است، ولی حاکمیت همان قراردادها، بر شرکت‌های توزیع استان، به حکم «ماده ۴۰» قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت دو (مصوب اسفند ۱۳۹۳)، مقید و متوقف بر بهره‌مندی طرح/پروژه از بودجه عمومی کل کشور است.

با ملاحظه وضعیت پیش‌گفته، برخی از کارفرمایان صنعت برق، قراردادهایی را به امضای پیمانکاران، سازندگان و یا تأمین‌کنندگان رسانده‌اند که معارض با قوانین و مقررات کشور است و پیمانکاران، سازندگان و تأمین‌کنندگان نیز، توجه کمتری به این امر داشته‌اند. به‌طور مثال قراردادهایی که شرط خاتمه‌پیمان و یا شرط هاردشیپ (لزوم مذاکره مجدد به منظور بازگرداندن تعادل اقتصادی عوضین با تغییر اوضاع احوال، ناظر به غبن حادث) ندارد و کارفرمایان به استناد فقدان شرط خاتمه‌پیمان، به سوی فسخ یا ضبط ضمانت‌نامه و یا سوء استفاده از حق، مبنی بر اخطار به پیمانکاران و یا تأمین‌کنندگان مبنی بر لزوم اتمام کار و تأمین کالا در هر شرایطی رفته‌اند.

مورد مهم دیگر، نقص در شروط مالی، ناظر به خسارات و یا جبران ضرر و زیان مالی پیمانکاران، سازندگان و یا تأمین‌کنندگان در قراردادهای همسان (تیپ) ذیل حقوق عمومی است که ما در مقاله گستره شعاعی قرارداد به آن پرداخته‌ایم. در واقع با وجود علاقه بخش خصوصی به تعامل با دولت، ضعف در تدوین و تنظیم قراردادهای تیپ، که ما از آن به «بن‌بست مذاکره و تعامل» یاد می‌کنیم، به مسأله قضایی، دامن زده و پیمانکاران، سازندگان و یا تأمین‌کنندگان را، به‌منظور احقاق حق، به سمت مراجع قضایی، سوق داده است. البته صرف‌نظر از نقص موصوف قراردادهای همسان، عدم پیگیری صحیح و دقیق حقوقی از ناحیه بخش خصوصی، در بهره‌مندی از ظرفیت‌های موجود نظامات فنی و اجرایی نیز، در تداوم وضعیت فعلی، بی‌تأثیر نبوده است.

بحث تعدیل نرخ آحاد بهاء در قراردادهای قیمت واحد (فهرست‌بهای)، مابه‌التفاوت نرخ فلزات و مواردی از این دست را که ناظر به تعادل عرفی مالی است، نسبت به مواردی نظیر تجدیدنظر در نرخ پیمان (موضوع بخشنامه شماره ۴۷۷۰/۱۰۰، مورخ ۲۷ شهریور ۱۳۸۹ سازمان برنامه و بودجه کشور، مرتبط با تبصره ۸۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۶) و یا بخشنامه‌های جبران آثار تغییرات نرخ ارز که ناظر به تعادل عرفی اقتصادی است، امری علی‌حده محسوب می‌شود، به‌نحوی که به غیر از قراردادهای ذیل طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای (عمرانی) آن هم با شروط محدودکننده مندرج در بخشنامه تجدیدنظر در نرخ پیمان، اساساً هیچ‌یک از قراردادهای موجود در صنعت برق چه در حوزه خرید و چه در حوزه پیمانکاری، شرط صریحی در خصوص نحوه پوشش ریسک‌های تغییر در اوضاع و احوال قرارداد به نحوی که تفاوت‌های فاحش اقتصادی عوضین (معوض: مورد معامله اعم از خدمات پیمانکاری، ساخت و یا تأمین کالا؛ عوض: مابه‌ازاء مورد معامله) را مدنظر

با توجه به توضیحات شما، علت تداوم وضعیت نابسامان قراردادهای مورد بحث چیست؟

آیا پوشش ریسک‌های قیمت در شرایطی که تعدیلات در متن قراردادهای صنعت برق چه در حوزه خرید و چه در حوزه پیمانکاری، اعمال نشده‌اند، امکان‌پذیر است؟

صنعت برق این روزها در کنار همه چالش‌هایش، دچار یک گرفتاری بزرگ به نام قراردادهای متوقف است. این چالش علاوه بر توقف توسعه زیرساخت‌های توسعه‌ای این صنعت، زمینه را برای ورشکستگی بسیاری از شرکت‌های فعال سازنده و پیمانکار صنعت برق فراهم می‌کند. حمید حسین‌زاده، عضو هیأت مدیره سندیکای صنعت برق ایران در گفتگویی به بررسی وضعیت قراردادهای متوقف از منظر حقوقی پرداخته و راهکار حقوقی پیشنهادی برای این قراردادها را تشریح کرده است. متن این گفتگو را در ادامه می‌خوانید:

گفتگو با حمید حسین‌زاده | عضو هیأت مدیره سندیکای صنعت برق ایران

راهبرد برون‌رفت از بحران قراردادهای متوقف

دست‌اندرکاران صنعت برق کشور، به قراردادهایی که از اواخر سال ۱۳۹۱ تاکنون، متعهد (اعم از پیمانکار، سازنده و یا تأمین‌کننده تجهیزات)، عمدتاً به جهت افزایش لجام‌گسیخته نرخ ارز، با صعوبت در اجرای تعهدات مواجه شده و نهایتاً توقف و تعطیلی کار را، در پی داشته است، «قرارداد متوقف» یا «قرارداد بلاتکلیف» می‌گویند.

منظور از قرارداد متوقف (بلاتکلیف) چیست؟

خیر؛ اینجانب سال‌ها است که تأکید دارم، ما ماهیتی با عنوان «قرارداد متوقف» یا «قرارداد بلاتکلیف» در حقوق موضوعه نداریم؛ چه اینکه، اساساً علم در همه زمینه‌ها راهگشا است و بلاتکلیفی، معلول «جهل» و یا «فقدان اراده در تحقق یک امر» می‌باشد. در این فقره نیز، علم حقوق مسأله قراردادهای را حل کرده است. در واقع، وضعیت یک قرارداد صحیح (نافذ: دارای اثر حقوقی)، از دو حالت خارج نیست؛ ۱- جاری ۲- از هم گسیخته (به‌واسطه فسخ، تفاسخ و یا انفساخ)، فلذا قراردادی که اجرای تعهدات آن متوقف شده، بسته به زمان و نحوه توقف آن، یا جاری و مشمول حکم تعلیق، و یا تحت شرایطی که متعاقباً عرض خواهم کرد، از هم گسیخته است. ملاحظه می‌فرمائید که اولاً وصف متوقف، ناظر به تعهدات قراردادی می‌باشد و نه قرارداد، ثانیاً تکلیف قراردادی که متعهد با توقف در اجرای تعهدات آن مواجه شده، معلوم است.

آیا شما هم معتقد هستید که این دسته از قراردادهای بلاتکلیف‌اند؟

قرار داده و ضمانت اجرایی مقتضی را هم پیش‌بینی نموده باشد، ندارد. هر چند این امر، یعنی سکوت قراردادهای، به معنای فقدان ضمانت اجرایی و یا فقدان راهکار حقوقی برای پیمانکاران و تأمین‌کنندگان نیست، لیکن در بسیاری از موارد به جهت محدودیت قوانین، حل مسأله مستلزم صرف زمان و هزینه در مراجع قضایی و داوری، بوده است. در واقع، همانطور که پیش‌تر عرض کردم، با نقص در شروط قراردادهای همسان (تیپ) در این زمینه، رجوع به مرجع قضایی، از حیث تعدیل قضایی (به جای تعدیل قراردادی)، نظیر آنچه در مورد تعدیل قضایی اجاره‌بهاء املاک شاهد آن هستیم، اجتناب‌ناپذیر است.

همانطور که در پاسخ به پرسش قبلی عرض کردم، قراردادهای موجود صنعت برق شرط صریحی پیرامون نحوه پوشش ریسک‌های تغییر در اوضاع و احوال قرارداد به طور خاص نوسانات شدید قیمت‌ها ندارند، اما شرط ضمنی هم در حقوق قراردادهای همان کارکرد و آثار شرط صریح را، به همراه دارد و قانونگذار ایران هم آن را به رسمیت شناخته است. چه اینکه افزایش زائدالوصف قیمت‌ها، به طور مثال به‌تبع نوسانات شدید نرخ ارز، حادثه غیرقابل پیش‌بینی و غیرقابل پیش‌گیری و اجتناب‌ناپذیری است که، قابلیت انتساب به هیچ‌یک از طرفین عقد را ندارد؛ از طرفی این امر، قراردادهای (خصوصاً قراردادهای بلندمدت) را با دگرگونی اساسی اقتصادی روبرو می‌کند، به نحوی که عرفاً تعادل اقتصادی عوضین قراردادهای نسبت به لحظه انعقاد را، به طور کامل و فاحش از بین برده است. از طرفی اراده مشترک بر اجرای تعهد با بقاء اوضاع و احوال قراردادهای، مستقر بوده و تمرکز بر اجرای تعهد با شرایط جدید، می‌تواند دارا شدن بلاجهت یک طرف و ورود ضرر سنگین به دیگری را در پی داشته باشد که، به نوعی «سوء استفاده از حق» تلقی می‌شود؛ این امر بر اساس حدیث و قاعده مشهور لاضرر، منقول از نبی مکرم اسلام (علیه و آله صلوات الله تعالی) در و «اصل ۴۰» قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که مبتنی بر قاعده مذکور بوده، همچنین قید و رکن «حسن نیت» در عقد مناقصه و به‌تبع آن پیمان، بلاوجه و من‌غیرحق می‌نماید. پس استناد و ارجاع به شرط ضمنی بنایی و تبنایی (برگرفته از ذات قراردادهای مغایه‌ای عقود نظیر پیمانکاری، ساخت و تأمین کالا) یکی از راهکارهای ویژه حقوقی هم‌زمان با مذاکرات قراردادی است. نکات شایان ذکر این‌که استناد به قاعده نفی عسر و حرج (و نفی تکلیف مالایطاق)، باید در اثنای قرارداد و در مدت زمان کوتاهی از وقوع رویداد مسبب عسر و حرج باشد. از سوی دیگر، مطابق قاعده «المیسور لا یسقط بالمعسور»، تعهدات غیر قابل اجرای پیمان، نافی آن بخش از تعهدات که قابلیت اجرا دارند، نیست.

در باب قراردادهای موصوف ارائه نسخه واحد، کار خطایی است. اولاً محیط و شروط قرارداد و مدت زمان توقف و نیز، وضعیت تأخیرات مجاز و غیر مجاز، ثانیاً امکان بهره‌مندی از ظرفیت خاتمه‌پیمان و تعلیق بایستی بررسی شود. بند نخست ابلاغیه شماره ۹۸/۴۸۹۷۸/۳۵۰ مورخ ۲۹ بهمن ۱۳۹۸ وزارت نیرو هم، تصریح دارد «با توجه به محدودیت منابع مالی دستگاه‌های اجرایی، قراردادهای هر پروژه را بر اساس درجه اهمیت، میزان پیشرفت فیزیکی و اعتبار مورد نیاز برای تکمیل، اولویت‌بندی نموده و در خصوص پروژه‌های با اولویت کمتر، ضمن هماهنگی اولویت پروژه با معاونت برنامه‌ریزی و امور اقتصادی شرکت توانیر، توافق لازم با طرف قرارداد در مورد چگونگی ادامه، تعلیق یا خاتمه قرارداد (طبق مواد مرتبط در قرارداد) و سایر ضوابط مربوطه تصمیم مقتضی اخذ نماید.» لکن به نظر می‌رسد، در خصوص

راهکار حقوقی پیشنهادی برای قراردادهای نابسامان و متوقف بر اثر افزایش نرخ ارز چیست؟

از آنجا که کارفرمایان صنعت برق، دولتی و یا زیرمجموعه دولتی هستند و هر اقدام حقوقی ممکن است به فرار گرفتن آنها در لیست سیاه شرکت‌های کارفرما منجر شود، آیا امکان جلوگیری از وقوع این مساله در قالب یک اقدام قانونمند وجود دارد؟

قراردادهایی که از مدت زمان توقف فعالیت‌های آن، بیش از شش ماه گذشته و پیمان، از سوی کارفرما/خریدار، تمدید نشده (و به عبارتی پیمان، با تعلیق قهری مواجه شده) و یا حق فسخ مشارالیهما، به‌طور ضمنی اسقاط شده، خاتمه‌پیمان محقق گردیده باشد. رویه قضایی نیز، همسو با این نظر بوده و با احراز عدم ابراز اراده انشایی از سوی کارفرما/خریدار، به خاتمه‌پیمان قرارداد (اعم از پیمانکاری و یا ساخت و تأمین کالا)، حکم نموده است.

اولاً ایجاد لیست سیاه و اعمال محدودیت شغلی، نباید مغایر با «اصل ۲۲» قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران باشد؛ پس اساساً بلاک‌لیست‌کردن پیمانکاران و تأمین‌کنندگان از سوی کارفرمایان بدون اذن قانون، خلاف و موجب پیگرد قانونی است. ثانیاً و اتفاقاً در مواردی پیگیری‌های قانونی و قضایی پیمانکاران و تأمین‌کنندگان موجب اصلاح روند اداری شده است. در پاسخ به بخش دوم سوال شما هم بایستی عرض کنم که بله پیمانکاران و تأمین‌کنندگان می‌توانند بابت این اقدام غیر قانونی کارفرمایان، بسته به شرایط مناقصه به شورای رقابت، هیأت‌های رسیدگی به شکایات قانون برگزاری مناقصات و یا دادگاه‌ها رجوع کنند.

پیمانکاران و تأمین‌کنندگان می‌توانند، با تکیه بر قاعده «العقود تابعه للقصود» و مستنداً به «ماده ۲۲۰» قانون مدنی و وحدت ملاک از اسباب و مبنای شرط فورس ماژور در قراردادهای و تنقیح مناط، همچنین ملحوظ نمودن شرط ضمنی بنایی، مبنی بر لزوم برقراری تعادل مجدد عوضین با وقوع غبن حادث در عقد مغایه‌ای که امکان حق استناد به توافقات پیشین از سوی طرفین نیز، سلب و ساقط نشده باشد، جبران آثار افزایش زائدالوصف قیمت‌ها، به‌تبع نوسانات شدید را درخواست و پیگیری کنند. امارات قانونی و اوضاع و احوالی که دلالت بر وضعیت خاص و هاردشپ نماید (نظیر نامه شماره ۶۰/۱۱۶۶۰۴، مورخ ۲۴ شهریور ۱۳۹۷ دبیر کارگروه تنظیم بازار پیرامون معافیت کالاهای اساسی از مالیات علی‌الحساب واردات قطعی؛ نامه شماره ۹۷/۲۶۰۱۸/۳۵۰، مورخ ۱۵ آرمرداد ۱۳۹۷ معاون وزیر در امور برق و انرژی پیرامون دریافت مجوز خاتمه قراردادهای؛ نامه شماره ۹۷/۳۰۷۳۷/۷۰۰ مورخ ۲۰ شهریور ۱۳۹۷ معاون آب و آبفا پیرامون همکاری با پیمانکاران، مشاوران و تأمین‌کنندگان کالا در شرایط کنونی؛ نامه شماره ۱۱/۱۷۱۶۲، مورخ ۱۹ تیر ۱۳۹۷ رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت توانیر، پیرامون همکاری با پیمانکاران و تولیدکنندگان صنعت برق، ابلاغیه شماره ۹۸/۴۸۹۷۸/۳۵۰، مورخ ۲۹ بهمن ۱۳۹۸ وزارت نیرو و اسناد مشابه)، می‌تواند مستند ایشان قرار گیرد.

به‌طور خلاصه، راهبرد اصلی پیشنهادی شما به پیمانکاران، سازندگان، تأمین‌کنندگان، برای خروج از بحران قراردادهای با وضعیت پیش‌گفته چیست؟

با ملاحظه وضعیت موجود و مواردی که عرض کردم، پیشنهاد ما، تمرکز بر اسباب خاتمه‌پیمان و بهره‌مندی از ظرفیت خاتمه‌پیمان قراردادی و قهری (مبتنی بر قوانین و مقررات آمره بالادستی)، ضمن پیگیری جواز تأخیرات و تعدیلات قراردادی و قانونی، نزد کارفرما/خریدار در مدت زمان معقول است. در صورت امتناع کارفرما/خریدار از اعمال خاتمه‌پیمان و تعدیلات و یا عدم امکان اعمال آن‌ها به‌جهت نقص در شروط مالی ذیل حقوق عمومی، بهره‌مندی از ظرفیت خاتمه‌پیمان و تعدیل نزد مرجع قضایی، ذیل «اصول ۳۴ و ۱۵۹» قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، از حیث قاعده «الحاکم ولی الممتنع»، با الگوهای فقهی و حقوقی که متذکر شدیم، می‌تواند در دستور کار قرار گیرد. / «و الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ» ■

آوردگاه نفس گیر

تحریم و \$ ارز

محمد هادی فقیهزاده | عضو هیات مدیره سندیکی صنعت برق ایران

طی سال‌های اخیر اقتصاد و صنعت کشور تحت شدیدترین و گسترده‌ترین تحریم‌های بین‌المللی قرار گرفته است. اما با وجود تحریم‌ها و بر خلاف بسیاری از پیش‌بینی‌ها، مجموعه نهادهای اقتصادی و صنعتی همچنان به حرکت خود ادامه داده‌اند. صنعت برق به عنوان یکی از صنایع راهبردی و پیش‌ران، با ماهیت مولد و کارآمدی که دارد در استمرار این حرکت نقش بی‌بدیلی داشته است. این صنعت نه تنها به عبور از بحران‌های قابل انتظار کمک کرده، بلکه با افزایش ظرفیت تولید، موجب حرکت رو به رشد در صنایع دیگر نیز شده است.

افزایش بیش از ۶۰۰۰ مگاوات تولید برق تا انتهای تابستان ۱۴۰۱، گواهی بر توان فنی و اجرایی کشور برای تحقق اهداف عالی کشور در این حوزه است. اما بر کسی پوشیده نیست واردات مواد اولیه و اجزاء و قطعات، بخش مهمی از زنجیره تولید و اجرای پروژه‌هاست که در سال‌های اخیر به دلیل تحمیل تحریم‌های تجاری و بانکی، و طولانی شدن زمان مذاکرات قراردادی و وقفه‌های ناشی از فراگیری کرونا، با هزینه‌های اضافه‌ای مواجه بوده است. در کنار شرایط تحمیلی فوق، از سال ۹۷ به این سو و با محدودیت‌های ارزی که

در کشور برای واردات به وجود آمد، تغییر بعضاً روزانه مقررات و ابلاغ بخشنامه‌ها و ضوابط ناظر بر واردات، یکی از عواملی بوده که مسیر واردات کالا را دچار پیچیدگی و تولیدکنندگان را سردرگم کرده است. در بازه زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۶ جمعیاً ۱۷۵۸ بخشنامه که ۸۴۲ مورد در حوزه صادرات و ۶۳۷ مورد در حوزه از سوی دستگاه‌های مرتبط صادر شده است. این در حالی است که برای حمایت و مانع‌زدایی از تولید، قانونگذار همواره بر مقررات‌زدایی تأکید داشته است. ایجاد ایستگاه‌های جدید در مسیر تامین ارز از سامانه نیما و طولانی شدن زمان ثبت سفارش و کنترل‌های مضاعفی

که در این مسیر قرار گرفته‌اند از جمله عواملی هستند که در کنار محدودیت‌های تحریمی پیش گفته عملاً زمان تولید تجهیزات و اجرای پروژه‌ها را طولانی‌تر کرده و فشار بیشتری بر تامین مالی و سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی یا بازرگانی ایجاد کرده است. بطور نمونه طولانی بودن زمان صدور کد تخصیص ارز در سامانه جامع تجارت عموماً به انقضای اعتبار پروفرمای فروشنده خارجی در شرایط کنونی بازار که قیمت‌های جهانی بطور روزانه دچار تغییرات هستند، می‌انجامد و این موضوع به ناچار متقاضی واردات را وادار به تامین ارز خارج از سامانه و پرداخت به فروشنده می‌کند. پرداخت ارز از طریق صرافی‌های مورد تایید بانک مرکزی پس از دریافت معادل ریالی ارز در زمان نامعلومی (تجربه دیرکرد تا ۴۵ روز را در بین فعالان اقتصادی مشاهده شده) به حساب‌های خارجی منتقل می‌شود که در این بین ریسک‌های واریزی‌های مضاعف به فروشنده و باقی ماندن بخشی از وجه نزد صرافی یا فروشنده ریسک‌ها و فشار و استرس اضافه‌ای را برای فعالان اقتصادی در از بین رفتن بخشی از سرمایه، طی کردن بروکراسی اضافه و نهایتاً در بالا رفتن قیمت تمام شده تولید و واردات در بر خواهد داشت. ضمن اینکه طولانی بودن این فرایند و تغییرات قیمت جهانی در بازه انجام واردات ریسک مهم دیگری است که می‌تواند به ضرر کلی فعالان اقتصادی منجر شود.

یکی دیگر از مشکلات پیش روی شرکت‌های فعال در صنعت برق، مربوط به مشکلات عدیده پیش روی شرکت‌های مهندسی و بازرگانی فعال در این حوزه، در زمینه ثبت سفارش و تامین ارز، صرفاً به دلیل غیرتولیدی بودن آنهاست که این

موضوع منجر به تعطیلی بسیاری از این فعالان اقتصادی شده است. در حالی که این بخش در تدارکات خارجی کالاهایی که به علت مقیاس نیاز، تامین آنها برای تولیدکنندگان امکان‌پذیر نیست یا شناسایی و تدارکات کالا و تجهیزات اصلی و غیرتقلبی در شکلی حرفه‌ای، ارزش افزوده قابل ملاحظه‌ای می‌تواند ایجاد کنند، فقدان فعالیت‌های این تامین‌کنندگان باعث کمیاب شدن برخی از اقلام در بازارهای داخلی و گران‌تر شدن هزینه تمام شده تولید در این بخش شده

اصلاح سیاست‌های مربوط به تجارت خارجی و رویه‌های اداری نیازمند یک نگرش تحولی است و اقدامات محدود و جزئی، کمکی به حل جدی مشکلات نخواهد کرد. اگر معتقدیم در میانه یک جنگ اقتصادی هستیم که هستیم، تنها تصمیمات شجاعانه و تحولی است که می‌تواند کارگشا باشد.

است که انتظار می‌رود رفع مقررات اضافه، موجب فعالیت مجدد این شرکت‌ها شود.

یکی دیگر از مشکلاتی که در شکلی متناقض اقدامات حمایتی سیاستگذار در حمایت از تولید دانش‌بنیان را زیر سؤال برده، پیگیری اعمال معافیت‌های مالیاتی و گمرکی برای واردات ماشین‌آلات خط تولید است؛ در حالی که با ارتقاء دانش و توانمندی سازندگان داخلی در بسیاری از موارد منجمله تولید ماشین‌آلات خطوط تولید کشور صاحب توان تولید داخل شده است و در حالی که قانونگذار در قانون بودجه ۱۴۰۱ و براساس حمایت قانون جهش تولید دانش‌بنیان معافیت حقوق ورودی ماشین‌آلات خط تولید بند (غ) (ماده ۱۱۹) قانون امور گمرکی را بطور

کامل حذف کرده بود، در عمل با توجه به لایحه اصلاحی بند ه تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نه تنها پرداخت حقوق ورودی ماشین‌آلات به حداقل رسیده، بلکه با ابلغیه‌های اجرایی بعدی به گمرک، معافیت مالیاتی واردات ماشین‌آلات همانند سابق برقرار شده است. نکته بسیار مهم این است که تلقی خط تولید مشمول تفاسیر کارشناسی می‌شود که در سال‌های اخیر بسیاری از تجهیزات تولید شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی نظیر توربین و ژنراتور و سیستم‌های کنترل را در رقابتی ناعادلانه با واردات قرار داده است. به این ترتیب که سرمایه‌گذار در تامین این تجهیزات از تولیدکنندگان داخلی، ملزم به پرداخت هزینه‌های بخش وارداتی و مالیات بر ارزش افزوده و احتساب این هزینه‌ها در سرمایه‌گذاری اولیه طرح می‌شود در حالی که برای واردات این هزینه‌ها با معافیت‌های تعریف شده نزدیک به صفر منظور می‌شود.

در پایان انتظار می‌رود مجموعه سیاستگذاران و تصمیم‌سازان در موضوعات تجارت خارجی با درک روشن از وضعیت فعالان صنعت برق در مواجهه با تحریم‌های خارجی و رقابت ناعادلانه با رقبای خارجی، ضمن جلوگیری از واردات تجهیزاتی که در آنها توانمندی تولید داخل وجود دارد، راه را برای واردات مواد اولیه و ملزومات مصرفی و سایر تجهیزات مورد نیاز صنعت برق هموار و کم هزینه کنند. اصلاح سیاست‌های مربوط به تجارت خارجی و رویه‌های اداری نیازمند یک نگرش تحولی است و اقدامات محدود و جزئی، کمکی به حل جدی مشکلات نخواهد کرد. اگر معتقدیم در میانه یک جنگ اقتصادی هستیم که هستیم، تنها تصمیمات شجاعانه و تحولی است که می‌تواند کارگشا باشد ■

جنگ سازندگان برای حیات و بقا

محمد فارسی | عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران

در دنیای کنونی پایه‌گذاری مجموعه‌های ساخت و تولید از پیچیدگی‌های خاصی برخوردار است. چنانچه عده‌ای دل به دریای معضلات و مشکلات زده و با قبول ریسک‌های موجود و با پشتکار خستگی‌ناپذیری در یکی از رشته‌های صنعتی شروع بکار می‌کنند و با هر سختی که وجود دارد به پیش می‌روند تا بالاخره موفق به راه‌اندازی آن مجموعه می‌گردند و محصولات خود را به بازار عرضه می‌دارند. این افراد را گروه اول نام می‌گذاریم. گروهی دیگر در جامعه وجود دارند که از محصولات گروه اول استفاده کرده و پس از اکتیاف آن بصورت واسطه‌ای، آن را به بازار عرضه می‌دارند. این گروه را گروه دوم نام می‌گذاریم. در اینجا هر دو گروه برای تامین نیازهای مورد نیاز و ارتقای بکارگیری از مصنوعات در رشته خود تلاش می‌کنند، ولی از آنجائیکه بحث ما چالش‌های سازندگان و تولیدکنندگان است؛ لذا فقط گروه اول را مورد ارزیابی و بررسی قرار می‌دهیم.

سازندگان و تولیدکنندگان افراد خلاق و ریسک‌پذیری هستند که با تشخیص موقعیت‌ها و خلاءهای موجود جامعه اقدام به احداث و تولید کالایی که مد نظرشان است، می‌کنند و تا زمانی که بازار به آن کالا نیاز دارد، تلاش می‌کنند حوزه کاری خود را گسترش دهند. سازندگان براساس تغییر شرایط زمانی و اقتصادی چالش‌هایی را به مرور تجربه کرده و در صورت گذر از مشکلات است که فعالیت خود را حفظ خواهند کرد. پس از گذشت چهار دهه از فضای بوجود آمده برای کار گروه اول، شاهد شرایطی هستیم که نگرانی از صدمه دیدن آنها به شدت نمایان است و با ترفندها و سیاست‌های خود بدون هیچ پشتوانه‌ای سعی در بقا دارند. برخی از چالش‌های سازندگان و تولیدکنندگان در ادامه تشریح شده است.

۱ بی‌ثباتی قوانین

تولیدکننده براساس یک سری قوانین و مصوبات مربوطه، برنامه‌ریزی و شروع بکار می‌کند و انتظار دارد به مرور زمان قوانین در جهت حمایت از تولید ارتقاء یافته و چتر حمایتی بیشتری برایش فراهم آورد. درحالی که با تغییر دولتمردان و شرایط جدید بوجود آمده، با نقض قوانین و جایگزینی با شرایط جدید مواجه می‌شوند، از شرایط و ضوابط صادرات و واردات گرفته تا تعرفه‌های گمرکی و تخصیص ارز و شرایط حاکم بر صادرات. تعدد و عدم ثبات ضوابط و قوانین و دستورالعمل‌های صادره بزرگترین چالشی است که یک تولیدکننده را تحت تاثیر قرار می‌دهد و باعث سردرگمی برای برنامه‌ریزی آینده می‌گردد. قابل ذکر است روزنامه دنیای اقتصاد در تاریخ ۴ آبان ۱۴۰۱ در گزارشی اعلام کرده است که ۱۷۵۸ دستورالعمل از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ توسط دستگاه‌های ذیربط و در ارتباط با فعالان اقتصادی صادر شده است.

۲ عدم ثبات اقتصادی

برای برنامه‌ریزی و گسترش فعالیت، هر تولید کننده‌ای می‌بایست قادر به پیش‌بینی فروش، هزینه‌ها و توسعه تولیدات خود باشد، که با تغییر برابری ارزش پولی کشور هیچ تولیدکننده‌ای قادر به چنین کاری نیست و حتی در بسیاری از موارد منجر به ورشکستگی آنها شده است.

۳ رکود بازار

یکی از عوامل مهمی که تولیدکنندگان و سازندگان را از پا درمی‌آورد، رکود بازار در مقاطع مختلف و با دلایل خاص خود است مثلاً عنوان می‌شود، پیمانکاران این صنعت فربه شده و بایستی لاغر شوند. یعنی چه؟! و یا به بهانه نیاز فوری کشور فلان کالا مجوز واردات موقت را به کشور می‌گیرد و تولید داخلی آن متوقف می‌شود، یا با دور زدن قوانین افراد رانت‌خوار از فرصت استفاده کرده و کالایی را وارد و در بازار پخش می‌کنند. فشارهای مالی و تخلیه سرمایه در گردش تولیدکنندگان دو عامل مهم باعث بوجود آمدن شرایط بحرانی مالی می‌شوند:

الف: تورم بالا و جبران مابه‌التفاوت آن برای ادامه حیات تولید مخصوصاً تغییرات ناگهانی نرخ ارز تا ۱۰ برابر نرخ قبلی

ب: عدم پرداخت مطالبات توسط کارفرمایان

در بسیاری از قراردادهای فروشها رسم بسیار ناپسندی توسط کارفرمایان (بخصوص دولتی) وجود دارد که قراردادهایی را بصورت یکطرفه و بدون بودجه مربوطه منعقد می‌کنند و زمانی که پروژه به انجام می‌رسد، تولیدکننده بجای تمرکز روی تولید و توسعه کار خود، اکثر وقت خود را برای دریافت مطالبات که بعضاً مربوط به یکسال قبل است، صرف می‌کند. بدیهی است سرمایه در گردش آنها به نصف و یا حتی کمتر از آن تقلیل می‌یابد.

گاهی شرایط ایجاب می‌کند تولیدکننده، شمشیر صد لبه داشته باشد تا بتواند با مشکلات تغییرات نرخ ارز، بیمه، بانک، دارایی، محیط زیست، بهداشت کار، تورم، تامین مواد اولیه، رکود بازار، رانت‌خوارها، قوانین متعدد و ضد و نقیض، مشکلات کارگری، مشکلات نقدینگی، مقابله کند تا بتواند به حیات خود ادامه دهد ■

لااله زمانی | عضو کمیته تخصصی سازندگان سندیکی صنعت برق ایران

عملکرد صنعت برق ایران در طول چهار دهه اخیر می‌تواند یک مدل توسعه‌ای مناسب برای تدوین نقشه راه توسعه و خودکفایی صنایع مختلف باشد. این صنعت مخصوصاً در دو دهه ابتدایی پس از انقلاب، ظرفیت‌سازی گسترده‌ای در حوزه‌های ساخت تجهیزات و تولید خدمات فنی و مهندسی داشته و توانسته به یکی از الگوهای موفق در خودکفایی تبدیل شود. عمده ظرفیت‌هایی که در زمینه ساخت تجهیزات کلیدی صنعت برق ایجاد شده، حاصل سرمایه‌گذاری‌ها و تلاش‌های بخش خصوصی این صنعت بوده است. این ظرفیت‌ها با وجود فرار و نشیب‌های متعدد ناشی از کمبود مستمر نقدینگی، رکودهای دوره‌ای و تحریم‌هایی که در طول سالیان متمادی همواره با شدت و ضعفی متفاوت فعالان اقتصادی ایران را دچار درس‌های زیادی کرده، حفظ شده‌اند.

واقعیت این است که صنعت برق جزو صنایعی است که بدون بهره‌گیری از رانت یا حمایت‌های خارج از ساختارهای قانونی توسعه یافت و بعدها به یکی از بزرگترین صادرکنندگان تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی تبدیل شد. بر خلاف برخی صنایع که از همان ابتدا بر پایه انحصار و حمایت‌های رانتی برخوردار شدند، برق در سال‌های پس از انقلاب با اتکا به توان

عملی و تخصص و دانش مهندسان ایرانی توانست به یکی از پرچمداران خودکفایی بدل شود. اگرچه سازندگان صنعت برق همواره تلاش کرده‌اند ضمن توسعه ظرفیت‌هایشان، از روند پرشتاب فناوری‌های روز عقب نمانند، اما باز هم چالش‌های پرتعداد فضای کسب و کار سرعت حرکت آن‌ها را کند و موانع متعددی را پیش روی آن‌ها ایجاد کرده است. به بیان ساده‌تر سازندگان به دلیل ماهیت فعالیت خود به شدت از مولفه‌های اقتصاد کلان که در طول سالیان گذشته با نوسانات و افت و خیزهای زیادی مواجه بوده، تأثیر می‌پذیرند. به همین دلیل صنایع ساخت محور از محل چالش‌های ناشی از عوامل اقتصادی، دچار آسیب‌های جبران‌ناپذیرتری می‌شوند که عوارض آن در غالب موارد دامنگیر همه بخش‌های صنعت برق می‌شود.

البته نمی‌توان از مساله چشم پوشید که دولت همواره تلاش کرده در سایه قوانین و سیاست‌های ویژه از ساخت داخل و با اتکا به ابزارهایی نظیر تعرفه‌های گمرکی و یا منع واردات کالاهایی که مشابه داخلی دارند، از فعالان این حوزه حمایت کند. در همین راستا قوانینی نظیر "سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی"، "قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت

از کالای ایرانی"، "قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن‌ها در امر صادرات" و ... می‌توانستند به پشتوانه‌های محکم و مناسبی برای سازندگان کالا و تجهیزات تبدیل شوند، اما واقعیت این است که این قوانین در برخی جهات فارغ از توفیق‌های بخشی و مقطعی، نتوانستند دستاوردهای مورد انتظار را محقق کنند. این در حالیست که در بیش از یک دهه گذشته، شعار سال و پیرو آن سیاست‌های کلان کشور، بر مبنای توسعه و حمایت از تولید پی‌ریزی شده است. به نظر می‌رسد بخشی از این ناکارایی در قوانین بالادستی ناشی از این است که بسیاری از آن‌ها در غالب موارد، با عدم شفافیت و یا تفاسیر متنوع، عملاً کارایی و چابکی خود را از دست داده‌اند. به عنوان مثال قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی، می‌بایست به ایجاد منع جدی از واردات کالاها و تجهیزاتی منجر می‌شد که شرکت‌های داخلی توان ساخت آن را دارند. اگرچه در ابعاد کلان و برای تجهیزات عمدتاً گران قیمت برقی پیاده‌سازی شده، اما در خصوص تجهیزاتی که سهم قیمتی محدودتری در پروژه‌ها دارند، تعهد کمتری به این قانون دیده می‌شود.

در حقیقت گزاف بودن بهای پروژه‌های صنعت برق و سهم معمولاً یک یا پنج درصدی تجهیزات کوچک، اما کلیدی مانند مقرر در این پروژه‌ها، دست مشتریان دولتی و خصوصی را برای خرید خارجی و معمولاً بسیار گران‌تر این تجهیزات باز گذاشته است. به این ترتیب امروز واردات تجهیزات مشابه خارجی، با وجود قوانین بالادستی، به یک چالش جدی برای سازندگان تبدیل شده است.

در حالی که سازندگان داخلی محصولات می‌مانند مقرر علی‌رغم مشکلات پرتعدادی نظیر تحریم و انباشت مطالبات، همچنان تلاش می‌کنند ضمن حفظ نیروی انسانی خود، به تولید با ظرفیت خالی ۳۰ تا ۵۰ درصد کارخانه‌های خود ادامه دهند، ابزارهای قانونی برای ممانعت از واردات کالاهای مشابه داخلی دچار ناکارآمدی جدی هستند.

همه فعالان حوزه ساخت تجهیزات صنعت برق به پذیرش هزینه واردات مواد اولیه تحت فشار چشمگیر تحریم‌ها، تأمین ارز، انباشت مطالبات معوق از کارفرمایان دولتی و خصوصی و رکود حاکم بر این صنعت خو گرفته و تلاش کرده‌اند از ظرفیت‌های تولیدی خود که به دلیل عمق ساخت بالا، بخش موثری از GDP کشور محسوب می‌شوند، صیانت کنند. در این شرایط عدم تعهد پیمانکاران به قوانین روشن و مشخصی مانند استفاده حداکثر از توان ساخت داخل و عدم نظارت شرکت‌های مشاور

و کارفرمایان دولتی به عنوان بهره‌برداران نهایی پروژه‌های زیرساختی، مساله‌ای است که مواجهه با آن در توان شرکت‌های سازنده نیست.

به علاوه نباید این مساله را فراموش کرد که با وجود سهم محدود تجهیزات کوچک کلیدی در پروژه‌های زیرساختی، تأمین آن از شرکت‌های خارجی با قیمت‌های چند برابری، بهای تمام شده پروژه‌های زیرساختی برق را افزایش داده و به هدررفت منابع مالی این صنعت منجر می‌شود. ضمن اینکه تجهیزات ساخت داخل در غالب موارد تست‌های مورد انتظار توانیر و شرکت‌های زیرمجموعه را پشت سر گذاشته، استانداردهای لازم را کسب کرده و مطابق با شرایط جغرافیایی و آب و هوایی کشور ساخته شده‌اند.

این امتیازات در کنار الزام دولت‌ها برای محافظت از ظرفیت‌های ساخت داخل و سیاست‌های کلان کشور در خصوص توسعه ساخت و تقویت خودکفایی در صنایع مختلف، به درستی

نباید این مساله را فراموش کرد که با وجود سهم محدود تجهیزات کوچک کلیدی در پروژه‌های زیرساختی، تأمین آن از شرکت‌های خارجی با قیمت‌های چند برابری، بهای تمام شده پروژه‌های زیرساختی برق را افزایش داده و به هدررفت منابع مالی این صنعت منجر می‌شود.

نشان می‌دهد که تعهد به قوانین بالادستی در حوزه حمایت از ساخت داخل و نظارت بر حسن اجرای آن‌ها از مسیرهای متعدد به ویژه شرکت‌های مشاور و کارفرما، الزامی است که می‌تواند شرکت‌های کوچک و متوسط را به عنوان موتورهای محرک توسعه پایدار اقتصادی و صنعتی کشور حفظ کرده و زمینه را برای توسعه ظرفیت‌های تولیدی آن‌ها فراهم آورد؛ بنابراین باید گفت آنچه که امروز سازندگان صنعت برق ایران به آن نیاز دارند، تدوین سیاست‌ها و قوانین جدید نیست، بلکه بهره‌گیری فراگیر، شفاف و فارغ از اعمال سلیقه شخصی از قوانین موجود است. امروز ظرفیت‌های بخش خصوصی صنعت برق، بیش از هر زمان دیگری می‌تواند زمینه‌ساز توسعه زیرساختی و توسعه صادرات شود، اما این هم در گرو ایجاد یک عزم ملی برای حمایت از صنایع ساخت محور در قالب سیاست‌های کلان و بالادستی کشور است ■

اما دریغ از

“
یک پاسخ!
”

سعید مذهب‌ترابی | رئیس کمیته مهندسی مشاور سندیکای صنعت برق ایران

تجربه تاریخی هرگونه توسعه موفق در سایر کشورها بیانگر این است که مهندسين مشاور نقش موثر و انکارناپذیری در توسعه ایفا کرده‌اند و بی‌شک هر تلاشی برای توسعه بدون زیرساخت مشاوره و حمایت از آن به مثابه آب در هاون کوبیدن است. این بخش از ساختار توسعه، همانند مغز متفکر و تصمیم‌ساز عمل کرده و وجود مشاورینی آگاه، باتجربه، متخصص و حمایت شده می‌تواند موجبات هر تصمیم منطقی و هوشمند و آینده‌نگری را برای تصمیم‌گیران فراهم کند.

متأسفانه در حال حاضر حال شرکت‌های مهندسی مشاور خوب نیست و چنانچه اقدام عاجلی برای بهبود اوضاع آن‌ها نشود امکان هرگونه فروپاشی وجود دارد و قطعا هر خللی در ساختار دانش و نیروی انسانی این شرکت‌ها لطمات جبران‌ناپذیری برای آینده توسعه کشور رقم خواهد زد.

توسعه در کشور ما هم از این امر مستثنی نبوده و سال‌های زیادی طول کشیده است که مشاورین طراز اول با پتانسیل رقابت با مشاورین بزرگ جهانی در کشور پرورش یافته و رشد کنند، برخی از این شرکت‌ها باعث شده‌اند بدعت ناماندگاری برندها در کشورمان شکسته شود که قدمت و آوازه آن‌ها به بیش از نیم قرن هم می‌رسد. متأسفانه در حال حاضر حال شرکت‌های مهندسی مشاور خوب نیست و چنانچه اقدام عاجلی برای بهبود اوضاع آن‌ها نشود امکان هرگونه فروپاشی وجود دارد و قطعا هر خللی در ساختار

دانش و نیروی انسانی این شرکت‌ها لطمات جبران‌ناپذیری برای آینده توسعه کشور رقم خواهد زد.

در چند سال اخیر این شرکت‌ها علاوه بر مشکلاتی از قبیل تبعات تحریم، انباشت مطالبات، کمبود کار با معضلی با عنوان هزینه‌های تحمیلی ناشی از لزوم اعمال دستمزدهای تحمیلی و افزایش هزینه‌ها ناشی از تورم مواجه شده‌اند در صورتی که همان مرجع اعمال دستمزد دستوری، هیچ برنامه‌ای برای ایجاد درآمد متناسب با افزایش هزینه‌ها تدوین نمی‌کند. از آنجا که هزینه‌های مرتبط با منابع انسانی وجه قالب هزینه‌های این شرکت‌ها را به خود اختصاص می‌دهد لذا هر خللی در تناسب بین هزینه و درآمد به مرور منجر به شکست ساختار نیروی انسانی این شرکت‌ها و تهی شدن آن‌ها از درون می‌گردد.

طی چند سال اخیر برای جلوگیری از فاجعه فوق، پیگیری‌های متعدد و مستمری توسط نهادهای حقیقی و حقوقی به عمل آمده است که در این یادداشت فقط به مکاتباتی اشاره می‌شود که با سازمان‌های مختلف و خصوصا سازمان معزز برنامه انجام شده اما دریغ از یک پاسخ!

برای شروع بحث تعریفی از ساختار شرکت‌های مهندسی مشاور ارائه می‌شود. شرکت‌های مهندسی مشاور شرکت‌هایی دانش و انسان‌محور هستند که میانی اصلی ساختار آن‌ها بر نیروی انسانی شکل گرفته است. براساس یک رسم دیرینه هزینه این سازمان‌ها تابع هزینه‌های دستوری سالانه شورای عالی کار و نرخ تورم سالانه و توافقات موردی است، ولی درآمد آن‌ها منطبق بر ضرایب غیرمتناسب

و ابهام‌آلود سازمان برنامه و یا با مذاکره مستقیم با کارفرمایان تحقق می‌یابد. تجربه چند سال اخیر نشان می‌دهد تاثیر ابلاغ دستوری هزینه‌ها و تورم در قیمت تمام شده شرکت‌های فوق بسیار بالاست و ضرایب درآمدهای ابلاغی به هیچ عنوان با افزایش هزینه‌ها تناسب ندارد.

این مغایرت درآمد و هزینه از سال‌های ۱۳۹۶ به بعد شدت زیادی پیدا کرد و علیرغم نامه‌نگاری‌های متعدد، برگزاری جلسات و سمینارها و... میخ آهنین در سنگ نرفت و بلا تشبیه حکایت آن حیوان زبان بسته ملا شد و کاهش تدریجی خوراک که عاقبت منجر به تلف حیوان شد.

همه انجمن‌ها، سندیکاها و جامعه مهندسين مشاور طی سال‌های اخیر بارها احتمال فروپاشی شرکت‌های مهندسی مشاور را متذکر شده‌اند، ولی سازمان معزز برنامه هنوز فرصت پاسخ به مکاتبات را پیدا نکرده است و دلسوختگان این صنعت تاثیرگذار نگران نوشدارو و سهراب هستند. به عنوان مثال شورای عالی کار برای سال ۱۴۰۱، ضریب افزایش حقوق برای پرسنل تابع قانون تامین اجتماعی که همه پرسنل شرکت‌های مهندسی را نیز مشمول می‌شود، بیشتر از ۵۰ درصد اعلام کرده است که با هزینه‌های مرتبط جنبی و نرخ تورم به بیش از ۶۰ درصد می‌رسد این در حالی است که سازمان معزز برنامه ضریب افزایش درآمد این شرکت‌ها را با توجه به ماهیت زمانی شروع پروژه‌های ذیربط به طور متوسط ۳۰ درصد اعلام کرده است. واقعا شرکت‌های مهندسی مشاور که در رنکینگ سودآوری سرمایه در زمره آخرین

رتبه‌ها قرار دارند و شاید عشق و یا جنون باعث سرمایه‌گذاری در بخش مهندسين مشاور می‌شود، چگونه باید این حفره ۳۵ درصدی بین درآمد و هزینه را پر کنند؟ این مغایرت درآمد و هزینه باعث فروپاشی، تعدیل نیروی متخصص، مهاجرت نیروهای اصلی و یا شرکت‌های پولدار و بالنتیجه تهی شدن بخش مهندسی کشور خواهد شد. برای جلوگیری از بروز این مشکلات ریاست محترم سندیکای صنعت برق طی نامه شماره ۱۴۰۱۰۷۱۱ به تاریخ دوم شهریور ماه سال به ریاست سازمان برنامه، درباره وضعیت نامناسب شرکت‌ها، عدم پیش‌بینی صحیح ضرایب و لزوم هماهنگی قبلی با نمایندگان این شرکت‌ها برای هر گونه تصمیم‌گیری در مورد آنها هشدار داد، ولی دریغ از یک پاسخ!

شورای گفتگو به تاریخ بیست و ششم مرداد ماه طی نامه‌ای به ریاست سازمان برنامه صراحتا اعلام کرده که شرایط موجود شرکت‌های مهندسی مشاور بسیار شکننده است و باید تغییر و توجهی عاجل برای بهبود آن‌ها صورت پذیرد، ولی دریغ از یک پاسخ!

شورای هماهنگی تشکل‌های مهندسی در اواسط مرداد سال جاری با همه تصمیم‌گیران کشور مکاتبه‌ای انجام داد که برای اصلاح و بهبود شرایط موجود مهندسی مشاور کشور باید تصمیم حمایتی عاجلی گرفته شود، ولی دریغ از یک پاسخ! جامعه مهندسين مشاور کشور طی نامه‌ای کاملا کارشناسی با برچسب توجه ویژه، بسیار مهم و فوری در اوایل مرداد ماه مضمونا به سازمان برنامه اعلام کرد که شرکت‌های مهندسی با تصمیمات خلق‌الساعه شما

بیچاره شده‌اند؛ نیاز است حمایت شوند، اما دریغ از یک پاسخ!

جامعه مهندسين مشاور کشور طی نامه دیگری در تیرماه به سازمان برنامه با برچسب توجه ویژه خواستار رسیدگی به ساختار درآمدی شرکت‌ها مشاور شد، ولی دریغ از یک پاسخ!

همانگونه که عنوان شد تقریبا همه نهادهای رسمی و غیررسمی به طور مستمر بر لزوم تعریف یک بسته حمایتی برای شرکت‌های مهندسی مشاور اتفاق نظر و

تقریبا همه نهادهای رسمی و غیررسمی به طور مستمر بر لزوم تعریف یک بسته حمایتی برای شرکت‌های مهندسی مشاور اتفاق نظر و تاکید داشته‌اند که متاسفانه علیرغم تایید این دغدغه و لزوم برون رفت از شرایط فعلی توسط همه ذی‌نفعان، هیچ اقدام عملی از طرف سازمان‌های متولی صورت نگرفته است.

تاکید داشته‌اند که متاسفانه علیرغم تایید این دغدغه و لزوم برون رفت از شرایط فعلی توسط همه ذی‌نفعان، هیچ اقدام عملی از طرف سازمان‌های متولی صورت نگرفته است.

معالوصف مجددا تاکید می‌شود که در شرایط فعلی کشور که عواملی از قبیل تحریم‌ها، معادلات جدید اقتصادی داخلی و خارجی، نرخ ارز، قانون هدفمندی یارانه‌ها، سیاست‌های اجرایی اصل ۴۴ و ... پروژه‌ها و فعالیت‌های عمرانی را تحت تاثیر قرار

داده است، تجربه مشابه سایر کشورها، نشان‌دهنده سهم غیر قابل انکار مشاورین در مطالعه و معرفی سازوکارهای برون رفت از رکودزایی است. از آنجا که بی‌شک شرایط موجود پایدار نیست و همیشه، ایستادگی و مقاومت و صبر بوده است که پیروز شده است و یا به قول شعر به روز شده شاعر معاصر:

در فردایی دیگر، نه تو می‌مانی و نه اندوه و نه من

و نه هیچ یک از انسان‌های امروز این آبادی ولی به حباب نگران لب یک رود قسم و به کوتاهی آن لحظه شادی که گذشت، این زمان نیز می‌گذرد آنچنانی که فقط خاطره‌ای خواهد ماند

۸ ماه از سال می‌گذرد و هنوز علیرغم همه مواردی که عنوان شد نه تنها هیچ بسته حمایتی برای برون رفت مشاورین از شرایط فعلی تعریف نشده بلکه هیچ پاسخی نیز از طرف سازمان‌های ذیربط خصوصا سازمان فخیمه برنامه واصل نشده و حتی بخشنامه ابهام آلود ضرایب تعدیلی نیز شفاف‌سازی و توسعه داده نشده است. جناب آقای دکتر میرکاظمی قبل از مهاجرت از سازمان برنامه‌ای که قطعا دارای مدیران و کارشناسان ارزشمندی است، به عنوان یک یادگاری از دوران مدیریت‌تان؛ لطف کنید تا دیر نشده نمایندگان مشاورینی را که چند سال است به هر طریقی اعلام می‌کنند که ای اهل تصمیم و برنامه بدانید و آگاه باشید که روند فعلی منجر به فروپاشی بخش مهندسين مشاور می‌شود، در یک جلسه با نگاه هم سطح به مشورت بگیرید.

نمایشگاه فرصت طلایی چهار روزه

بهارک باقریپور | معاون اجرایی سندیکای صنعت برق ایران

برگزاری و حضور در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی یکی از ماموریت‌هایی است که در وظایف ۳۱ گانه سندیکای صنعت برق ایران در اساسنامه این تشکل پیش‌بینی شده است. در حقیقت سندیکا به واسطه این ماموریت، بازاریابی مستمر، معرفی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های شرکت‌های عضو و ارائه تصویری منسجم از توانمندی‌های ساخت، پیمانکاری، مهندسی مشاور و مهندسی بازرگانی را

دنبال می‌کند. سندیکای صنعت برق ایران به عنوان یکی از تشکل‌های بزرگ عضو اتاق بازرگانی و با قریب به ۶۱۰ شرکت عضو، تنها تشکل عضو اتاق بازرگانی است که طی دو سال متوالی اخیر موفق به کسب رتبه A+ شده و در جایگاه مرجعیت دانشی قرار گرفته است. این جایگاه سندیکا را به تشکلی تبدیل کرده که همواره و به شکلی مستمر در حال تلاش برای

ارتقاء موقعیت شرکت‌های عضو خود از مسیرهای متعدد است. یکی از اقداماتی که طی بیش از ۱۵ سال اخیر به صورت منظم در دستورکار سندیکا بوده، حضور موثر، قدرتمند و پررنگ در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی است. در حقیقت این تشکل همواره تلاش کرده با شناخت نیازها و کارکردهای این صنعت زیرساختی، نقش موثری در برگزاری موفق نمایشگاه‌ها ایفا کند و زمینه را

برای رقابت سالم و سازنده بین فعالان صنعتی جهت معرفی توانایی‌ها و پتانسیل‌هایشان فراهم آورد. سندیکا با مشارکت و حضور در رویدادهای داخلی و بین‌المللی با هدف رونق بخشیدن به بازار کسب و کار شرکت‌های عضو خود، تلاش می‌کند از ارتباطات سازنده در بخش دولت جهت ظرفیت‌سازی مضاعف برای اعضا، به شکلی بهینه استفاده کرده و هماهنگی‌های لازم را برای حضور اعضا در نمایشگاه‌های متعدد با ستاد برگزاری به عمل آورد. در این میان بدون تردید نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق یکی از مهمترین رویدادهای سالانه این صنعت در داخل کشور محسوب می‌شود. این نمایشگاه، مغتنم‌ترین فرصت برای ارائه و معرفی توانایی‌ها و ظرفیت‌های شرکت‌های عضو و همچنین مذاکره، تعامل و تبادل نظر در خصوص مسائل و مشکلات آن‌ها و راهکارهای پیش رو است. در حقیقت از آنجا که این نمایشگاه زمینه مساعدی برای تعامل، همفکری و مشارکت فعالان صنعت برق فراهم می‌آورد، حضور قدرتمند در آن، یکی از اهداف مهم دبیرخانه سندیکا محسوب می‌شود.

حضور سندیکا در شورای سیاستگذاری برگزاری نمایشگاه، یکی دو ماه منتهی به برپایی این رویداد را به روزهای پرکاری تبدیل می‌کند که تشکیل کارگروه‌ها و انجام برنامه‌ریزی‌های لازم به منظور برگزاری نشست‌های مشترک با سازمان‌ها و نهادهای متعدد در طول روزهای برگزاری نمایشگاه از جمله مهمترین اقدامات آن است.

سندیکا همچنین تلاش می‌کند در طول چهار روز برگزاری نمایشگاه، میزبان خوبی برای مدیران دولتی و خصوصی صنعت برق باشد. به همین

دلیل است که غرفه سندیکای صنعت برق ایران هر سال میزبان تعداد قابل توجهی از مدیران ارشد دولتی، اعضای محترم، فعالان صنعت برق و اصحاب رسانه بوده و امید آن می‌رود که امسال که با پایان نسبی اپیدمی کووید ۱۹ که قرار است نمایشگاه با گستردگی بیشتری برگزار شود، با استقبال چشمگیرتری نسبت به سال‌های گذشته مواجه گردد.

آنچه که سندیکای صنعت برق ایران طی روزهای برگزاری بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق کشور در دستور کار دارد، تکرار تجربه موفق نشست‌های تخصصی است. امسال هم مانند سال‌های گذشته در حاشیه نمایشگاه نشست‌هایی با همکاری وزارت نیرو و توانیر توسط سندیکا برگزار خواهد شد.

به علاوه برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای برای دیدارها و جلسات متعدد با مدیران ارشد نهادهای سیاستگذار کشور صورت گرفته تا از این مسیر زمینه برای پیگیری مسائل و مشکلات اعضا فراهم شود. ما در دبیرخانه سندیکای صنعت برق ایران بر این باوریم که حضور در نمایشگاه یکی از مهمترین آورده‌ها برای توسعه، تحکیم و قوام بخشی به ارتباطات و تعاملات بین بازیگران کلیدی صنعت برق است، چراکه تمامی ذینفعان صنعت برق ایران در این فرصت چهار روزه گرد هم می‌آیند و از مسیر همفکری با آن‌ها می‌توان گامی در راستای رفع موانع و مشکلات موجود برداشت.

به علاوه این نمایشگاه فرصت مغتنمی جهت پیگیری اهداف کلان سندیکا در حوزه‌های متعدد از جمله شناسایی و جذب اعضای جدید، ایجاد

زمینه‌های لازم برای برقراری ارتباط موثر بین کارفرمایان با اعضای سندیکا و نیز استخراج تصویر ذهنی بازیگران و ذینفعان کلیدی صنعت برق نسبت به سندیکا است. از این فرصت همچنین باید برای تحکیم و تقویت جایگاه و برند سندیکا، ایجاد منابع جدید درآمدزایی و ایجاد فرصت‌های تازه برای ارتقاء سطح تعاملات و پیگیری‌های این تشکل به درستی بهره جست.

دبیرخانه سندیکای صنعت برق ایران برای حضور در بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق اقدامات گسترده‌ای نظیر تشکیل شورای سیاستگذاری نمایشگاه، تعیین بازار هدف برای حضور در این رویداد،

بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی صنعت برق، مغتنم‌ترین فرصت برای ارائه و معرفی توانایی‌ها و ظرفیت‌های شرکت‌های عضو و همچنین مذاکره، تعامل و تبادل نظر در خصوص مسائل و مشکلات آن‌ها و راهکارهای پیش رو است.

اطلاع‌رسانی برگزاری نمایشگاه از طریق رسانه‌های تشکل و سازمان‌ها و نهادهای مرتبط، تهیه و تدوین کتاب نمایشگاه و برنامه‌ریزی برای مستندسازی این رویداد مهم را در دستور کار داشته و پیگیری می‌کند. امید آن می‌رود که نمایشگاه بیست و دوم مانند سال‌های گذشته با استقبال فعالان صنعت برق به یک فرصت بی‌نظیر برای توسعه ارتباطات میان بخشی در این صنعت تبدیل شده و زمینه‌ساز تحکیم جایگاه سندیکا و شرکت‌های عضو آن باشد ■

قرائت انواع میترهای انرژی برق، آب، گاز دارای پورت RS485 و RS232 (نظیر مرکز اندازه گیری مدل B851/کنتور سه فاز تعرفه دار مدل B821/مولتی ترانسدیوسر مدل B871 / سایر میترهای بازار برق)

قرائت آلازم یونیت مدل B971 و انواع رله ها

سیستم جمع و ارسال داده

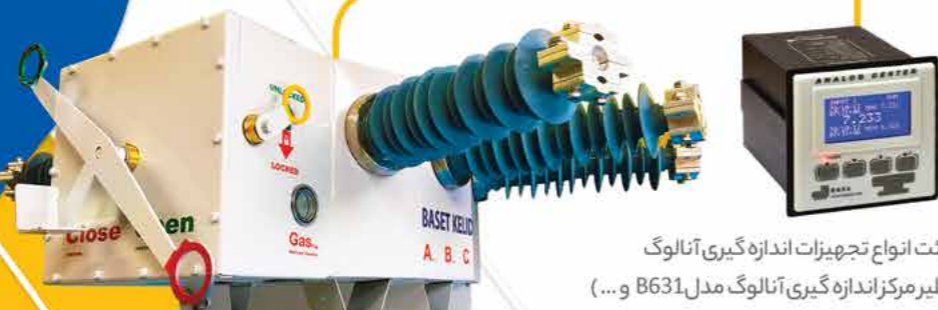
Data Concentrator Unit (DCU) همراه با نرم افزار مانیتورینگ تحت وب

مدل B451

مدل B452

قرائت انواع تجهیزات اندازه گیری آنالوگ (نظیر مرکز اندازه گیری آنالوگ مدل B631 و ...)

ارتباط با انواع سکسیونرها و دژنکتورها (نظیر سکسیونر مدل B541 و ...)

کاربردها:

قابل استفاده در کلیه پست های برق منطقه ای، نیروگاه ها، توزیع و فوق توزیع تا سطح ولتاژ 400KV، کلیه مراکز بزرگ صنعتی نظیر پالایشگاه های نفت و گاز، پتروشیمی، فولاد، سیمان، مس و کشت و صنعت و ... جهت مدیریت مصرف انرژی، مستندسازی و کنترل عملکرد واحدهای مختلف تولید، تفکیک مصارف، کنترل ماکزیمم دیماند و عدم تخطی از دیماند مجاز، حفاظت از سوختن تجهیزات صنعتی، اندازه گیری و کنترل انواع پارامترهای آنالوگ و دیجیتال، قابلیت مانور دادن در هنگام وقوع خطا، ارسال فرمان قطع و وصل به سکسیونرها و دژنکتورها و ...

سامانه کسب و کار

- امور تجاری بین المللی و سرمایه گذاری
- امور قراردادهای داخلی و بین المللی
- امور ثبتی اسناد، املاک و شرکتها
- امور مربوط به مالکیت های فکری
- وکالت در دعاوی و تنظیم لوایح
- امور حسابداری و حسابرسی
- مشاوره در کلیه امور حقوقی
- امور حقوقی بین المللی
- اخذ مجوزهای قانونی
- دآوری و حل اختلاف
- امور بانکی و بورسی
- امور فناوری و IT
- امور بیمه ای
- امور مالیاتی
- امور گمرکی

خدمت

نوین سندیکا
Services.ieis.ir

بیست و دومین
نمایشگاه بین المللی
صنعت برق ایران

سالن خلیج فارس، طبقه دوم،
غرفه شماره ۲۰۲۶، باسط پژوه تهران

طراحی ایرا انجمن ایرا

**YARADAN
SANAT**

صنعت
پارادان

YARADAN SANAT

25 Years,
With
You

1997

1998 1999 2000 2001 2002
... 2018 2019 2020 2021

2022

*Come Together
Lived Smarter*

دستار شوی

۱۳۷۶

۱۳۷۷ ۱۳۷۸ ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ...

... ۱۳۹۶ ۱۳۹۷ ۱۳۹۸ ۱۳۹۹ ۱۴۰۰

۱۴۰۱

بدر کنار هم بودن،
هوشمندانه تر
زندگی کنیم.

**Manufacturer of Electromechanical Equipment for
Medium Voltage Switchgear & Power Substation**

سازنده تجهیزات الکترو مکانیکی تابلوهای فشار متوسط و پستهای فشار قوی

No.8-Farvardin Ave. ISHRAGH Industrial State
Airport Road- Zanjan- IRAN Postal code:4533158375

Tell :+98 24 3222 1727
Fax : +98 24 32221728

+98 935 741 6000

۰۹۳۵۷۴۱۶۰۰۰

تلفن: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۷۲۷
فاکس: ۰۲۴-۳۲۲۲۱۷۲۸

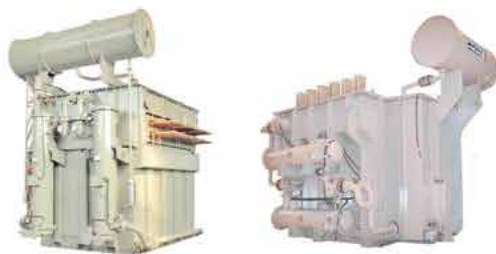
زنجان ، شهرک صنعتی اشراق ، خیابان فروردین
کد پستی: ۴۵۳۳۱۵۸۳۷۵
پلاک ۸

www.yaradanco.com
Email: Info@yaradanco.com

www.yaradanco.com
Email: Info@yaradanco.com

ترانسفورماتور کوره آریا

- ترانسفورماتورهای صنعتی شیفیت فاز با گروه‌های برداری متنوع
- ترانسفورماتورهای تغذیه سیکلوکانورترهای چندفاز به چندفاز برای کنترل موتورهای AC
- راکتورهای سری مورد استفاده در کوره‌های قوس الکتریکی
- ترانسفورماتورهای کوره قوس الکتریکی تا توان 360 MVA و جریان فشارضعیف 140 kA
- ترانسفورماتورهای کوره پاتیلی تا توان 50 MVA و جریان فشارضعیف 140 kA
- انواع ترانسفورماتورهای تغذیه کوره‌های القایی
- ترانسفورماتورهای یکسوساز تا توان 140 MVA و جریان فشارضعیف 150 kA

خدمات پس از فروش آریا ترانسفو

- نصب و راه‌اندازی ترانسفورماتور
- سرویس و نگهداری دوره‌ای
- خدمات تست و عیب‌یابی
- بازسازی و اعمال تغییرات
- پایش سلامت ترانسفورماتور
- نظارت بر حمل و نقل
- تعمیرات جزئی و اساسی
- مشاوره فنی
- تصفیه شیمیایی و فیزیکی روغن
- تامین قطعات یدکی و تجهیزات
- آموزش

بازرگانی آریا ترانسفو

- تامین مواد اولیه و تجهیزات ترانسفورماتور و صنعت برق
- تامین تجهیزات و ماشین آلات خطوط تولید
- بازاریابی و فروش ترانسفورماتور و تجهیزات برقی

دفتر تهران: تهران، کدپستی: ۱۴۶۸۸۳۳۸۴۶، صندوق پستی: ۱۵۱۷۵-۵۱۸، تهران، تلفن: ۸۸۳۷۴۳۳۵-۸ (۰۲۱)، فکس: ۸۸۳۷۴۳۳۹ (۰۲۱)
 کارخانه: سمنان، شهرک صنعتی شه میرزاد، کدپستی: ۲۵۷۲۳۱۹۵۹۸۶، صندوق پستی: ۱۱۱-۳۵۷۱۵، شه میرزاد، سمنان
 تلفن: ۳۱۱۱ (۰۲۳)، ۳۳۶۷۰۱۴۸-۵۳ (۰۲۳)، فکس: ۳۳۶۷۰۱۲۶-۷ (۰۲۳)، ایمیل: sales@arya-transfo.com
 www.arya-transfo.com

آریا ترانسفو شرق

- ترانسفورماتورهای توزیع کنسرواتوری: به صورت دیواره کنگره‌ای تا ولتاژ 36 kV و توان 4000 kVA
- ترانسفورماتورهای خشک رزینی: به صورت رادیاتوری تا ولتاژ 36 kV و توان 4000 kVA
- ترانسفورماتورهای هرمتیک: به صورت دیواره کنگره‌ای تا ولتاژ 36 kV و توان 4000 kVA
- به صورت بالشتک‌گازی تا ولتاژ 36 kV و توان 4000 kVA

ترانسفورماتور نیروگاه خورشیدی
توان 2500 kVA، ولتاژ 0.4/20 kV

ترانسفورماتور خشک با اینکپوزر
توان 125 kVA، ولتاژ 0.4/0.42 kV

ترانسفورماتور روغن رادیاتوری
توان 1000 kVA، ولتاژ 33/0.4 kV

ترانسفورماتور کنسرواتوری وله‌ای
توان 628 kVA، ولتاژ 14/0.55 kV

ترانسفورماتور روغن تک‌فاز
توان 10 kVA، ولتاژ 20/0.231 kV

آریا ترانسفو قدرت

- ترانسفورماتورهای افزایش‌دهنده نیروگاهی: تا ولتاژ 420 kV و توان 550 MVA
- ترانسفورماتورهای فوق توزیع و قدرت شبکه انتقال: تا ولتاژ 420 kV و توان 550 MVA
- راکتورهای موازی: تا ولتاژ 420 kV و توان 100 MVA
- ترانسفورماتورهای دو و چند ولتاژ
- ترانسفورماتورهای پست موبایل

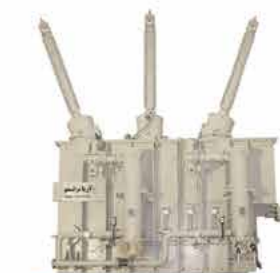
ترانسفورماتور نیروگاه آریان ۲ زنجان
توان 230 MVA، ولتاژ 15.75/420 kV

ترانسفورماتور نیروگاه سیکل ترکیبی دو کوهه
توان 385 MVA، ولتاژ 20/245 kV

ترانسفورماتور قدرت مجتمع صنعتی و معدنی کل‌کل سیرجان
توان 270 MVA، ولتاژ 400/33 kV

ترانسفورماتور سد سدر
توان 105 MVA، ولتاژ 13.8/230 kV

دارای تأییدیه توانیر
دارای تأییدیه از وزارت نفت

سکسیونر و سگشنالایزر گازی و خلاء، هوایی
Overhead Load Breaker Switch

اتوریکلوزر خلاء با عایق گاز یا جامد
Recloser

آتشکار ساز خطا هوایی با قابلیت ارسال SMS
Overhead Fault Indicator With SMS

RTU

Remote Terminal Unit (RTU)

تلفن تماس : ۴۷۱۵۸۰۰۰ - ۰۲۱

دفتر مرکزی : تهران - بلوار اشرفی اصفهانی - برج نگین رضا - طبقه ۲۳ شمالی واحد ۲۳۰۱
کارخانه : تهران - شهرک صنعتی شمس آباد - بلوار نارنجستان - کلبک ۸ پلاک ۱۸
www.ariankelid.ir

تولید کننده کلیدهای
فشار متوسط برق و RTU

دژنگتور خلاء، فیکس اتصال از پشت
Frontal Fixed Vacuum Circuit Breaker

سکسیونر گازی زمینی SF6
SF6 Load Breaker Switch

دژنگتور خلاء، فیکس اتصال از بغل
Lateral Fixed Vacuum Circuit Breaker

دژنگتور خلاء، کشویی
Withdrawable Vacuum Circuit Breaker

دانشترینان

شرکت صنایع الکتریکی پارس حفاظ

تولید کننده انواع کلید های اتوماتیک، مینیاتوری، محافظ جان، کنتاکتور، رله های حرارتی و ...

کلید هوایی
مدل PF1 پارس فانال
1600-3200A

اولین تولید کننده محصولات برق صنعتی

تحت لیسانس فانال آلمان

دفتر تهران: خیابان فلسطین شمالی،
کوچه فیروز دهقان، شماره ۴، طبقه دوم
تلفن: ۸۸۹۶۵۵۲۳ و ۸۸۹۵۶۷۳۸-۹
فکس: ۸۸۹۵۵۱۹۷
Sales@ParsFanal.com
کارخانه: کرمانشاه، کیلومتر ۵ جاده سهندج
تلفن: ۰۸۳۲۴۲۷۹۹۹۷-۸
فکس: ۰۸۳۲۴۲۷۱۴۹۴
www.ParsFanal.com

- دارنده گواهینامه استاندارد ملی ایران برای کلید های مینیاتوری، اتوماتیک، کنتاکتور و محافظ جان
- دارنده گواهینامه سیستم مدیریت کیفیت ISO9001-2015 و گواهینامه های CE و مشتری مداری ISO9004-2012
- مجهز به آزمایشگاه همکار استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
- دارنده تاییدیه های توانیر و پژوهشگاه نیرو
- دارنده گواهینامه تحقیق و توسعه (R&D) از وزارت صنعت، معدن و تجارت
- حضور در وندور لیست شرکت های توزیع برق، شرکت نفت، گاز و پتروشیمی

شرکت کیا صنعت پیشرو

فعالیت از سال ۱۳۸۲

محاسبه، طراحی و ساخت بانک های خازنی LV - MV

اندازه گیری پارامترهای کیفیت توان و ارائه گزارش

محاسبه، طراحی و ساخت بانک های خازنی فیلتر دار

www.faradkala.com

فروشگاه اینترنتی فاراد کالا

فاراد کالا
FARAD KALA

+98 21 56218751

+98 912 6435328

info@kiasanatpishro.com

+98 21 56219570

+98 901 6050170

بانک های خازنی آماده در ظرفیت های متفاوت

کنتاکتورهای خازنی

فیلترهای هارمونیک

رگولاتورهای بانک خازنی

خازن های فشار ضعیف و متوسط

فروش تجهیزات اصلاح ضریب قدرت

faradkala.sales@gmail.com

< باتری فرانت ترمینال > (12v 100~200AH)
 < باتری سیلد اسید سربی > (12v 4.5~200AH)

دپارتمان خدمات پس از فروش:

- < ارائه سرویس‌های دوره‌ای
- < برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه مشتریان و نمایندگان
- < ارائه خدمات گارانتی توسط برترین مهندسين برق و الکترونیک
- < ارائه خدمات و پشتیبانی و سرویس مناسب در سراسر ایران
- < دارای نمایندگی‌های خدمات متعدد در سراسر کشور
- < دارای مرکز مجهز تعمیرات
- < دارای سامانه پشتیبانی و ثبت خرابی

آدرس دفتر مرکزی: تهران، سیدخندان، ابتدای خیابان سهروردی شمالی، خیابان ابن یمن، پلاک ۵۴
 تلفن فروش و خدمات: ۰۲۱۵۸۹۲۴
info@sanatrayanpars.ir www.sanatrayanpars.ir

صنایع الکترونیک
پرتوان آینده
 UPS & BATTERY

رتبه ۱ شورای عالی انفورماتیک-تولید نرم افزارهای سفارش مشتری
 پروانه بهره برداری نرم افزار از وزارت صنعت، معدن و تجارت
 گواهی تأیید فنی نرم افزار از سازمان برنامه و بودجه کشور
 مجوز فعالیت از سازمان نظام صنفی رایانه ای استان تهران
 شرکت دانش بنیان (دارای ۳ محصول دانش بنیان)
 عضو پارک علم و فناوری دانشگاه شهید بهشتی

اندیشه
 کامپیوتر

شرکت اندیشه کامپیوتر (سهامی خاص) با اتکا بر ۳۰ سال تجربه موفق در زمینه تولید، توسعه و پشتیبانی نرم افزارهای سفارش مشتری، به ویژه نرم افزارهای خدمات مشترکین (Customer Care Billing Software)، در نظر دارد سرویس های جدید و فراگیری را در حوزه آب، برق و گاز ارائه دهد. این طرح ها به گونه ای میباشند که با تکیه بر محصولات تولید شده بتوان قسمت اعظم بازار را در اختیار گرفت و با تولید محصولات نوین بازارهای جدیدی را ایجاد نمود و همچنین با استفاده از اطلاعات ذخیره شده در این نرم افزارهای جدید بتوان از تغذیه دیگر سیستمهای نیازمند اطلاعات مشترکین به کسب در آمد پرداخت.

در طی سالیان متمادی فعالیت تیم کارشناسی شرکت اندیشه کامپیوتر در زمینه طراحی، پیاده سازی، نصب و راه اندازی و پشتیبانی سیستم های مشترکین برق در ۱۹ شرکت توزیع برق کشور را در کارنامه خود دارد و درحال حاضر سیستم جامع و یکپارچه مشترکین برق شامل سیستم های فروش انشعاب، فروش انرژی، خدمات پس از فروش، کنترل وجوه و قطع و وصل در شرکت های توزیع نیروی برق بشرح ذیل قرارداد سیستم جامع مشترکین برق منعقد شده است. این شرکت برای ارائه هر چه بهتر خدمات به مشتریان خود در شهر های اهواز، یزد، نوشهر و گرگان تعدادی از پرسنل شرکت را به عنوان نیروهای مقیم در محل مشتری، مستقر نموده است.

مجاز فعالیت از سازمان
 نظام صنفی از سال ۱۳۸۷

ایزو ۹۰۰۱
 ایزو ۲۰۰۰۰
 ایزو ۲۷۰۰۰
 ایزو ۱۰۰۰۲
 ایزو ۱۰۰۰۴

پروانه بهره برداری از وزارت
 صنعت، معدن و تجارت

تندیس زرین
 شبکه های
 توزیع نیروی
 برق ۱۳۹۵

شرکت تولید کننده نرم افزار و خدمات مشاوره
 از سال ۱۳۷۰ <<<<

تهران، اشرفی اصفهانی، بالاتر از جلال آل احمد،
 کوچه طالقانی، پلاک ۱۲، طبقه ۴، واحد ۱۶

۴۴۲۷۲۱۹۷ - ۴۴۲۷۶۵۱۸ - ۴۴۲۹۸۲۳۳
 ۴۴۲۷۶۲۹۱ - ۴۴۲۷۶۵۱۷ - ۴۴۲۷۶۱۹۹

پرتوان آینده

گروه صنعتی تکاب به عنوان یک هلدینگ تخصصی فعالیت خود را در حوزه‌های مهندسی تامین تجهیزات، طراحی، ساخت و تولید و سرمایه‌گذاری آغاز نموده است و در اجرای کامل پروژه‌های صنعتی و عمرانی در طرح‌های نفت و گاز و پتروشیمی، برق و فولاد با پیمانکاران و کارفرمایان مطرح کشور همکاری می‌نماید. کسب تجارب مختلف در اجرای پروژه‌های ملی در حوزه‌های نفت، گاز، پتروشیمی و صنایع مختلف این شرکت را به عنوان یکی از شرکت‌های پیمانکار EPC فعال مطرح نموده است که توانایی اجرای پروژه‌های بزرگ از مرحله مهندسی تا مرحله راه‌اندازی و تحویل به کارفرما و ارائه خدمات پس از فروش را دارد.

گروه صنعتی تکاب در زمینه‌های طراحی و ساخت تابلوهای فشار ضعیف و متوسط برق و همچنین سینی کابل و استراکچرهای فلزی و تامین تجهیزات تخصصی در قالب سه زیر مجموعه (تکاب متال، تکاب الکتریک و تکاب سازه) فعالیت دارد.

شرکت‌های زیرمجموعه و حوزه فعالیت‌ها

تکاب متال

پیشرو در تامین اقلام پایه‌ی فولادی از بازارهای فلزات داخلی و خارجی

تکاب سازه

طراحی، مهندسی، ساخت و تولید انواع استراکچرهای فلزی

تکاب الکتریک

سازنده انواع تابلوهای برق فشار متوسط و ضعیف و تامین‌کننده تجهیزات الکتریکی

www.takab-co.com
info@takab-co.com

۰۲۱ ۸۸ ۹۹ ۸۸ ۰۵

www.electric.takab-co.com

www.sazeh.takab-co.com

www.metal.takab-co.com

شرکت نیرو افشان برق فارس

۱. طراحی و اجرای شبکه‌های توزیع، برق رسانی و روش‌سنایی معابر
۲. طراحی و اجرای فوندانسیون، نصب تاور و سیم‌کشی خطوط انتقال نیرو در سطح ولتاژ ۶۳، ۱۳۲، ۲۳۰، ۴۰۰ کیلو ولت یا برج‌های مشبک و پایه تلسکوپی
۳. طراحی و اجرای عملیات ساختمانی و نصب و راه‌اندازی تجهیزات پست‌های ۶۳، ۱۳۲، ۲۳۰، ۴۰۰ کیلو ولت
۴. طراحی و اجرای عملیات کابل‌کشی شبکه‌های توزیع، فوق توزیع
۵. تعمیرات و نگهداری شبکه‌های توزیع، فوق توزیع و روش‌سنایی معابر
۶. تامین کلیه لوازم و یراق‌آلات شبکه‌های توزیع و روش‌سنایی معابر

niroo_afshan@yahoo.com

www.nirooafshan.com

دفتر مرکزی شیراز: خیابان قصردشت، بعد از خیابان مهر، رو به روی کوچه ۸۰، پلاک ۱۸۲
دفتر تهران: بلوار کشاورز، خیابان عبدالله زاده، کوچه شهید رستمی (شقایق)، پلاک ۲۵، طبقه ۵
دفتر بندرعباس: هرمزگان، بندرعباس، شهرک توحید، جنب انبار مخابرات، بن بست ۱، پلاک ۳ شمالی
تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۸۰۰۵۲-۳
فکس: ۰۷۱-۳۶۲۷۹۰۳۷

مپنا در مرزهای فناوری پیشرفته جهانی

«گروه مپنا» در دوران فعالیت خود، واجد تحولات چشمگیری در صنعت و اقتصاد کشور بوده است. مپنا امروز یک گروه صنعتی و اقتصادی دانش بنیان بین‌المللی است که علاوه بر ساخت داخل نمودن بسیاری از تجهیزات مورد نیاز بخش‌های زیربنایی، با ارائه راه‌حل‌ها، محصولات و خدمات وسیع به مشتریان متنوع خود در داخل و خارج کشور، پاسخگوی نیازهای برخی از مهم‌ترین زیرساخت‌های راهبردی از جمله در حوزه‌های انرژی، حمل و نقل ریلی، سلامت، برقی سازی، آب و فناوری اطلاعات است. مپنا، خدمات فنی و مهندسی خود را در بازارهای بین‌المللی نیز ارائه می‌کند و اجرای پروژه‌های بزرگ در مناطق مختلف جهان را در کارنامه دارد.

صنعت برق در مپنا

گروه مپنا با ظرفیت گسترده تولید تجهیزات نیروگاهی مطابق با آخرین تکنولوژی روز به‌عنوان بزرگ‌ترین پیمانکار نیروگاهی خاورمیانه دارای توانمندی منحصر به فرد در ساخت و تأمین تجهیزات صنعت برق و یکی از ۴ سازنده نخست صاحب تکنولوژی ساخت نیروگاه در دنیا می‌باشد.

اکنون نشان مپنا بر توربین‌های گازی، بخار و بادی و تجهیزات جانبی آنها، در کنار توربوکمپرسورها، ژنراتورهای حرارتی / آبی، بویلرهای معمولی / بازیافت حرارتی و سیستم‌های کنترل نیروگاه حک می‌شود و این مسیری است بی‌پایان برای خودباوری هرچه بیشتر.

مپنا؛ بزرگترین صادرکننده خدمات فنی و مهندسی کشور

- رکورد بیش از ۶۴ هزار مگاوات پروژه نیروگاهی
- قرار گرفتن بین پنج سازنده برتر توربین‌های گازی در بازار جهانی
- بزرگترین پیمانکار عمومی ایرانی در صنعت نیروگاهی در منطقه خاورمیانه و غرب آسیا
- بزرگترین سازنده تمامی تجهیزات اصلی نیروگاهی در ایران
- دارای رکورد ۱۸ روز برای تعمیرات اورهال کامل یک واحد نیروگاهی
- صادرکننده ممتاز ملی سال ۱۴۰۱

شرکت صنایع سنجش انرژی
بهینه سازان توس
 دانش بنیان نوع یک
 در تولید کنتور هوشمند

نقش آفرین
در حوزه نیرو

LMS

مودم فهام ۲

کنتور تک فاز ریلی

اینورتر

@ASA_Graphic.co
 051-38 42 90 38

تولیدکننده انواع کنتورهای سه فاز و تک فاز هوشمند
 ارائه دهنده به روز ترین نرم افزارهای هوشمند در حوزه
 اندازه گیری انرژی از قبیل نرم افزارهای پایش، امکان
 و بهنما باهدف رویت پذیری و کنترل بار مشترکین

آدرس: مشهد، شهرک صنعتی توس، فاز یک، انتهای بلوار صنعت، قطعه ۳۷
 تلفن: ۰۵۱ ۳۵۴۱۲۳۹۰۴۴ | فاکس: ۰۵۱ ۳۵۴۱۱۳۸۹ | (۰۹۸)

شرکت سرمایه گذاری صنایع برق و آب (ساب اینو)

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۶۰۳۷ | فکس: ۰۲۱-۸۸۳۶۰۳۸
 ایمیل: info@sabainv.com | سایت: www.sabainv.com

الکترونیک افزار آزما

Electronic Afzar Azma

تاسیس ۱۳۵۹

دانش بنیان

دانش ایرانی ، فناوری جهانی

۴۳ سال تجربه در خشان

۴۳

در تحقیق، طراحی و تولید دستگاه های
اندازه گیری برق و الکترونیک

واحد برتر صنایع برق و الکترونیک کشور
طی دو سال پیاپی (۱۳۹۸ و ۱۳۹۹)

صادر کننده نمونه کشوری و استانی
در سال های ۹۶ و ۹۸

WWW.AFZARAZMA.COM

دانش فنی ۱۰۰٪ داخلی ساخت ایران

